

STRATEGIJA VU 2020

STRATEGIJA OBNOVE I RAZVOJA GRADA VUKOVARA 2014.-2020.

Plan i program obnove i razvoja grada Vukovara 2014. - 2020.

NACRT 02/2014.

Suradnja na izradi Strategije obnove i razvoja grada Vukovara 2020

Strategija obnove i razvoja grada Vukovara 2020 - *Plan i Program obnove i razvoja grada Vukovara za razdoblje 2014. – 2020.* strateški je dokument koji je izradio Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara u suradnji s Ekonomskim institutom, Zagreb. Fond je usvojio participativni pristup izradi Strategije, usko surađujući sa predstavnicima interesnih skupina u procesu obnove i razvoja grada Vukovara. Održan je niz sastanaka i komunikacija svih sudionika bila je kontinuirana. Zaposlenici Fonda sakupili su obimnu i vrlo informativnu analitičku podlogu za ocjenu stanja obnove i razvoja grada Vukovara, te obradili i ocijenili prijave projektnih prijedloga u Javnom pozivu. Savjet za obnovu i razvoj grada Vukovara svojim je doprinosom omogućio visok stupanj participacije i koordiniranosti svih sudionika u izradi Strategije te općoj kvaliteti ovog strateškog razvojnog dokumenta.

Savjet za obnovu i razvoj grada Vukovara:

dr.sc. Ljiljana Blažević., Predsjednica Savjeta

Tomislav Čičko, član

Željko Cirba, član

Lidija Nikšić, dipl.iur., član

dr. Vesna Bosanac, član

Danijel Rehak,, član

Dragan Crnogorac, član

Zdenka Predrijevac, član

Ruža Marić, član.

Krešimir Šlafhauzer, član

Davor Foriš, član

U izradi Strategije savjetodavnu pomoć Fondu pružili su suradnici Ekonomskog instituta, Zagreb. Njihova stručna podrška osigurala je da Strategija obnove i razvoja grada Vukovara 2014-2020 (Strategija VU 2020) bude u skladu s metodologijom koja se koristi u procesu izrade, donošenja i provedbe strateških dokumenata i da zadovoljava načela strateškog upravljanja razvojem.

Za Ekonomski institut, Zagreb:

prof. dr. sc. Nenad Starc

dr. sc. Marijana Sumpor

Zrinka Malešević

Vukovar-Zagreb, *veljača, 2014.*

SADRŽAJ

SADRŽAJ	3
POPIS TABLICA I SLIKA	5
1. UVOD	6
2. ZAKONSKI OKVIR, OSNOVA I POSTUPAK DONOŠENJA PLANA I PROGRAMA	6
3. OSVRT NA PRETHODNE PLANOVE I PROGRAME	7
3.1 Realizacija Plana i Programa obnove i razvoja grada Vukovara u razdoblju 2004.-2008. 7	
3.2 Realizacija Plana i Programa obnove i razvoja grada Vukovara u razdoblju 2009.-2013. 8	
4. O RAZVOJNIM AKTIVNOSTIMA GRADA VUKOVARA I PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA	10
5. ANALIZA STANJA OBNOVE I RAZVOJA GRADA VUKOVARA PO PODRUČJIMA.....	11
5.1 Analiza prostornog uređenja, graditeljstva, infrastrukture, prometa, vodnog gospodarstva i zaštite okoliša sa SWOT tablicom	11
5.1.1 Zemljopisne značajke, geostrateški položaj i prometna infrastruktura	11
5.1.2 Prostorno uređenje.....	13
5.1.3 Zaštita okoliša i priroda.....	20
5.1.4 Razminiranje	22
5.1.5 Ključni podaci i pokazatelji stanja vezani za prostorno uređenje, graditeljstvo, okoliš, infrastrukturu, promet i vodno gospodarstvo	22
5.1.6 SWOT analiza prostornog uređenja, graditeljstva, infrastrukture, prometa, vodnog gospodarstva i zaštite okoliša.....	22
5.2 Analiza gospodarstva sa SWOT tablicom	24
5.2.1 Poduzetništvo i obrtništvo	26
5.2.2 Turizam	26
5.2.3 Tržište rada na području Vukovara	28
5.2.4 Podržavajuća gospodarska infrastruktura.....	29
5.2.5 Ključni podaci i pokazatelji rezultata velikih gospodarskih projekata.....	31
5.2.6 SWOT analiza gospodarstva grada Vukovara	32
5.3 Analiza društvenih djelatnosti (znanost, obrazovanje, sport i kultura) sa SWOT tablicom.....	33
5.3.1 Odgoj i obrazovanje	34
5.3.2 Znanost	37
5.3.3 Kultura.....	37

5.3.4	Sport i tehnička kultura	39
5.3.5	Vjerske zajednice, manjine i druge civilne udruge	40
5.3.6	Ključni podaci i pokazatelji rezultata značajnijih projekata u društvenim djelatnostima	41
5.3.7	SWOT analiza društvenih djelatnosti.....	41
5.4	Analiza stanja zdravstva i socijalne skrbi sa SWOT tablicom	42
5.4.1	Zdravstvo.....	42
5.4.2	Socijalna skrb	44
5.4.3	Ključni podaci i pokazatelji u zdravstvu i socijalnoj skrbi	45
5.4.4	SWOT analiza zdravstva i socijalne skrbi.....	46
5.5	Analiza stanja branitelja i njihovih obitelji sa SWOT tablicom	47
5.5.1	Udruge branitelja, obitelji branitelja i prognanika u Vukovaru	47
5.5.2	Ključni podaci i pokazatelji vezani za branitelje i njihove obitelji	51
5.5.3	SWOT analiza obitelji i branitelja.....	51
6.	STRATEGIJA VU 2020: VIZIJA, MISIJA, CILJEVI, MJERE I POKAZATELJI	52
6.1	Vizija, misija, ciljevi i mjere	52
6.2	Pokazatelji postignuća	54
7.	USKLADENOST STRATEGIJE VU 2020 SA STRATEGIJAMA RH I EU	56
7.1	Strateški razvojni dokumenti RH i EU u razdoblju do 2013.	56
7.2	Hrvatska i strateški razvojni dokumenti EU 2014.-2020.	58
8.	NAČELA I SUSTAV PROVEDBE STRATEGIJE VU 2020	62
8.1	Načela provedbe Strategije VU 2020	62
8.2	Plan aktivnosti i baza projekata	63
8.3	Model sufinanciranja gospodarskih razvojnih projekata.....	64
8.4	Lokalni jamstveni fond grada Vukovara	65
8.5	Mehanizmi financijske podrške u provedbi Strategije VU 2020.....	65
8.6	Primjeri financiranja razvojnih projekata iz različitih izvora	68
9.	ULOGE I ZADACI KLJUČNIH DIONIKA STRATEGIJE VU 2020	71
10.	VREDNOVANJE PROVEDBE I REVIZIJA PLANA I PROGRAMA	72

POPIS TABLICA I SLIKA

Tablica 3.2.1. Analiza realizacije PIP-a 2009. - 2013.	9
Tablica 5.1.1. Kretanje ukupnog broja stanovnika Grada Vukovara 1991.-2011.	12
Tablica 5.1.2. Struktura postojeće namjene površina u Gradu Vukovaru	13
Tablica 5.2.1. Financijski pokazatelji gospodarstva grada Vukovara, 2003.-2012.	24
Tablica 5.2.2. Broj posjetitelja mjestima od posebnog značaja	27
Tablica 5.2.3. Putnički pristan na Dunavu	27
Tablica 5.2.4. Nezaposleni prema dobnoj strukturi (listopad 2013.)	28
Tablica 5.3.1 Kretanje ukupnog broja stanovnika Grada Vukovara 1991.-2011.	33
Tablica 5.3.2. Radno aktivno stanovništvo (15-64 godine)	33
Tablica 5.3.3. Osnovne škole u gradu Vukovaru, 2013./2014. godina	35
Tablica 5.3.4. Broj studenata u visokoškolskom obrazovanju u Vukovaru	36
Tablica 5.4.1. Pregled institucija nadležnih za pružanje zdravstvenih usluga	42
Tablica 5.4.2. Broj osiguranika prema vrstama osiguranja u VSŽ	44
Tablica 5.4.3. Pregled institucija nadležnih za socijalnu skrb	45
Slika 5.1 Struktura namjene površina u gradu Vukovaru	12
Slika 7.1 Strategija EU 2020	59

1. UVOD

Strategija obnove i razvoja grada Vukovara 2014.-2020. - *Plan i Program obnove i razvoja grada Vukovara za razdoblje 2014.-2020.* (dalje u tekstu: **Strategija VU 2020**) godine strateški je dokument izrađen je sukladno odredbama Zakona o obnovi i razvoju grada Vukovara, te istovremeno slijedi smjernice regionalnog razvitka Republike Hrvatske i Europske Unije naznačene u strateškim dokumentima za razdoblje do 2020. godine.

U izradi Strategije VU 2020 poštovana su sva načela struke i metodološki pristup primjeren participativnoj izradi strateških dokumenata. U potpunosti je uvažen kontinuitet razvojnog planiranja, pa je za osnovu izrade ovog strateškog dokumenta uzet Plan i program obnove i razvoja grada Vukovara 2009.-2013. Revidiran je i ažuriran opis dosadašnjeg razvoja, i sadašnje situacije. Analiza stanja po područjima razvoja omogućila je identificiranje snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje nadležne institucije mogu unaprijediti ili otkloniti svojim djelovanjem u narednom razdoblju. Na osnovi tako utvrđenih problema izvedeni su ključni ciljevi obnove i razvoja grada Vukovara. Prema kriterijima doprinosa ostvarenju ciljeva obnove i razvoja grada Vukovara, ocijenjeni su prijedlozi projekata po područjima. Realizacija projekata predstavlja aktivnosti koje treba izvršiti u narednom razdoblju. Za praćenje izvršenja aktivnosti (projekata) koristit će se pokazatelji rezultata, a za praćenje postignuća ciljeva koristit će se pokazatelji ishoda i učinka. Ovakvim pristupom osigurana je strateška usmjerenost Strategije VU 2020, kao i provjerljivost učinaka financiranja na ostvarenje ciljeva obnove i razvoja grada Vukovara.

2. ZAKONSKI OKVIR, OSNOVA I POSTUPAK DONOŠENJA PLANA I PROGRAMA

Poseban Zakon o obnovi i razvoju grada Vukovara usvojen je 2001. godine (NN 40/2001, 90/2005, 80/2008, 38/2009, 148/2013.). U Zakonu su istaknute poticajne mjere ubrzane obnove i razvoja grada Vukovara, kao i posebne poticajne mjere. Temeljem istog zakona, Vlada RH je osnovala Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara koji je započeo s radom 2002. godine. Fond treba ubrzati društveno i ekonomsko oživljavanje grada Vukovara s naglaskom na obnovu i izgradnju gospodarstva i prateće komunalne infrastrukture. Fond ima značajnu ulogu i u objedinjavanju potreba u gradu izradom Plana i Programa, te koordiniranjem svih relevantnih sudionika njegove provedbe. U svrhu učinkovitije i djelotvornije provedbe Zakonom definiranih mjera i radi usklađivanja s odrednicama međunarodnog programa obnove i razvoja grada Vukovara, Zakonom je predviđen Plan i Program obnove i razvoja grada Vukovara koji ima sva obilježja strateškog razvojnog dokumenta. Prvi Plan i program (2002.-2003.) usvojila je Vlada RH u listopadu 2002. nakon što ga je usvojilo Gradsko vijeće i Savjet za obnovu i razvoj Grada Vukovara, a na njega se nastavlja Plan i program obnove i razvoja grada Vukovara za period 1.1.2004.-31.12.2008. iz prosinca 2003. godine. Prema utvrđenom Planu i Programu svake godine se iz državnog proračuna na poziciju Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU zaduženog za obnovu i razvoj raspoređuju posebna sredstva za obnovu i razvoj grada Vukovara iz državnog proračuna (Zakon o proračunu NN 87/2008).

U ožujku 2009. godine usvojen je Pravilnik kojim su definirani način i rokovi izrade prijedloga Plana i Programa obnove i razvoja grada Vukovara za razdoblje 2009.-2013.

godine. Prema Pravilniku nositelj izrade je Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara, a Plan i Program se izrađuju na participativni način, uključivanjem predstavnika svih skupina relevantnih za obnovu i razvoj grada Vukovara. Vlada RH je 25. studenog 2010. godine imenovala predsjednicu i članove Savjeta za obnovu i razvoja Grada Vukovara čiji je sastav ostao nepromijenjen (stanje prosinac 2013. godine). Savjet donosi odluku o izradi i provedbi strateškog dokumenta obnove i razvoja Grada Vukovara za novo programsko razdoblje do 2020. godine. U procesu izrade novog razvojnog dokumenta uvažavaju se odrednice Strategije Europske Unije 2020 (EU 2020) i programske razvojne odrednice Republike Hrvatske koje se izravno odnose na obnovu i razvojem Grada Vukovara do 2020. godine.

Najvažnija područja obnove i razvoja Grada Vukovara su:

1. Prostorno uređenje, graditeljstvo, okoliš, infrastruktura, promet, vodno gospodarstvo i zaštita okoliša,
2. Gospodarstvo, rad, poduzetništvo, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo, ruralni razvoj i turizam,
3. Društvene djelatnosti (znanost, obrazovanje, šport i kultura),
4. Zdravstvo i socijalna skrb,
5. Obitelj i branitelji.

Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara uputio je 01. studenog 2013. javni poziv svim zainteresiranim subjektima radi podnošenja prijedloga projekata za uvrštavanje u Strategiju obnove i razvoja grada Vukovara 2020, za razdoblje 2014.-2020. godine. Potencijalni podnositelji prijava projekata, primjerice Grad i druge institucije, upoznate su s postupkom prijave putem radnih sastanaka Predsjednice i članova Savjeta, te djelatnika Fonda. Osim toga, javni je poziv objavljen u lokalnim i nacionalnim tiskanim medijima i na web stranici Fonda. Odaziv u roku od 30 dana bio je iznimno dobar i pristiglo je 263 projektnih prijedloga.

3. OSVRT NA PRETHODNE PLANOVE I PROGRAME

3.1 Realizacija Plana i Programa obnove i razvoja grada Vukovara u razdoblju 2004.-2008.

U prvom Planu i Programu za razdoblje 2004.-2008. (NN 198/2003), identificirana su slijedeća područja i programi obnove i razvoja grada Vukovara: obnova i izgradnja objekata, komunalne infrastrukture i stambenog fonda, razminiranje, izrada prostornih planova i geodetskih poslova, te razvitka gospodarstva i gospodarske infrastrukture. Projekti su se ostvarivali aktivnostima države (putem nadležnih ministarstva) i Grada Vukovara kao jedinice lokalne samouprave, uz namjensku potporu i koordinaciju Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara.

U okviru osnovne djelatnosti Fonda posebno su istaknuti poslovi vezani za odobravanje zajmova i njihovo ulaganje u obnovu i razvoj gospodarstva i komunalne infrastrukture, te stručno informiranje i savjetovanje ulagača, pomoć u izradi poduzetničke dokumentacije i sl. Fond je prema programu sufinanciranja gospodarskih projekata uspješno dodjeljivao namjenske potpore za financiranje poduzetničkih pothvata i aktivnosti lokalnih gospodarskih subjekata. U razdoblju od 2003. do 2008. godine, Fond je odgovorio na 96 zahtjeva za sufinanciranje gospodarskih projekata i dodijelio ukupno 28.630.129 kuna potpora, što čini oko 15% ukupnih prihoda Fonda u navedenom razdoblju. Najveći dio potpora usmjeren je u

sufinanciranje proizvodnje, te poljoprivrede, lova i ribarstva. Značajna sredstva su uložena u poduzetničku zonu Priljevo i u Gospodarsku zonu. Uspjeh programa sufinanciranja gospodarskih projekata može se mjeriti očuvanom razinom zaposlenih (3.680) i brojem novootvorenih radnih mjesta (943).

U Planu i Programu za 2004.-2008. godinu nisu bili predviđeni kriteriji prijave projekata niti praćenje njihove uspješnosti, a posebno je nedostajao plan provedbe projekata od strane sudionika (državna tijela i Grad Vukovar). Stoga nije bilo moguće egzaktno ocijeniti doprinos pojedinih projekata obnovi i razvoju grada Vukovara.

3.2 Realizacija Plana i Programa obnove i razvoja grada Vukovara u razdoblju 2009.-2013.

Opći strateški cilj Plana i Programa obnove i razvoja grada Vukovara (PIP) 2009.-2013. glasio je, „*Grad Vukovar je u potpunosti obnovljen s preduvjetima za ubrzani društveno-gospodarski razvoj grada*“. Time je istaknuta velika ambicija koja je imala pozitivan učinak na društvenu zajednicu grada Vukovara, iako je realizacija bila ograničena. Treba uvažiti realna ograničenja kao što su relativno kratko provedbeno razdoblje od pet godina, opća gospodarska kriza, oskudni financijski i ograničeni ljudski resursi koji su nužno potrebni za provedbu projekata obnove i razvoja.

Ocjenjena je realizacija svih projekata iz baze projekata koja objedinjuje 201 projektni prijedlog (77 projekata u nadležnosti tijela i institucija RH, 124 projekata u nadležnosti tijela i institucija JLS i JP(R)S). Provedba PIP-a ostvaruje se kroz realizaciju *projekata (201)* koji doprinose realizaciji *pod-ciljeva (19)* čijim ostvarenjem se ostvaruju postavljeni *ciljevi (5)*. Ukupni rezultati realizacije projekata prema ciljevima prikazani su u tablici 3.2.1. Iako je inicijalna vrijednost svih projekata bila nešto viša, a u nekim slučajevima čak i niža, sveukupna vrijednost investicija iznosila je 2,2 milijarde kuna. Realizirane su investicije u ukupnoj vrijednosti od 687 milijuna kuna, što čini 31,6% stvarne vrijednosti investicija. Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara (su)financirao je navedene projekte s proračunom od 200 milijuna kuna u petogodišnjem razdoblju (29,1% od realizirane vrijednosti investicija, ili 9,2% od sveukupne stvarne vrijednosti investicija).

Na osnovi analize realizacije projekata procijenjeno je da će se od ukupno 201 projekta nastaviti 125. Veliki dio nerealiziranih investicija (ukupno 60,9%) iz proteklog razdoblja trebat će financirati u budućem razdoblju. Iako se dio planiranih projekata (72 projekta u vrijednosti od 114 milijuna kuna) ne namjerava nastaviti u budućem programskom razdoblju, preostaje više od 1,5 milijardi kuna investicijskih potreba za buduće programsko razdoblje. Ovom ograničenom rezultatu prema kojem je samo jedna trećina ukupno planiranih investicija realizirana, doprinijela je financijska neizvjesnost ali i ograničeni ljudski kapaciteti za pripremu projektne dokumentacije. U budućem programskom razdoblju tome treba posvetiti posebnu pažnju i osigurati tehničku pomoć na lokalnoj razini.

Najviše projekata bilo je planirano u okviru trećeg cilja koji naglašava izgradnju lokalne infrastrukture (1,2 milijardi kuna), a realizirano je 21,8% planiranog iznosa. Značajniji iznos sredstava investirano je u projekte u okviru drugog cilja koji naglašava društveni razvoj (ukupno 358,9 milijuna kuna ili 49% planirane vrijednosti investicija).

Tablica 3.2.1. Analiza realizacije PIP-a 2009. - 2013.

CILJ/PODCILJ	Vrijednost investicije		Realizacija u kn	Realizacija u %
	Planirana	Stvarna		
1. Poticanje razvoja gospodarstva i poduzetništva, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, ruralnog razvoja i turizma	281.022.860,00 kn	136.082.685,09 kn	43.282.685,09 kn	31,81%
1.1. Snažna potpora malom i srednjem poduzetništvu putem poticaja, poduzetničke infrastrukture, i programa financiranja	99.622.860,00 kn	95.028.843,81 kn	37.028.843,81 kn	38,97%
1.2. Smanjen deficit na tržištu rada aktivnim mjerama obrazovanja i privlačenjem stručnih kadrova	560.000,00 kn	450.000,00 kn	450.000,00 kn	100,00%
1.3. Programi i projekti razvoja gospodarstva usklađeni su i provode se koordinirano u suradnji svih partnerskih institucija	2.500.000,00 kn	603.841,28 kn	603.841,28 kn	100,00%
1.4. Potiču se djelatnosti u kojima Vukovar ima izražene komparativne i konkurentne prednosti	178.340.000,00 kn	40.000.000,00 kn	5.200.000,00 kn	13,00%
2. Jačanje društvenog kapitala poticanjem razvoja društvenih djelatnosti – znanosti, obrazovanja, športa i kulture	608.534.506,22 kn	732.837.565,84 kn	358.854.198,68 kn	48,97%
2.1. Postignuta viša razina standarda opremljenosti odgojno-obrazovnih ustanova	180.542.402,57 kn	172.533.519,10 kn	10.872.053,25 kn	6,30%
2.2. Usklađeni obrazovni programi s potrebama tržišta rada	4.708.400,00 kn	3.034.595,41 kn	1.949.595,41 kn	64,25%
2.3. Očuvanje i puna valorizacija kulturno-povijesne baštine	326.556.440,31 kn	438.107.399,90 kn	295.221.449,90 kn	67,39%
2.4. Zadovoljavajući razvoj kulture, športa i civilnog sektora	96.727.263,34 kn	119.162.051,43 kn	50.811.100,12 kn	42,64%
3. Potpora obnovi, prostornom uređenju, graditeljstvu, razvoju i održavanju komunalne infrastrukture, razvoju prometa, vodnog gospodarstva te promoviranje zaštite okoliša	1.540.649.020,49 kn	1.229.769.962,65 kn	267.424.175,60 kn	21,75%
3.1. Obnoviti i izgraditi stambeni fond	4.800.000,00 kn	7.400.000,00 kn	0,00 kn	0,00%
3.2. Provoditi održavanje i modernizaciju komunalne infrastrukture	900.888.000,00 kn	794.507.542,99 kn	179.973.156,43 kn	22,65%
3.3. Izgraditi i održavati prometnu infrastrukturu	370.600.000,00 kn	388.600.000,00 kn	52.300.000,00 kn	13,46%
3.4. Povećati i modernizirati kapacitete luke Vukovar	240.000.000,00 kn	22.933.594,71 kn	22.933.594,71 kn	100,00%
3.5. Provesti valorizaciju prirodnih resursa Vukovara i ojačati društvenu svijest o zaštiti okoliša	10.366.400,49 kn	5.011.400,49 kn	2.900.000,00 kn	57,87%
3.6. Razminirati područje grada Vukovara	11.494.620,00 kn	8.817.424,46 kn	8.817.424,46 kn	100,00%
3.7. Poticati i doprinijeti rješavanju imovinsko-pravnih odnosa	2.500.000,00 kn	2.500.000,00 kn	500.000,00 kn	20,00%
4. Potpora uspostavi održivog sustava zdravstva i socijalne skrbi	76.393.500,00 kn	63.296.129,79 kn	10.212.063,36 kn	16,13%
4.1. Pružiti adekvatnu zdravstvenu i socijalnu skrb populaciji s posebnim potrebama	26.055.000,00 kn	24.003.937,50 kn	335.432,37 kn	1,40%
4.2. Zdravstvena i socijalna skrb raspolaže svim potrebnim kapacitetima, uključivo kvalificirane kadrove, objekte i opremu	50.338.500,00 kn	39.292.192,29 kn	9.876.630,99 kn	25,14%
5. Potpora obiteljima i braniteljima	18.905.312,50 kn	14.934.902,60 kn	6.959.665,10 kn	46,60%
5.1. Vukovarski branitelji i stradalnici Domovinskog rata uspješno su uključeni u programe resocijalizacije i integracije	2.000.000,00 kn	0,00 kn	0,00 kn	0,00%
5.2. Trajno je očuvan spomen na Vukovar Grad-heroj	16.905.312,50 kn	14.934.902,60 kn	6.959.665,10 kn	46,60%
SVEUKUPNO 1.-5.	2.525.505.199,21 kn	2.176.921.245,97 kn	686.732.787,83 kn	31,55%
Udio ukupno financiranih projekata kroz proračun Fonda za obnovu i razvoj Grada Vukovara 2009-2013		686.732.787,83 kn	200.000.000,00 kn	29,12%

Izvor: FORGV i EIZ, 2013., Ocjena provedbe Plana i programa obnove i razvoja Grada Vukovara 2009.-2013.

Iako se sve više naglašava potreba za jačanjem gospodarske osnove revitalizacije života u gradu Vukovaru, samo je 6,3% od ukupnih investicija realizirano u okvirima prvog cilja iz PIP-a koji se odnosi na razvoj gospodarstva. Četvrti i peti razvojni cilj kojima se nastojala unaprijediti kvaliteta života građana kroz sustav zdravstva i socijalne skrbi specifični su za Grad Vukovar, pri čemu se izdvajaju projekti koji podržavaju branitelje i njihove obitelji. Međutim, s obzirom na manji broj prijavljenih projekata, izdvojen je i manji iznos investicija u projekte koji doprinose ostvarenju tih ciljeva. Istovremeno projekti u okviru prvog, drugog i trećeg cilja svakako su doprinijeli realizaciji boljih uvjeta života svih građana uključujući braniteljske obitelji i socijalno ugrožene skupine.

Na osnovi ocjene provedbe Plana i programa obnove i razvoja grada Vukovara u razdoblju 2009. – 2013. i analize ostvarenja svih projekata istaknut je niz zaključaka i preporuka koje su uzete u obzir tijekom pripreme Strategije VU 2020.

4. O RAZVOJNIM AKTIVNOSTIMA GRADA VUKOVARA I PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA

Grad Vukovar kao jedinica lokalne samouprave ima značajnu ulogu u obnovi i razvoju grada. Grad svojim aktivnostima stvara preduvjete za obnovu i razvoj, pri čemu zbog nedostatnih proračunskih sredstava, za namjenske projekte može tražiti sufinanciranje Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara. Fond je pružio potporu značajnim razvojnim aktivnostima Grada Vukovara poput donošenja prostornih planova i GUP-a, izrade digitalnih karata i ažuriranja katastra i gruntovnice; osnivanja Razvojne agencije Vukovar (VURA), Poduzetničke zone Priljevo, Gospodarske zone i drugih.

Zbog složenih potreba, nužna je koordinacija i puna suradnja u planiranju i izvedbi razvojnih programa Grada sa svim sudionicima, a prije svega postavljanje i usuglašavanje strateških ciljeva obnove i razvoja Vukovara. Tome će doprinijeti i Program ukupnog razvoja¹ (PUR) grada Vukovara. PUR i Strategija obnove i razvoja grada Vukovara 2020 predstavljaju temeljne razvojne dokumente pomoću kojih se Grad, mala i srednja trgovačka društva, zadruge, institucije, škole i udruge mogu prijaviti na natječaje za dodjelu sredstava iz domaćih izvora financiranja uključujući raspoloživa sredstva iz fondova EU.

PURom se planira sveobuhvatan razvoj na načelima održivosti i optimalne iskorištenosti resursa postizanjem razvojnih ciljeva koji će doprinijeti dugoročnom zadovoljstvu stanovnika. On je podloga za izradu projekata koji proizlaze iz mjera za njihovu provedbu. Ciljevi navedeni u PUR-u su sljedeći:

1. Razvoj konkurentnog gospodarstva koje stvara visoku dodanu vrijednost
2. Uravnotežen i održiv prostorni razvoj
3. Razvoj ljudskih resursa u skladu s potrebama ukupnog društveno-ekonomskog razvoja

PUR omogućuje jedinicama lokalne samouprave planiranje, provedbu, praćenje i nadzor

¹ Odluku o izradi Programa ukupnog razvoja grada Vukovara donijelo je Gradsko poglavarstvo na temelju čl. 39. točka 10. Statuta Grada Vukovara (Službeni vjesnik Grada Vukovara br. 7/01, 2/04, i 2/06) na sjednici održanoj 8. rujna 2006. godine. Raspisanim javnim pozivom u lokalnim medijima svi zainteresirani subjekti i građani pozvani su sudjelovati u izradi PUR-a. Nakon toga formirane su tri interesne skupine: gospodarstvo, društvene djelatnosti i infrastruktura. Odlukom Gradskog poglavarstva od 14. listopada 2008. godine nastavak i završetak izrade PUR-a Grada Vukovara povjeren je Regionalnoj razvojnoj agenciji Slavonije i Baranje d.o.o. Osijek. PUR Grada Vukovara je usvojen u siječnju 2010.

gospodarskog razvitka u razdoblju od 5 godina, a potencijalnim ulagačima daje uvid u strategiju zajednice u koju žele ulagati. Donatori, na osnovi PUR-a, odlučuju o raspodjeli bespovratnih sredstava.

Nakon izrađene SWOT analize prepoznati su mnogobrojni razvojni problemi i pitanja. Mogu se sažeti u tri ključna pitanja:

1. Kako podržati rast zaposlenosti i razvoj poslovnih subjekata?
2. Kako osigurati komunalnu i društvenu infrastrukturu na cjelokupnom području Grada?
3. Kako osigurati razvoj kulturno-zabavnih športsko-rekreativnih i turističkih sadržaja?

Za svaki od predloženih ciljeva definirani su prioriteti i mjere za njegovo ostvarenje. Kako je PUR osnovni razvojni dokument Grada nužno je praćenje njegove provedbe. Pri tom treba uzeti u obzir dinamičnu prirodu PUR-a i uvažavati načela transparentnosti i partnerstva.

5. ANALIZA STANJA OBNOVE I RAZVOJA GRADA VUKOVARA PO PODRUČJIMA

Analiza stanja obnove i razvoja grada Vukovara polazište je za utvrđivanje pravaca obnove i razvoja grada Vukovara u narednom razdoblju. Dosadašnja iskustva u uklanjanju posljedica stradanja u Domovinskom ratu, obnovi infrastrukture, poticanju gospodarstva i društvenog razvoja, ukazuju na pet ključnih područja obnove i razvoja grada Vukovara. To su prostorno uređenje i zaštita okoliša, gospodarstvo, društvene djelatnosti, zdravstvo i socijalna skrb, te obitelj i branitelji. Temeljem prikupljenih informacija o ključnim razvojnim područjima opisana je postojeća situacija i aktivnosti institucija koje doprinose razvoju u pojedinim područjima. Analizi institucija posvećuje se posebna pozornost budući da su one partneri Fonda u provedbi Strategije VU 2020 i očekivani glavni predlagatelji projekata. Na osnovi prikazanog stanja zaključno je za svako područje izrađena SWOT tablica². SWOT tablice prikazuje unutarne snage i slabosti, te prilike i prijetnje iz okruženja koje institucije i ostali dionici razvoja u pojedinom području trebaju osvijestiti kako bi svojim djelovanjem doprinijeli razvoju pojedinog područja.

5.1 Analiza prostornog uređenja, graditeljstva, infrastrukture, prometa, vodnog gospodarstva i zaštite okoliša sa SWOT tablicom

5.1.1 Zemljopisne značajke, geostrateški položaj i prometna infrastruktura

Grad Vukovar nalazi se na sjeveroistoku Vukovarsko-srijemske županije (VSŽ) uz državnu granicu s Republikom Srbijom. Vukovar smjestio se na razmeđi Slavonije i Srijema, podijeljenih rijekom Vukom i spojenih Dunavom. Upravo zbog takvog smještaja, vukovarsko područje spaja izuzetno raznolika prirodna obilježja praćena velikom raznolikošću i bogatstvom prirodnih resursa.

Krajobraznu raznolikost čine ravnice Slavonije, povišeni Vukovarski ravnjak i brdovito područje početka Fruške gore u Srijemu, rijeke Dunav i Vuka, klanci, strme i visoke dunavske

²SWOT – Strengths = snage; Weaknesses = slabosti; Opportunities = prilike; Threats = prijetnje.

Današnji regionalni značaj Vukovara gotovo je zanemariv (ratna razaranja, proces obnove, centralizacija moći u velikim gradskim središtima), međutim njegov je potencijal s međunarodnog stajališta velik. Vukovar se nalazi u središtu makroregije srednje i jugoistočne Europe, a i poveznica je prema jadranskoj mikroregiji i prema regijama sjeverne i zapadne Europe. Vrijednosti prometnog položaja na Dunavu doprinosi i blizina najvećeg željezničkog čvora šire regije (Vinkovci), kao i cestovnih i željezničkih koridora X i Vc, cjevovoda Rijeka-Sisak-Novi Sad te zračne luke Klisa. Dodatne poticaje razvoju daje plan izgradnje višenamjenskog kanala Dunav-Sava te uspostavljanja intermodalnog prometa na pravcu Vukovar-Rijeka uspostavljanjem riječnog prometa Savom do Zagreba i izgradnjom nizinske brze pruge na pravcu Karlovac-Rijeka.

Tablica 5.1.2. Struktura postojeće namjene površina u Gradu Vukovaru

Namjena površina	ha	%
1. Izgrađeni dio građevinskih područja naselja	1.150,65	11,50
2. Izgrađeni prostori izvan građevinskih naselja (farme, klaonica, silosi, groblja, turizam, lovačko društvo, građevine uz letjelište	69,22	0,69
3. Vodene površine	692,28	6,92
4. Deponija otpada	4,90	0,05
5. Posebna namjena	12,81	0,13
6. Prometnice, obale	106,00	1,06
7. Šume	1.179,11	11,79
8. Poljoprivredne površine	6.788,53	67,86%
UKUPNO GRAD	10.003,50	100,00

Izvor: Izvješće o stanju u prostoru Grada Vukovara za razdoblje 2009.-2012., Urbanistički zavod grada Zagreba, veljača 2013., str. 7.

Područjem Grada dominiraju poljoprivredne površine (67,86 %) koje zauzimaju više od dvije trećine prostora. Slijede građevinska područja s udjelom 11,5%, i šumske površine (11,79 %). Od poljoprivrednih površina najzastupljenija su visoko vrijedna obradiva tla na prostoru uz Dunav i Vuku, vrijedna obradiva tla, ostala obradiva tla i ostala poljoprivredna tla. Farme, klaonica i silosi nalaze se u zoni kvalitetnih tala radi što funkcionalnijeg spremanja uroda i uzgoja stoke. Naselja su građena duž prometnica i formiraju kompaktno građevinsko područje. Površine šuma uz vodotoke uobličuju prostor za rekreacijsko i turističko korištenje.

5.1.2 Prostorno uređenje

Odgovorne institucije nadležne za prostorno uređenje i zaštitu okoliša i prostorno planiranje djeluju na razini Grada, županije i RH. Institucije na razini Grada zadužene za poslove prostornog uređenja i zaštite okoliša su Upravni odjel za uređenje grada, upravljanje gradskom imovinom, komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša. Institucije na razini Vukovarsko-srijemske županije su Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša, Zavod za prostorno uređenje i JU za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Vukovarsko-srijemske županije. Na nacionalnoj razini odgovornosti su podijeljene između Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstva kulture, Ministarstva regionalnog razvoja i fondova europske unije i Ministarstva poljoprivrede. Aktivnu ulogu u poslovima zaštite okoliša imaju i gradsko komunalno poduzeće, te javne ustanove na nacionalnoj razini.

Tradicija urbanističke i urbane kulture grada Vukovara temelj je nove urbane strategije u kojoj ima mjesta i za orijentaciju grada prema najsuvremenijim tehnologijama. U Vukovaru treba planirati prostorni razvoj koji će ga identificirati kao grad na Dunavu s bogatom kulturnom baštinom i važnim prometnim značajem. Najznačajniji ciljevi prostornog uređenja grada prema GUP-u su: uvažavati urbanu fizionomiju; pored povijesne jezgre, njene kontaktne zone i nekadašnjeg kompleksa Bata (Borovo) u Gradu treba prepoznati i očuvati i druge prostore kvalitetnog i sredenog urbanog načina života (starija područja obiteljske stambene niske izgradnje i tradicionalne starije ulice s prostorno skladnim obilježjima gradskog prostora); formirati pročelja na obalama obiju rijeka; razvijati one prostore koji mogu donijeti najveće unapređenje ukupne kvalitete života u gradu, trošeći pritom u najmanjoj mogućoj mjeri vrijedno poljoprivredno zemljište na današnjim rubovima Grada; razvijati luku Vukovar; izgraditi novu putničku luku; obnoviti gospodarske zone na ulazu u Grad; te dograditi stambena područja.

Upravljanje prostorom grada Vukovara temelji se na sljedećim prostorno-planskim dokumentima:

- Prostorni plan Vukovarsko-srijemske županije ;
- Prostorni plan uređenja Grada Vukovara (PPU);
- GUP Grada Vukovara;
- Detaljni plan uređenje (DPU) Novog groblja;
- Detaljni plan uređenja Županijska ulica
- Urbanistički plan uređenja (UPU) šireg središta grada
- Urbanistički plan uređenja.

Postupak prostornog planiranja je vrlo složen i sveobuhvatan proces jer je nemoguće promatrati samo dio područja, posebice naselja, bez sagledavanja cjeline, odnosno okolice koja ga okružuje, regije i šire. Ovo je jedan od bitnih razloga zbog kojeg dokument prostornog uređenja užeg područja mora biti usklađen s dokumentom prostornog uređenja širega područja. Prijedlog aktivnosti za unapređenje održivog razvoja u prostoru je potreba vođenja evidencije o infrastrukturi (katastar vodova), evidencije stupnja uređenosti i opremljenosti prometnica, izdanih akata za građenje, radova i investicija na zgradama javne namjene i drugih investicija iz proračunskih sredstava. Sistematizacijom i digitalizacijom evidencija olakšat će se utvrđivanje stanja i potreba za proračunskim sredstvima te preciznijom kontrolom njegovog trošenja.

Prepreka dinamičnijoj obnovi i provedbi prostornih planova su nesređeni imovinsko-pravni odnosi. Geodetsko-katastarski radovi koji su preduvjet rješavanja imovinsko-pravnih odnosa, prema Područnom uredu za katastar Vukovar obuhvaćaju geodetsko snimanje kuća izgrađenih u obnovi, i to: Katastarsku izmjeru k.o.Borovo Naselje i dijelova k.o.Lipovača, Trpinja i Borovo ukupne površine oko 472 ha; izradu parcelacijskih i geodetskih elaborata za k.o. Vukovar, Sotin, Lipovača i dio k.o. Bršadin (oko 2.957 zgrada); izradu geodetsko-katastarskih poslova na izradi prostornih podloga u svrhu ishoda potrebnih dokumenata prostornog uređenja, te izrada parcelacijskih i geodetskih elaborata kojim će se parcele i zgrade evidentirati u katastru i zemljišnoj knjizi na katastarskoj čestici 209/1 k.o.Vukovar (oko 28 ha). Katastarska izmjera završena je 2013. godine, od kada se izmjera nalazi na sudskom izlaganju. Nakon rješavanja eventualnih pritužbi izvršiti će se upis u gruntovne knjige.

Graditeljstvo Vukovara tradicionalno obilježava širenje grada oko jezgre, a dijelom longitudinalno duž cesta. Iako pretežno niska (prizemna i jednokatna) starija obiteljska gradnja van jezgre je izrazitih urbanih obilježja. Višestambena gradnja je u posljednjih

pedesetak godina obilježila područja pojedinih dijelova Grada. Iz podataka je vidljivo da je u Gradu prije Domovinskog rata stanovništvo od 1981. do 1991. g. poraslo za gotovo 11.000, a da je tijekom i nakon rata opalo za oko 14.500. Broj stanova je od 1981. do 1991. porastao za oko 4.600, da bi do 2001. bio manji za gotovo pet tisuća. Pri tom treba naglasiti da je do 2001. već bio obnovljen znatan broj porušenih stanova. Nakon rata je s kategorijom oštećenja IV-VI (potrebna novogradnja) bilo 5.347 obiteljskih kuća i 5.065 stanova u višestambenim zgradama. S oštećenjem I-III kategorije (mogući popravak) bilo je 2.925 obiteljskih kuća i 535 stanova u višestambenim kućama. Ponovnu gradnju je trebalo osigurati za preko deset tisuća stanova, a obnovu za njih preko tri tisuće. Smanjenje prosječne veličine domaćinstava (2,66 članova 2001. g., u odnosu na 2,92 člana godine 1991. te 3,0 godine 1981.) pokazuje da je izmijenjen i način života. Nedostatak stanova je trajan. Godine 1981. u jednom stanu je živjelo prosječno 1,1 domaćinstvo (1991.: 1,03). Godine 2001. bilo je 1,12 domaćinstava po stanu što znači da je nedostajalo 1.349 stanova. Broj stanova za povremeno stanovanje se smanjio sa 262 u 1991. na 55 u 2001. godini. Prema podacima Upravnog odjela za gospodarstvo, Vukovarsko srijemske županije, do kraja 2013. godine ukupno je obnovljeno 5.724 obiteljskih kuća.

Prema podacima iz studenog 2013. godine³ do sada je u obnovu stambenog fonda u Vukovaru uloženo više od 4 milijarde kuna. Različitim oblicima pomoći riješeno je stambeno pitanje više od 5.000 obitelji. Obnovljena su 5.054 stana. Preostalo je obnoviti još 366 stanova (52 se obnavljaju, 118 je u pripremi za javnu nabavu, a za 196 se izrađuje tehnička dokumentacija).

Infrastruktura grada Vukovara pretrpjela je tijekom Domovinskog rata teška oštećenja, među najtežim u RH. U trenutku preuzimanja vodoopskrbne mreže pri završetku procesa mirne reintegracije, gubici vode su dostizali 60-70%. Procjena ratne štete na postrojenjima distribucije Hrvatske elektroprivrede iznosi 74 mil. kuna, a odnosi se na sljedeće uništene ili oštećene objekte: 62 trafostanice (od ukupno 118 prema stanju 1991. g.), 56 km 10 kV dalekovoda (od 82,6 km), 140 km niskonaponske mreže (od 325 km), te ostale objekte. Na objektima Vodovoda grada Vukovara procijenjena je ratna šteta od strane Županijske komisije za popis i procjenu ratnih šteta u iznosu 58,7 mil. kuna.

U razdoblju 2009.-2013. prema podacima Upravnog odjela za uređenje grada, upravljanje gradskom imovinom, komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša provedene su sljedeće aktivnosti:

- rekonstruirano je 15 nerazvrstanih cesta-ulica u iznosu 50 mil. kuna
- sanirano je 90 nerazvrstanih cesta-ulica u iznosu 65 mil. kuna
- izgrađeno je oko 500 parkirališnih mjesta u iznosu 10 mil. kuna
- sanirano je oko 3.000 parkirališnih mjesta u iznosu 20 mil. kuna
- izgrađeno je i sanirano oko 80 km nogostupa u iznosu 15 mil. kuna
- izgrađeno je i sanirano 35 autobusnih ugibališta u iznosu od 2 mil. kuna
- izgrađeno je i sanirano 20 dječjih i sportskih igrališta u iznosu 8 mil. kn
- izgrađena su i sanirana 3 parka sa pratećom urbanom opremom u iznosu 10 mil. kuna
- izgrađen je pješački most preko Vuke u iznosu od 2,5 mil. kuna
- izgrađena je šetnica sa pratećim sadržajima u iznosu od 15 mil. kuna
- rekonstruiran je uži centar grada – javno prometne površine sa opločenjem pješačke zone u iznosu od 15 mil. kuna

³ Regionalni ured Uprave za područja posebne državne skrbi Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, Vukovar.

Cestovni promet

Cestovna mreža je organizacijski funkcionalno dobro postavljena, i osigurava dobru prohodnost promatranog prostora. Nepovoljna je okolnost što koridor državne ceste D2 prolazi kroz središte grada Vukovara gdje se odvija i gradski promet, no probleme predstavlja i prometno-tehničko stanje cestovnih pravaca koji se tijekom okupacije nisu održavali i za čiju obnovu nije odvajano dovoljno sredstava iz državnog proračuna. Znatno povećanje korištenja osobnih motornih vozila otežava promet u centralnim gradskim prostorima. Potrebna je rekonstrukcija i uređenje mreže u skladu s kategorijom ceste. Obnova i održavanje cestovnih prometnica provodi se godišnjim planovima građenja i održavanja državnih, županijskih i lokalnih cesta⁴.

Prometnice na području grada Vukovara su u velikoj mjeri razorene u ratu a propadaju i zato što nema ni redovitog ni izvanrednog održavanja. Ukupna duljina razvrstanih cesta na području Grada je 56,1 km. Na području Grada četiri su državne ceste: D2; D55; D57 i D519, ukupne dužine 34,24 km. Na području Grada je i 6 županijskih cesta: Ž4125; Ž4137; Ž4138; Ž4150; Ž4151; Ž4152 i Ž4173 ukupne dužine 15,5 km. Lokalnih cesta na području Grada ima 6,4 km.

Razvoj *prometne i komunalne infrastrukture* nužno mora pratiti sve segmente prostornog razvoja Grada. Pri tom je planom određeno da se razvoj svih vrsta prometa zasniva na omogućavanju boljih prometnih veza unutar samog grada i s okolnim područjima, vodeći pri tom računa da tranzit ne ometa život stanovnika Vukovara. Širenje komunalne infrastrukture treba pratiti gradnju novih gradskih područja. U narednom razdoblju treba izraditi prometnu studiju, utvrditi kritične točke i pokrenuti potrebne radnje za njihovo rješavanje.

Kako bi dugoročno naselja Grada postala mirnija, tiša i manje zagađena potrebno je raznim mjerama poticati stanovništvo da u što većoj mjeri koriste bicikl kao osnovno prijevozno sredstvo. Kako bi se unapredio *biciklistički promet* treba osigurati biciklističku infrastrukturu – biciklističke staze kao odvojene neovisne putove, i mjesta za sigurno ostavljanje bicikala uz zgrade javne namjene. Kampanjama „dani bez automobila“ može se podizati svijest građana i promicati trajne vrijednosti dobrobiti za okoliš i građane.

Javni gradski prijevoz i parkirališta

Na prostoru grada Vukovara organiziran je autobusni javni gradski i prigradski prijevoz putnika, a kao koncesionar obavlja ga Čazmatrans Vukovar d.o.o. Ukupno su organizirane tri gradske autobusne linije koje prometuju samo od jutra do večeri. To su: Ulica dvanaest redarstvenika (Borovska cesta) – Borovo naselje – Sajmište; Trpinjska cesta – Borovo naselje – Novo groblje i Borovo naselje – Vukovar. Ovisno o liniji, učestalost autobusa kreće se između 16 i 20 polazaka radnim danom. Na potezima prema Sotinu i Iloku nema gradskog i prigradskog prijevoza putnika. Postojeći autobusni kolodvor ne zadovoljava suvremene potrebe korisnika, pa se planira njegova rekonstrukcija. Postojeća ponuda uređenog parkirališnog prostora ne zadovoljava današnje potrebe. Za parkiranje se često koriste površine uzduž rubova kolnika, pješački hodnici i površine razdjelnog zelenila što uzrokuje zastoje u odvijanju prometa.

Poštanski promet i telekomunikacije

HP-Hrvatska pošta d.d. osnovano je radi funkcioniranja poštanskog prometa i obavljanja djelatnosti pružanja poštanskih i drugih usluga. Na području Grada Vukovara postoji

⁴ Županijska uprava za ceste zadužena je za održavanje županijskih i lokalnih cesta, a grad Vukovar za održavanje nerazvrstanih cesta.

poštanski centar 32000 Vukovar i poštanski uredi 32010 Vukovar (Borovo naselje), 32011 Vukovar (Mitnica) i 32232 Sotin. Opremljenost prostora unutar granica GUP-a grada Vukovara postrojenjima i uređajima sustava fiksnih i mobilnih telekomunikacija vrlo je dobra. Postojeći kapaciteti uglavnom su novijeg datuma što znači da je uvedena najnovija tehnologija i korišteni najkvalitetniji materijali. Svi uređaji za prijenos položeni su podzemno. Na osnovnim pravcima unutar važnih cestovnih koridora izgrađena je kabelaška kanalizacija, a na ostalim mjestima kabelaška minikanalizacija. Telekomunikacijskih postrojenja je devet; jedna tranzitna telefonska centrala i osam područnih. Na području Vukovara je 7 baznih stanica, 4 u Vukovaru, 2 u Borovo naselju i 1 u Sotinu. Područje Grada komunikacijski je na visokoj razini razvoja. Na slobodnom tržištu pokretnih komunikacija djeluju tri operatera s nacionalnom koncesijom, čiji sustav infrastrukturnih objekata (odašiljača) dobro pokriva područje Grada i šireg područja izvangradskih naselja.

Stanje sustava i gospodarenja vodovodom i odvodnjom

Vodoopskrbni sustav grada Vukovara obuhvaća grad Vukovar, prigradska naselja Sotin i Lipovača, te naselja: Mikluševci, Čakovci, Tompojevci, Bokšić, Berak, Svinjarevci, Negoslavci, Petrovci, Bogdanovci, Bršadin, Borovo, Trpinja, Bobota, Ludvinci i Čelije. Izgrađenost kapaciteta postojećeg sustava javne odvodnje ne zadovoljava budući oko 30% gradskog područja nema odvodnju. Sustav javne odvodnje je mješovit i sastoji se od dva dijela. To je posljedica različitih vremena izgradnje, velikih udaljenosti dijelova odvodnjenog područja uzduž postojećih vodotoka i uvažavanja principa gravitacijske odvodnje.

Prema podacima gradskog poduzeća Vodovod iz Vukovara u razdoblju 2009.-2012. provedeno je sljedeće:

- izgrađeni su sustavi odvodnje u 8 ulica ukupne duljine 4.765 metara
- rekonstruirani su sustavi odvodnje kolektora C4 i dijela kolektora B1 duljine 1.159 m
- sanirani su sustavi odvodnje u 9 ulica duljine 1.726 m
- izrađena je projektna dokumentacija za podsustave odvodnje B1, A1 i A2; glavni spojni kolektor Borovo naselje-Vukovar; za građevine odvodnje otpadnih voda u 8 ulica; kanalizaciju Lipovača i Studija izvodljivosti Glavnog spojnog kolektora Borovo naselje-Vukovar

Kako izgrađenih postrojenja za *pročišćavanje otpadnih voda* nema, nepročišćene otpadne vode ispuštaju se neposredno u Dunav (više ispusta) i u Vuku (jedan ispust). Prioritetni cilj u narednom razdoblju je izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Projekt vrijedan 48,5 mil. eura prijavljen je za financiranje iz EU izvora preko Hrvatskih voda. Projekt obuhvaća gradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, dogradnju i rekonstrukciju 28 km vodoopskrbnog sustava, gradnju vodospreme kapaciteta 3.000 m³, gradnju 17 crpnih stanica za odvodnju otpadnih voda do uređaja za pročišćavanje te nabavu opreme za upravljanje i održavanje sustava odvodnje.

Unutar granica GUP-a grada Vukovara postoji sustav *opskrbe pitkom vodom*. Mreža magistralnih i opskrbnih cjevovoda odlično je razvijena tako da opremljenost prostora iznosi oko 98%. Najveća prijetnja sustavu je potencijalno zagađenje vodotoka Dunava što bi onemogućilo upotrebu vode za piće. Alternativni podzemni zahvat ne zadovoljava zdravstvene zahtjeve u pogledu kvalitete budući da izgradnja uređaja za obradu pitke vode nije dovršena. Drugi problem su veliki gubici unutar sustava. Posljedica su ratnih razaranja i šteta na osnovnoj i sekundarnoj mreži. Nekadašnje kapitalno postrojenje cijelog sustava, vodotoranj (Volumen 2.200 m³, visina = 56 m, kota preljeva 151 m n.m.) potpuno je uništen. Stoga su za potrebe povišenja radnog tlaka unutar sustava izgrađene tri precrpne stanice: Stari

Vukovar, Mitnica i Prvomajska. Osnovni cjevovod sustava je magistralni cjevovod duljine 6,0 km. Sanacija mreže vodoopskrbnih cjevovoda jedan je od prioriteta u području komunalnog opremanja prostora. Radi toga su izvršene brojne rekonstrukcije i zahvati na uključivanju pojedinih dijelova sustava u cjelinu.

Prema podacima gradskog poduzeća Vodovod iz Vukovara u razdoblju 2009.-2012. provedeno je sljedeće:

- izvedeni su radovi na vodoopskrbi u 10 ulica i ugradnji nadzemnih hidranata u iznosu 5,7 mil kn
- izrađena je projektna dokumentacija za vodoopskrbu u 5 ulica

Plan za naredne 4 godine je sanacija vodoopskrbne mreže u 8 ulica, izgradnja nove vodospreme, izgradnja i rekonstrukcija 3 magistralna cjevovoda i sanacija glavnih cjevovoda u naseljima Petrovci i Svinjarevci.

Elektroenergetski sustav

Područje grada Vukovara dobro je opskrbljeno elektroenergetskim vodovima i postrojenjima. Tijekom rata oštećene su ili uništene 62 od ukupno 118 trafostanica. Područje obuhvata GUP-a vrlo je dobro opskrbljeno elektroenergetskim vodovima i postrojenjima. Unutar visokonaponskog dijela sustava postoji transformatorsko postrojenje TS 110/35(20) kV Vukovar 1. Postrojenje je visokonaponskim uređajima za prijenos električne energije priključeno na dva postrojenja (TS Vinkovci i TS Nijemci) unutar Županije i na jedno (TS Ernestinovo) u Osječko-baranjskoj županiji. Od postrojenja srednjeg napona postoje četiri TS35/10(20)kv Vukovar 1, Vukovar 2, Vukovar 3 i Borovo naselje. Dodatne dvije se nalaze na području bivšeg kombinata Borovo. Registrirano je i 112 postrojenja za transformaciju srednjeg na niski napon. U protekle četiri godine u dijelu distribucije električne energije izgrađeno je 7 komada TS 10(20)0,4 kV i 15.100 m mreže kablova u opskrbenj mreži.

Što se tiče ostalih poslova na unapređenju elektroopskrbe treba pokrenuti aktivnosti na poboljšanju energetske učinkovitosti zgrada javne namjene – škola, vrtića, ambulanti i sl. Umanjenjem naknada treba poticati ugradnju fotonaponskih elemenata na krovove velikogabaritnih zgrada – proizvodnih, poslovnih i drugih. Treba utvrditi i mogućnosti prijave tih projekata za financiranje iz EU fondova uz projekciju troškova i osiguranje potrebnog udjela od 15% sredstava.

Sustav plinoopskrbe i opskrbe toplinskom energijom

Sustav mreže plinoopskrbnih cjevovoda novijeg je datuma. Izvor napajanja je plinsko mjerno regulacijsko postrojenje MRS Vukovar smješteno u neposrednoj blizini rijeke Vuke. U razdoblju od 2009.do 2012. u gradu Vukovaru su izgrađena 7.433 priključka. Ukupan broj priključaka u cijelom sustavu porastao je tako na 13.363. U Gradu je registriran 6.721 potrošač, od čega 6.386 domaćinstava i 335 u kategoriji komercijalnih potrošača. Ukupna potrošnja prirodnog plina na području Grada u 2012. godini iznosila je oko 11.850.000 m³ (109.750,00 MWh).

Toplinsku energiju distribuira tvrtka Tehnoston d.o.o. Sustav opskrbe toplinskom energijom sastavljen je iz više manjih podsustava. Najveći su u Borovu naselju i u Olajnici. Ostali podsustavi su mali i služe za opskrbu toplinskom energijom najviše četiri-pet objekata. Sustav omogućuje zagrijavanje oko 600 stanova i poslovnih objekata. S obzirom da je sustav doživio znatna razaranja potrebna su značajna ulaganja i sanacijski zahvati. Do sada su sanirane kotlovnice, a toplinske stanice i podstanice osposobljene su za svoju osnovnu funkciju.

Ukupna dužina trase distribucijske mreže iznosi oko 7 km. Toplinsku energiju koristi 3.434 tarifna kupca u kategoriji kućanstva i 59 pravnih subjekata u kategoriji poduzetništvo. Višestambene zgrade su u proteklom planskom razdoblju opremljene uređajima za lokalnu razdiobu toplinske energije (alokatori) u 1.661 stanu, a ugrađeno je 950 zasebnih mjerila topline. Ugrađeni uređaji omogućuju tarifnim kupcima pojedinačno mjerenje isporučene toplinske energije i pravedniju raspodjelu zajedničkih energetske troškova.

U narednom razdoblju treba razvijati mrežu postrojenja za proizvodnju toplinske energije koja će koristiti obnovljive izvore energije (bio-masa; pelete; sunčeva energija) kapaciteta oko 4MW za potrebe grijanja tople vode u ljetnom režimu rada. Treba plinificirati proizvodne pogone – kotlovnice koje koriste ekstra lako loživo ulje (LUEL), što uključuje 3 kotlovnice ukupne snage cca. 4 MW koje sada proizvode 9% ukupne toplinske energije.

Željeznički promet

Na prostoru grada Vukovara postoje dvije željezničke pruge: MP14 Vinkovci (MG2) - Erdut državna granica i II210 Borovo naselje /Vukovar - Vukovar Novi - Vukovar Stari. Zbog dotrajalosti kolovoza, sustava telekomunikacija, signalno sigurnosnih sustava i ostalih sustava i građevina potrebnih za normalno funkcioniranje prometa, željeznički pravac Borovo naselje /Vukovar - Vukovar Novi sve teže prati stalni porast tereta koji ide za vukovarsku luku ili dolazi iz nje. Obnova tog pravca važan je preduvjet za ubrzani razvoj gospodarstva, te poboljšanje dostupnosti središtu grada. Pravac Vukovar Novi - Vukovar Stari potpuno je devastiran u ratu. Obnova navedenog pravca, te izgradnja novog željezničkog kolodvora u središtu grada (Olajnica) predviđena je GUP-om i drugim relevantnim planovima. U rujnu 2007. godine uspostavljena je izravna željeznička veza Vukovara sa Zagrebom. Željeznički kolodvor je razrušen. Kolodvor Borovo naselje je obnovljen.

Riječni promet

Rijeka Dunav je cijelim tokom kroz Republiku Hrvatsku, prema utvrđenoj mreži europskih unutarnjih plovnih putova razvrstana u vrlo visoku kategoriju E-80. Luka Vukovar spada u luke međunarodnog značenja i oduvijek je bila vodeća riječna luka u Hrvatskoj. Plovna je svih 365 dana u godini. Plovni put Rajna-Majna-Dunav, kojim prolazi značajni dio unutar-europskog transporta daje vukovarskoj luci izuzetan značaj. Vukovarska luka jedna je od četiri međunarodne luke u Hrvatskoj. Smještena je u km 1.335 + 100 na desnoj obali rijeke Dunav. Dužine je oko 850 m, širine oko 45 m i na prosječnoj nadmorskoj visini od 83,50 m n.m. Luka je tijekom Domovinskog rata doživjela velika razaranja i štete i nije bila spremna za javni promet neposredno nakon mirne reintegracije ovog prostora u pravni i gospodarski poredak Republike Hrvatske. Računa se da je ukupan iznos investicija, ponajviše u otklanjanje ratnih šteta iznosio oko 5,5 mil. EUR. U Luci Vukovar je u 2012. godini prekrvano oko 414.066 t raznih roba uz oscilaciju prometa, ali prijeratni kapacitet još nije dosegnut. Luka Vukovar nema prostornih mogućnosti proširenja na kopnenom dijelu, nego samo unutar dijela riječnog korita. Identifikacijom problematičnih uskih grla luke Vukovar, prije svega zatvorenog skladišnog prostora, proširenjem područja luke i eventualnim preseljenjem pojedinih terminala na druge lokacije u potpunosti bi se riješila ova problematika. Riječni promet danas je u stalnom porastu i u teretnom i u putničkom prometu. Zbog značajnog porasta putničkog prometa izgrađen je pristan za putničke brodove. Pristan se nalazi nizvodno od ušća rijeke Vuke i duljine je 75 m. Lučka uprava na putničkom pristaništu bilježi porast putničkog prometa. Godine 2002. pristala su dva putnička plovila a 2011. godine 182 s 21.914. putnika. . Planirana izgradnja Višenamjenskog kanala Dunav - Sava ima veliku važnost za razvoj riječnog prometa a posebno luke Vukovar. Početna točka višenamjenskog kanala Dunav-Sava planirana je na km 1.334+700 rijeke Dunav.

5.1.3 Zaštita okoliša i priroda

O zaštiti okoliša na području grada Vukovara brinu institucije na državnoj razini: Sabor RH, Vlada RH, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije, Ministarstvo kulture, Hrvatske vode, Hrvatske šume i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Na državnoj razini osnovni predstavnik središnje državne vlasti na području Vukovarsko-srijemske županije je Ured državne uprave u Gradu Vukovaru. Za obavljanje poslova iz djelokruga ureda državne uprave osnovane su ispostave u Vinkovcima, Županji i Iloku. Na razini lokalne samouprave zaštitu okoliša provodi Upravni odjel za uređenje grada, upravljanje gradskom imovinom, komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša.

U Vukovaru je registrirano 8 udruga koje se bave zaštitom okoliša. U Županiji je registrirana Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Vukovarsko srijemske županije.

Na županijskoj razini uz Zavod za prostorno uređenje treba spomenuti i Upravni odjel za gospodarstvo, obnovu i razvoj, Upravni odjel za poljoprivredu i šumarstvo, Upravni odjel za školstvo, kulturu i šport i Upravni odjel za međunarodnu suradnju i kapitalna ulaganja.

Na području grada Vukovara kruti i komunalni otpad odvozi se na odlagalište tzv. "Petrovačka dola". Građevinski otpad se uglavnom reciklirao na Sajmištu (ciglana). Na ovom prostoru se danas više ne reciklira. U Vinkovačkoj ulici (Reciklaža d.o.o.) obrađuje se metalni otpad. Zbrinjavanje otpada nije trajno riješeno na području Grada. Treba sanirati privremena komunalna odlagališta i riješiti dugoročno odlaganje otpada. Lokacije za preobradu i skladištenje opasnog otpada i sabiralište još nisu određene. Za gospodarenje otpadom treba izgraditi županijski-regionalni centar, reciklažno dvorište; kompostanu, lokacije za građevinski otpad, pretovarnu stanicu i sanaciju divljih odlagališta. U narednom razdoblju treba izraditi strategiju i program gospodarenja otpadom, osigurati infrastrukturu za odvajanje otpada (zeleni otoci, mreže kontejnera, uređenje reciklažnih dvorišta), proaktivnim mjerama nametnuti kulturu vođenja brige o tretiranju otpada i poticati poduzetničke programe koji za ulaznu sirovinu imaju određene vrste otpada.

U kontekstu zaštite okoliša treba izgraditi sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda, vodonepropusne sustave odvodnje oborinskih i otpadnih voda, te slivnike s taložnicama koji će oborinske vode s prometnica odvoditi u javnu kanalizaciju. Radi zaštite vodotoka treba uvesti kontrolu ulaznih tokova i inventarizirati potencijalne zagađivače. S obzirom na međunarodni značaj rijeke Dunav, treba početi ispitivati kakvoću vode.

Do početka rata okoliš je, usprkos intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji, bio dobro očuvan i održavan. Uočene prijetnje okolišu počinjale su se uzimati sve ozbiljnije te su započeta ulaganja radi njihovog umanjavanja. Rat je degradirao okoliš, a kapaciteti namijenjeni očuvanju okoliša su uništeni.⁵ Prvenstveno se radi o, nekontroliranoj sječi šumskih prostora, ali i degradaciji prostora parkovne arhitekture unutar samoga grada do koje je došlo tijekom okupacije. Osjetljivi prostori okoliša uglavnom su sustavno zapušteni, a stanje ni danas nije bolje, osobito u dijelu močvara, bara i plavnih prostora, i u osjetljivom sustavu dunavske obale i pripadajućih obalnih i ritskih šuma na adama šireg gradskog područja. Ratnim djelovanjima i nekontroliranom sječom šumskih područja uništena su mnoga prirodna staništa

⁵ To se odnosi na započeto ulaganje u gradski kolektor i druge započete projekte očuvanja vodnih resursa.

što je smanjilo bioraznolikost. To se osobito odnosi na ptice močvarice i selice.

Prirodni resursi na kojima se razvijao grad Vukovar su plodno tlo (crnica), šume, vodna bogatstva i mineralne sirovine. Najveći dio tala na prostoru grada Vukovara se intenzivno koristi, a tla na južnom području grada, Vukovarskom ravnjaku, smatraju se najkvalitetnijim i najplodonosnijim. Šume na prostoru grada Vukovara spadaju u najkvalitetnije i najljepše nizinske šume u cijelom kraju. Najzastupljenije su zajednice vrba, topola, hrasta lužnjaka, graba, te crne i bijele johe. Autohtonu vegetaciju ovog područja sačinjavaju nizinske plavne šume čije je oblikovanje i razvoj uvjetovano stalno prisutnim većim količinama vode u tlu. Vode kraja bogate su ribom, a niz rukavaca i plitko korito spore rijeke Vuke idealna su mjesta za njihova mrjestilišta. Šume i okolna polja su bogata divljači, osobito ptičjim vrstama od kojih se ističu populacije fazana i prepelica

Na užem području grada Vukovara od zaštićenih dijelova prirode postoji Specijalni rezervat šumske vegetacije „Orlovnjak“. Ostali najvrijedniji prostori prirodnog krajobraza su prostori uz tok rijeke Dunav s bogatim šumama i brojnim rukavcima u kojima obitavaju razne životinjske i biljne vrste; priobalje Dunava sa šumama i sprudovima; plavno priobalje Vuke s rukavcima, barama i močvarama pokrivenim autohtonom vegetacijom; dunavske ade s ritskim šumama (Vukovarska, Vučedolska i Sotinska); klanci i akumulacije Grabova i Vuke. Na području grada Vukovara nalazi se šest šumskih predjela (šuma) ukupne površine 1.180,13 ha, od koje je gotovo je 50% devastirano.

Vukovarski kulturno-parkovni identitet čine povijesne parkovne cjeline u sklopu dvorca Eltz, vile Knoll, pred Gimnazijom i pred Franjevačkim samostanom. Kao izuzetno vrijedan dio parkovne baštine ističe se i u ovom dijelu Europe rijedak primjer dvostrukog drvoreda platana u Županijskoj ulici, te drvored platana na Priljevu koji je nekada bio dio drvoreda koji se nastavljao od Županijske ulice do Kudeljare. U međuvremenu je jedan red drvoreda u potpunosti posječen, kao i dio drugog reda na potezu od Županijske do silosa. Od drugih važnih parkovnih sadržaja ističe se planski park u Borovu naselju, tzv. „Mazda“ park na Sajmištu, park na Trgu žrtava fašizma te neuređeni park „Najparbašća“ smješten na povišenom platou iznad novog vodotornja na Mitnici. Ratnim djelovanjima uništen je najveći dio drvoreda. Po uređenosti i starosti isticao se drvored kestena u Ul. Bana Jelačića na Mitnici te park dudova u sklopu spomen obilježja „Dudik“.

Vukovar je među rijetkim gradovima koji, gotovo u središtu grada, imaju močvarna područja. Primjere nalazimo uz tok Vuke, ali i između gradskih naselja Mitnice i Lijeve bare, svega petstotinjak metara od središta grada. Takve površine vrlo su važne i za očuvanje identiteta grada, koji je nastao na močvarnom prostoru i koji je kroz cijelu svoju povijest bio usko povezan s okolnim plavnim prostorima Dunava i Vuke koji su uvelike određivali njegov razvoj, izgled i širenje. Na području Grada postoji i niz prirodnih obilježja koja su većinom nestala nakon velike poplave 1965. g. kada je detaljno preuređeno gradsko područje. Jedno od tih obilježja je i staro ušće Vuke, koja se nekada u Dunav ulijevala uzvodno kod Veslačkog doma. Takvo ušće spada u rijetke primjere rijeka s uzvodnim ušćem. Zbog rijetkosti takvog ušća i jedinstvenosti ekosustava, u budućnosti je potrebno ozbiljnije razmišljati o mogućnostima revitalizacije. Uz to, potrebno je razvijati svijest o sprečavanju daljnje degradacije vlažnih staništa. Višenamjenski kanal Dunav-Sava će, uz svoje druge funkcije, omogućiti i revitalizaciju okoliša donjeg toka rijeke Vuke i time postati jedno od najznačajnijih ulaganja u okoliš na području grada.

5.1.4 Razminiranje

Od ustroja Hrvatskog centra za razminiranje 1998. godine do kraja lipnja 2009. godine ostvaren je 81 projekt razminiranja u Vukovaru i razminirano 517 ha. Pronađene su 84 protupješačke mine, 28 protuoklopnih mina i 136 različitih neeksplozivnih ubojnih sredstava. (To ne uključuje površine koje su razminirale jedinice specijalne policije HV). Trenutno u Vukovaru postoji 237,9 ha minski sumnjivog prostora. Od 1991. pa do kraja lipnja 2009. u 12 nesreća stradalo je 17 osoba, od toga 6 osoba smrtno. Prema informaciji Hrvatskog centra za razminiranje iz Osijeka *zaključno sa stanjem 2013. godine u Vukovaru nema minsko sumnjivih prostora. Razminiranje je završeno.*

5.1.5 Ključni podaci i pokazatelji stanja vezani za prostorno uređenje, graditeljstvo, okoliš, infrastrukturu, promet i vodno gospodarstvo

	Mjerna jed.	Stanje 2013.
REALIZACIJA PROJEKATA IZ PIP-a (Cilj 3. Prostor i okoliš)		
Ukupna vrijednost realizacije na razini cilja	kn	267.424.175,60
Ukupno projekata:	broj	78
- 100%	broj	28
- Više od 50%	broj	1
- Manje od 50%	broj	16
- Nerealizirani projekti	broj	33

5.1.6 SWOT analiza prostornog uređenja, graditeljstva, infrastrukture, prometa, vodnog gospodarstva i zaštite okoliša

Snage	Slabosti
Postojanje potrebne prostorno-planske dokumentacije kao i dokumenata zaštite okoliša, uključujući planove razvitka komunalne infrastrukture i cestovnog prometa; izrađene topografske karte (<i>geodetsko snimanje kuća izgrađenih u obnovi u tijeku</i>)	Nadležne institucije na lokalnoj razini nisu dovoljno aktivne i međusobno povezane da bi optimalno iskoristile relativno ograničene resurse kojima raspolažu, posebice ljudske
Obnovljene obiteljske kuće i višenamjenski objekti	Nedovoljna razvijenost civilnog sektora, posebno u području zaštite okoliša
Novoizgrađena komunalna infrastruktura prati gradnju novih gradskih područja	Nepostojanje cjelovite prometne studije koja je trebala biti izrađena još 2006.
Dobro razvijen sustav vodoopskrbe (98% pokrivenost prostora)	Nedovoljan broj parkirališta, garaža i uređenih biciklističkih staza uz sve veći broj osobnih motornih vozila što smanjuje protočnost prometa u središtu grada
Zadovoljavajući sustav plinoopskrbe, elektroopskrbe i opskrbe toplinskom energijom	Loša cestovna povezanost Vukovar-Vinkovci-Osijek i nepostojanje gradske obilaznice (jedini povezni pravac prolazi izravno kroz samo središte grada).
Zadovoljavajuća opremljenost novim telekomunikacijskim postrojenjima i uređajima	Nedovoljno razvijen javni autobusni prijevoz prema prigradskim naseljima; autobusni kolodvor još nije rekonstruiran
Zadovoljavajući gradski prijevoz putnika	Neodržavana prometna infrastruktura (1 trak

Snage	Slabosti
	neelektrificirane željezničke pruge nižeg reda i dvotračne državne ceste D2 i D55 niže razine protočnosti i uslužnosti)
Obnova željezničkih pravaca Borovo naselje – Vukovar Novi i Vukovar Novi – Vukovar Stari i izgradnja novog željezničkog kolodvora u središtu grada (Olajnica) predviđenih GUP-om	Trajan nedostatak stambenog prostora - nedostaju stanovi za potrebne kadrove, a puno je stambenih jedinica kuća-stanova koji se ne koriste
Povijesna baština grada čini ga prepoznatljivom urbanom cjelinom na ovim prostorima, te reprezentativnim sjedištem Županije	Ne postoji uređeno odlagalište otpada (privremeno odlagalište Petrovačka dola ne zadovoljava)
PPUG predviđa izgradnju zajedničkog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za cijelo područje grada	Nedovoljna iskorištenost prirodnih resursa (plodnog tla, vodnih tokova), kao i nedovoljno vrednovanje prirodnih bogatstava za potrebe turizma
Stalni porast putničkog i teretnog prometa u luci Vukovar	Djelomično uništen vodotok Vuke; onečišćenje nadzemnih i podzemnih voda zbog intenzivne poljoprivrede i neodgovarajućeg sustava odvodnje otpadnih voda
Uklanjanje ruševina u gradu je velikim dijelom riješeno proaktivnim djelovanjem lokalne samouprave u suradnji sa jedinicama Hrvatske vojske. U suradnji sa Fondom Grad je financirao troškove goriva za radne strojeve.	Nedovoljno ulaganje u zaštitu okoliša i neodržavanje postojeće komunalne infrastrukture, naročito sustava javne odvodnje. Nema postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda kao ni uređaja za obradu pitke vode; veliki gubici vode u sustavu
	Energetski neučinkovita i preskupa toplinska energija u Vukovaru
	Problemi s dijelom obnovljenih zgrada zbog nekvalitetne izvedbe (npr. ravni krovovi koji propuštaju)
Prilike	Prijetnje
Povoljan geostrateški i geoprometni položaj i dostupnost glavnih prometnih pravaca	Nedovoljna uključenost prostora u prometne tokove (zbog desetljeća isključenosti)
Velika biološka i krajobrazna raznolikost i značajni prirodni resursi (tlo, šume, vode, mineralne sirovine)	Nepostojanje prostornih mogućnosti proširenja luke na kopnenom dijelu (samo unutar dijela riječnog korita);
Struktura poljoprivrednog zemljišta pogodna je za razvoj poljoprivrednih grana, te industrija vezanih uz šumarstvo i poljoprivredu	Moguće zagađenje vodotoka Dunava (prekogranično)
Potencijalno jačanje prometne povezanosti Vukovara i regije kroz planiranu izgradnju višenamjenskog kanala Dunav-Sava	Nekontrolirana sječa šuma
Postojanje resursa za proizvodnju obnovljivih izvora energije i provođenje projekata energetske učinkovitosti	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi, što sprječava rješavanje izdavanje dozvola i daljnje provođenje razvojnih projekata
Mogućnost financiranja projekata iz fondova EU	
Uspostavljena izravna željeznička veza Vukovar - Zagreb	

5.2 Analiza gospodarstva sa SWOT tablicom

Ratna stradanja koja je pretrpio Vukovar tijekom Domovinskog rata ostavila su teške gospodarske posljedice. Ratne gospodarske štete iznose 4,6 mlrd. kn, a najveću izravnu štetu pretrpjeli su poduzeća Borovo (1,9 mlrd. kn), Vupik (1,3 mlrd. kn) i Vuteks (0,9 mlrd. kn), na kojima se temeljilo vukovarsko gospodarstvo prije rata. U većini velikih predratnih poduzeća završen je stečajni postupak ili su u procesu privatizacije. Opterećena su dugovima, suočena s gubitkom tržišta, velikim oštećenjima objekata, zastarjelom opremom, viškom radnika i nedostatkom visokoobrazovanih stručnjaka.

Manji broj ekonomski zdravih gospodarskih subjekata nije bio u mogućnosti ponuditi dovoljno novih radnih mjesta. Zbog toga je bilo nužno otvarati nova poduzeća i privući nova ulaganja. Međutim, manjak slobodnih građevinskih parcela zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, nepostojanje slobodnih zona, nedostatak poslovnih prostora uslijed oštećenja objekata, nedostatak visokoobrazovanog kadra koji se nije vraćao u Vukovar i dr., otežavali su otvaranje novih poduzeća.

Posljednjih nekoliko godina u gospodarstvu grada Vukovara uočava se porast broja poduzeća, broja zaposlenih i drugih pokazatelja gospodarskog razvoja grada Vukovara (tablica 5.2.1.).

Tablica 5.2.1. Financijski pokazatelji gospodarstva grada Vukovara, 2003.-2012.

	2003.	2007.	2012.
Broj poduzeća	220	321	378
Broj zaposlenih (na dan 31.12.)	4.211	5.714	4.803
Ukupni prihodi (kn)	1.302.203.643	2.614.959.985	2.716.102.000
Ukupni rashodi (kn)	1.281.388.631	2.426.204.647	2.868.367.000
Dobit prije oporezivanja (kn)	64.921.472	249.262.839	98.562.000
Gubitak prije oporezivanja (kn)	44.106.460	60.507.502	335.057.000
Ukupna aktiva (kn)	4.153.232.538	5.963.560.138	5.071.090.506
Investicije (kn)	88.517.934	302.811.214	178.708.141
Ukupan izvoz (kn)	55.957.296	177.480.484	217.650

Izvor: Fina, 2012., podaci Ureda za gospodarstvo grada Vukovara za 2012. i izračuni autora.

Vukovarski gospodarski subjekti su u razdoblju 2007. - 2012. povećali prihode i broj zaposlenih, a dobit prije oporezivanja dosegla je gotovo 100 milijuna kuna. Ukupni prihodi u 2012. godini su u odnosu na 2007. godinu bili nešto viši i iznosili 2,7 milijardi kuna. Najveći prihodi u 2012. godini ostvareni su u trgovini na veliko i malo: 755,5 milijuna kuna. Slijedi prerađivačka industrija (684,9 milijuna kuna), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (463,4 milijuna kuna), opskrba električnom energijom i plinom (310 milijuna kuna) i građevinarstvo (147,2 milijuna kuna).

Najveće povećanje prihoda 2012. godine u odnosu na 2011. godinu postignuto je u opskrbi električnom energijom i plinom (354%), ostalim uslužnim djelatnostima 299%, poslovanju nekretninama (63%) i prerađivačkoj industriji (62%). Najveće smanjenje prihoda u odnosu na 2011. godinu bilo je u administrativno pomoćnim i uslužnim djelatnostima (83%). Najveća dobit prije oporezivanja iskazana je u trgovini na veliko i na malo u kojoj je zaposleno 1.248 osoba. Iskazana dobit iznosi 34,5 milijuna kuna što čini 37,25% od ukupno iskazane dobiti od

92.5 milijuna kuna. Slijedi opskrba električnom energijom i plinom (17,3 milijuna kuna), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (11,8 milijuna kuna), prerađivačka industrija (10,1 milijuna kuna) i stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (5,5 milijuna kuna).

Od 336 investicija u 2012. godini najveći broj zabilježen je u trgovini na veliko i na malo 103, zatim u prerađivačkoj industriji 65 i u građevinarstvu 43.

Vrijednost izvoza na području Grada Vukovara u 2012. godini bila je 29.020 eura, a uvoza 113.230 eura.

Važan nositelj poljoprivredne proizvodnje je **VUPIK d.d.** koji zajedno s kooperantima obrađuje oko 12.500 (6.500 ha je u posjedu Vupika a 6.000 ha obrađuju kooperanti). i zapošljava 591 zaposlenika. Na obradivim površinama organizirana je proizvodnja žitarica i uljarica. Najzastupljenije ratarske kulture uz industrijsko i krmno bilje su: pšenica, suncokret, soja, kukuruz i šećerna repa. Povrtlarstvo-proizvodnja povrća zahvaljujući stalnom povećanju navodnjavanja na jezeru Grabovo konstantno se povećava. Sadi se luk, grašak, kukuruz šećerac, kukuruz kokičar, mrkvu, krumpir i peršin. Proizvodna cjelina Silos i skladišta raspolažu s dva silosa – silos Dunav i silos Bobota ukupnog kapaciteta 62.000 tona. Vupik raspolaže s tri govedarske farme za proizvodnju mlijeka i goveđeg mesa i s dvije farme za tov junadi. Ukupni kapacitet farmi je 2.400 krava. Svinjogojska proizvodnja povećala je kapacitete na 120.000 tovljenika. Velikim investicijama u mehanizaciju stvoreni su uvjeti za bolju iskoristivost grožđa i poboljšanje kvalitete vina.

Veliki gospodarski subjekt je i **BOROVO d.d.** čija je osnovna djelatnost proizvodnja kožne i gumene obuće i promet obuće te trgovina na malo tim proizvodima. Društvo je 99,9% u vlasništvu Republike Hrvatske, dok 0,01% čine vlastite dionice. Borovo d.d. trenutno ima 865 zaposlenika. Društvu su 21.05.2013. pripojeni Borovo-Standard d.o.o, Borovo-Gumitrade d.o.o, Borovo-Kožna obuća d.o.o., Borovo-Poslovni centar, Borovo Trgovačka mreža i 02.08.2013. Borovo-Tehnički servis d.o.o. Nad dužnikom Borovo d.d. otvoren je predstečajni postupak čije se okončanje očekuje u veljači 2014. Problemi kojima je društvo opterećeno su u Domovinskom ratu uništeni objekti koje se ne isplati obnavljati i treba ih rušiti. To zahtijeva znatna financijska sredstva. Tu su i ,Proizvodnja se tako dijelom odvija u još uvijek devastiranim objektima koje treba obnoviti . Problem je i dijelom zastarjela tehnologija koju društvo još uvijek nije uspjelo zamijeniti ekonomski isplativijom. U narednom planskom razdoblju planira se nastaviti aktivnosti na jačanju konkurentnosti Borova kroz razvoj informacijskog sustava, rebranding i razvojno-istraživački centar. Isto tako planiraju se novi projekti proizvodne i energetske održivosti uz obnovu kompleksa od posljedica ratnih razaranja, te revitalizacija industrijskog kompleksa. Ciljevi novih projekata su optimizacija proizvodnje, racionalizacija troškova, povećanje produktivnosti, uređenje neposrednog okoliša, te ekonomično i društveno korisno korištenje prostornih, građevinskih, povijesnih vrijednosti i potencijala kompleksa.

Za gospodarstvo Vukovara od velike je važnosti i rijeka Dunav koji je po veličini i po količini tereta druga najveća europska plovna rijeka koja plovnim putem Rajna-Majna-Dunav. povezuje Njemačku, Austriju, Slovačku, Mađarsku, Hrvatsku, Srbiju, Rumunjsku, Bugarsku i Ukrajinu **LUKA VUKOVAR d.o.o.** obavlja lučki prekrcaj i skladištenje robe za razne poslovne subjekte iz Hrvatske i inozemstva. Posljednjih godina primjetan je povratak tradicionalnih tereta u luku, prije svega rasutih (ugljen, žitarice), ali i pojava novih kao što je željezna ruda. Godišnji prekrcaj tereta, odnosno promet u luci iz godine u godinu oscilira (2003: 139.244 t; 2007: 811.011 t; 2012: 414.066 t), ali još niti u jednoj godini nije dostigao

razinu prije Domovinskog rata. S druge strane, pokazatelji produktivnosti (količine tereta po zaposlenom) nadmašuju predratne. U najboljim predratnim godinama, luka je imala prosječno 8.000 do 10.000 t tereta po zaposlenom, dok je taj pokazatelj 2007. premašio 11.000 t.

5.2.1 Poduzetništvo i obrtništvo

Zbog prijeratne orijentacije Vukovara na velike poslovne sustave, malo poduzetništvo bilo je slabo razvijeno i zastupljeno, bez obzira na dugu tradiciju vukovarskog obrtništva. Uslijed promjena zakonske regulative, kao i uvođenjem poticaja i povlastica, poboljšana je poduzetnička klima i potaknut razvoj poduzetništva.

Najveći broj poduzetnika, njih 35%, bavi se djelatnošću trgovine što upućuje na nepovoljnu strukturu s aspekta dugoročnog razvoja gospodarstva u gradu Vukovaru. Trgovina, međutim, doprinosi smanjenju nezaposlenosti. Posljednjih godina u tom sektoru ima najviše zaposlenih, 1.248 osoba u 2012.. Broj tvrtki u djelatnosti trgovine na veliko i malo (103) najveći je u ukupnom broju tvrtki (336). Slijedi prerađivačka industrija sa 65 tvrtki i građevinarstvo s 43 tvrtke.

Prema podacima Udruženja obrtnika Vukovar, u širem području grada Vukovara (uključujući Bogdanovce, Borovo, Lovas, Negoslavce, Tompojevce, Tovarnik i Trpinju) broj registriranih obrta posljednjih godina opada (2010: 785; 2011: 791; 2012: 687). Krajem listopada 2013. u Vukovaru je registrirano 645 obrta. U istom mjesecu otvoreno je 13, a zatvoreno 11 obrta. Među značajnijim djelatnostima u kojima su registrirani obrti su priprema i posluživanja hrane te smještaja (79), poljoprivreda i ribarstvo (32), stručna, znanstvena, tehnička djelatnost (31), trgovina (25) i građevinarstvo (19).

5.2.2 Turizam

Unatoč komparativnim prednostima Vukovara (prirodne ljepote, bogata kulturna i prirodna baština, geoprometni položaj) turizam nije razvijen u dovoljnoj mjeri. Mreža institucija koje djeluju zajedno nastoje ovu gospodarsku granu podići na višu razinu. Dobivene su i značajne strane donacije s ciljem uključivanja vukovarskog prostora u međunarodne turističke rute. Postoje i mogućnosti razvoja elitnog lovačkog turizama, te seoskog turizma na seljačkim gospodarstvima. Bogata kulinarska ponuda ovog kraja osnova je razvoja i kvalitetne ponude ugostiteljstva i hotelijerstva. Blizina arheološkog nalazišta Vučedol, parka prirode Kopački Rit, vinorodna područja Iloka, simbol grada Vukovara kao Grada heroja, i prirodne ljepote, dodatna su podloga opravdanosti razvoja turističke ponude ovog područja.

Na području grada treba detaljnije istražiti kulturno povijesna dobra, a osobitu pažnju treba usmjeriti zaštititi područja i građevina i prezentirati ih u promidžbene svrhe razvoja turizma i uključivanja u kulturne rute. Grad Vukovar svojom poviješću, arheološkim nalazištima, specifičnim ambijentom kulturno-povijesne cjeline grada, rijekama koje uz šume oblikuju prekrasne vizure grada, čini jedinstveno urbano područje na ovim prostorima. To područje je bogato mnogim tragovima svog povijesnog značaja, kao i tragovima naseljenosti od najranijih vremena koja sežu u mlađe kameno doba. Vučedolska golubica prepoznatljiv je zaštitni znak naseljenosti vukovarskog kraja od davnina. Grad Vukovar je uvršten u karte kulturnih parkova Podunavskih zemalja. Uz ostale sadržaje grad se može dugoročno razvijati kao zanimljivo turističko odredište kulturnog turizma na ovom području. Velike posljedice ratnih događaja odrazile su se i na prirodnim i kulturnim dobrima. Njihova obnova i restauracija zahtjeva vrijeme i značajna financijska sredstva. Istovremeno u novijoj hrvatskoj povijesti

grad Vukovar je prihvaćen kao Grad heroj i simbol obrane Hrvatske, te uslijed toga također privlači veliki broj posjetitelja (vidi tablicu 5.2.2.).

Tablica 5.2.2. Broj posjetitelja mjestima od posebnog značaja

Mjesto posjete	Broj posjetitelja 2011.
Vukovarska bolnica	63.180
Memorijalno groblje	130.916
Spomen dom i masovna grobnica Ovčara	120.400

Izvor: Turistička zajednica Grada Vukovara

U 2011. ostvareno je 9.512 noćenja od čega je 5.691 domaćih, a 3.821 stranih turista. Vukovar je 2011. godini posjetilo 6.107 turista od čega 3.647 domaćih i 2.460 stranih. U 2012. turista je bilo i više: 6.353, a ostvareno je 10.301 noćenje. U prvih 10 mjeseci 2013. bilo je 7.589 dolazaka i 15.788 noćenja, 62% više nego u 12 mjeseci 2012. godini.

Nakon oslobođenja, uništena infrastruktura, ruševine, devastirani smještajni kapaciteti i nedostatak stručnog kadra priječili su razvoj turizma u Vukovaru. Turistička zajednica grada Vukovara osnovana je 22.07.1998., a Turistički ured je započeo s radom 01.07.1999. Posljednjih godina učinjeni su značajni pomaci u radu Turističkog ureda koji organizira brojne turističke manifestacije, promovira turističku ponudu Vukovara nastupima na sajmovima i u suradnji s medijima organizira dolaske grupama posjetitelja.

U posljednjem desetljeću ulažu se znatni naponi u kreiranju raznih događanja u samome gradu (konferencije, kongresi, forumi, festivali), koje malo i srednje poduzetništvo polako prati. Od ugostiteljskih objekata u gradu ima 20 restorana i 40 barova. Potencijal razvoja turizma čine rijeka Dunav, kulturne znamenitosti (na prvom mjestu je arheološki lokalitet Vučedol) te gradska barokna jezgra i spomen obilježja Domovinskog rata. Zabilježen je i porast broja inozemnih gostiju, čemu doprinose i inozemni kruzери po Dunavu (vidi tablicu 5.2.3.).

Tablica 5.2.3. Putnički pristan na Dunavu

	2003.	2007.	2012.
Broj putnika	947	18.551	26.548
Broj pristajanja	8	140	217

Izvor: Turistička zajednica Grada Vukovara.

Smještajni kapaciteti u Vukovaru (ukupno 416) obuhvaćaju hotel Lav**** s 92 kreveta, hostel Borovo s 264 kreveta te još 7 objekata prenoćišta i apartmana s ukupno 60 kreveta. Hotel Dunav** je zatvoren. Razvojem mreže turističke ponude i povećanjem broja smještajnih kapaciteta stalno se radi na zadržavanju turista u Vukovaru. Preduvjet za to je popularizacija Vukovara i okolice kao turističke destinacije, što podrazumijeva suradnju sa drugim turističkim zajednicama okolnih gradova i županija (Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske). Suradnja se posebno treba zasnivati na osmišljavanju turističkog proizvoda i integraciji turističke ponude regije (ruralni, lovni, kulturni i drugi vidovi kontinentalnog turizma). Naponi poboljšanja turizma u gradu Vukovaru uključuju i edukaciju na seminarima i edukaciju turističkih vodiča u sklopu projekta grada Vukovara za poticanje poduzetništva.

Razvoju novog turističkog proizvoda „Eko-etno Adica“ doprinijelo je između ostalih (Grad Vukovar i FORGV) i financiranje sredstvima EU IPA IIIc komponente za regionalnu konkurentnost. Eko-etno Adica nudi sadržaje kojima upotpunjuje turistički proizvod grada Vukovara: restoran Slavonsko-srijemske kuhinje, vinski podrum s kušaonom vina, smještaj,

infrastrukturu za sport, rekreaciju i boravak u prirodi. Radovi su završeni 15. studenog 2011., osim objekata obnovljen je i park šuma sa novih 370 sadnica (drveće i grmovi) i 2.800 m² trave. Lokacija je sa središtem grada povezana turističkim vlakićem. U okviru centra Eko-etno Adica provode se brojne radionice i edukacije sa temom razvoja poduzetništva i turizma.

Arheološko turistički park Vučedol, s novoizgrađenim Muzejom Vučedolske kulture koji će prezentirati vučedolsku kulturu, očekuje službeno otvorenje u siječnju 2014. Arheološki lokalitet Vučedol datira od 3000. do 2200. g. pr. Kr. Istraživanja koja su započela prije stotinu godina potvrđuju Vučedol kao jedan od najznačajnijih arheoloških lokaliteta Europe. Stari Vučedolci su se bavili zemljoradnjom, uzgojem stoke, lovom i ribolovom. Na lokalitetu su otkrivene peći za bakar te kalupi za proizvodnju oružja i oruđa, poznavali su mnoge zanate među kojima se ističe proizvodnja keramičkog posuđa, tkalačka vještina i obrada kože. Vučedol pokazuje začetke urbaniziranog područja, otkriveni su stambeni i gospodarski objekti, ulice sa glavnim trgom i izdvojeni prostor Gradac sa značenjem akropole. Vučedolci su poznavali i računanje vremena. Počeci vučedolskog kalendara mogu se tražiti u razdoblju nakon 3000. g. pr. Kr. što je više stotina godina starije od najstarijeg europskog kalendara (Stonehenge). Otvorenjem muzeja povećava se turistička ponuda grada Vukovara.

5.2.3 Tržište rada na području Vukovara

Usprkos smanjenju broja nezaposlenih osoba u gradu Vukovaru (prosjeck broj nezaposlenih 2007: 2.972 i 2012: 2.772), nezaposlenost je i dalje veliki problem. Broj nezaposlenih osoba u Vukovarsko-srijemskoj županiji porastao je za oko 12% i bio je 2007. godine 1.590, a 2012. godine 19.768⁶. Grad Vukovar sudjeluje 2012. godine s oko 14% u prosječnoj mjesečnoj nezaposlenosti Županije.

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, PU Vukovar krajem listopada 2013. godine broj nezaposlenih osoba viši je za 11,1%, a žene čine udio od 52,5% nezaposlenih. Nezaposlenost prema dobnoj strukturi prikazana je u tablici 5.2.4.

Tablica 5.2.4. Nezaposleni prema dobnoj strukturi (listopad 2013.)

Dobna skupina/godina	%
15-19	5,2
20-24	13,2
25-29	14
30-34	11,3
35-39	10,9
40-44	9,9
45-49	9,8
Više od 50	25,8

Izvor: HZZ, 2013.

U gradu Vukovaru je krajem 2011. bilo 5.239 zaposlenih, te 4.778 krajem 2012. Najviše zaposlenih u 2012. bilo je u trgovini na veliko i malo (1.248), prerađivačkoj industriji (1.147), poljoprivredi šumarstvu i ribarstvu (645), građevinarstvu (582) i opskrbi vodom (364).

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), Područne službe Vukovar do 31.10.2013. godine je bilo prijavljeno ukupno 140 slobodnih radnih mjesta, najviše za poslove

⁶ Mjesečni statistički bilten, HZZ Područni ured Vukovar, broj 10/2013.

u obrazovanju (37,9%) a zatim za poslove u građevinarstvu (19,3%), javnoj upravi i obrani (11,4%), zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi (10%), prerađivačkoj industriji (7,9%) i ostalim djelatnostima (11,4%). Tijekom listopada 2013. najviše osoba s evidencije zaposleno je u je građevinarstvu (32,6%), slijede prerađivačka industrija s 14,9%, trgovina s 11,3%, poljoprivreda s 9,9% i obrazovanje s 8,5%.

U gospodarstvu Vukovara deficitarna zanimanja visoke stručne spreme (VSS) su doktori medicine, dipl. ing. informatike, arhitekture, elektrotehnike, građevinarstva, strojarstva i drugih tehničkih struka, te odgojnih i socijalnih znanosti. Deficitarnost tih kadrova treba riješiti obrazovanjem lokalnog stanovništva. Pokuša li se privući kadrove van Vukovara, disparitet između primanja i visokih troškova života ispriječit će se kao ograničavajući čimbenik zapošljavanja inženjerskih struka u Vukovaru. Prosječna neto plaća u Vukovaru zaostaje oko 24% u odnosu na prosjek Republike Hrvatske, dok su prosječni troškovi života u Vukovaru jedni od najvećih u Hrvatskoj (tzv. „sindikalna košarica“ u srpnju 2009. u Vukovaru koštala je 6% više od prosječne košarice u Hrvatskoj). Sindikalna košarica u kolovozu 2011. u Vukovaru je iznosila 7.063 kn i bila je najviša među promatranim gradovima u RH (prosjek RH bio je 6.693 kn).

5.2.4 Podržavajuća gospodarska infrastruktura

U cilju osiguranja osnovnih infrastrukturnih uvjeta za malo i srednje poduzetništvo i privlačenja domaćih i stranih ulagača, posljednjih godina su uložena znatna proračunska sredstva u uređenje Poduzetničke zone Priljevo, Gospodarske zone Vukovar i Podunavske slobodne zone.

Poduzetnička zona Priljevo zauzima oko 40.931 m². Zona je namijenjena proizvodnim, skladišno-distribucijskim, proizvodno-uslužnim i uslužno-trgovačkim aktivnostima.

Gospodarska zona Vukovar smještena je na zapadnom prilazu Vukovaru. Od središta je udaljena 4 km. Zauzima 33 ha na sjecištu željeznice s državnim cestovnim prometnicama prema Vinkovcima i Osijeku. Dobro je cestovno povezana s 39 km udaljenim čvorom Županja na autocesti Zagreb - Lipovac, preko 16 km udaljenim Vinkovcima, najvećim željezničkim čvorištem u Hrvatskoj. Zbog blizine i dobre prometne povezanosti sa susjednim državama Bosnom i Hercegovinom, Mađarskom i Srbijom, Gospodarska zona Vukovar može imati dominantnu ulogu u međunarodnom tranzitu roba. Jedna od najbitnijih komparativnih prednosti Gospodarske zone je smještaj u neposrednoj blizini Luke na Dunavu.

Podunavska slobodna zona d.o.o. Vukovar prva je slobodna zona u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Otvorena je 2003. godine i ima 421 zaposlenih. Osnivači su Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara i poduzeće Filir d.o.o.. Ugovor o koncesiji sklopljen je na 25 godina. Zona raspolaže sa 15.000 m² zatvorenog i 3.600 m² otvorenog poslovnog prostora.

Poduzetnički inkubator Vukovar: U kolovozu 2012. grad Vukovar je u suradnji s **Vukovarskom gospodarskom zonom d.o.o.** pokrenuo projekt izgradnje Poslovno inovacijskog centra pod nazivom „**BIC – Vukovar**“. Projekt se realizira na prostoru Gospodarske zone i veličine je 15.776 m² a u svom sastavu će imati Centar inovativnog poduzetništva, Edukacijski i Proizvodni centar i Poduzetnički inkubator. Projekt će se provoditi u nekoliko faza. Prvu fazu obnove objekta zgrade Poly bivšeg kombinata Borovo financirao je FORGV kroz proračun 1021/2013. Cilj cijelog projekta je otvaranje 500-1000 radnih mjesta sa smještajem 25-30 poduzetnika.

Razvojnu agenciju Vukovar d.o.o. (VURA) osnovalo je Gradsko vijeće Grada Vukovara 2008. godine. Osnovne djelatnosti VURE su prema osnivačkim dokumentima: gospodarenje poslovnim zonama i poduzetničkim inkubatorima; razvoj i potpora tehnološki utemeljenom i inovativnom poduzetništvu; poduka poduzetnika za primjenu standarda i normativa; savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem; istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja; poslovno informiranje; organiziranje poduke za poduzetnike, seminara i savjetovanja; izrada razvojnih, investicijskih, marketinških i drugih ekonomsko financijskih programa i studija, ugovora i druge dokumentacije; identifikacija razvojnih prilika, projekata i programa; upravljanje postojećim i novim razvojnim programima; potpora tehnološki utemeljenom i inovativnom poduzetništvu; poticanje poslovne suradnje, tehnološkog transfera i komercijalizacije rezultata istraživanja; tehnička pomoć glede programa međunarodne i međuregionalne suradnje usmjerenih na tehnološki razvoj i razvoj inovativnog poduzetništva; izrada gospodarskih projekata i studija i dr. VURA je osnovala *Lokalni jamstveni fond grada Vukovara* u siječnju 2009. godine s ciljem olakšavanja pokretanja i razvoja poslovanja malim poduzetnicima koji nemaju dostatne instrumente osiguranja povrata kredita. Početna sredstva jamstvenog fonda u iznosu od milijun kuna bila su osigurana iz proračuna Grada Vukovara (polu milijuna kuna) i Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara (polu milijuna kuna). Od osnivanja jamstvenog fonda izdano je samo 7 jamstava ukupnog iznosa 944.915,69 kn. Vrijedi razmotriti aktiviranje jamstvenog fonda kao i podizanje interesa poduzetnika.

Financijska potpora gospodarstvenicima i projektima razvoja gospodarstva u Vukovaru obuhvaća sredstva iz proračuna Grada Vukovara, sredstva Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara, te poticaje Ministarstva gospodarstva, Ministarstva poduzetništva i obrta i drugih institucija na središnjoj razini. Sredstva na raspolaganju iz gradskog proračuna su relativno skromna u odnosu na mogućnosti financiranja projekata gospodarskog razvoja putem Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara. Fond osim što je sudjelovao u formiranju lokalnog jamstvenog fonda agencije VURA, provodi programe sufinanciranja gospodarskih projekata. Sufinanciranje poduzetničkih projekata Fond dodjeljuje kao državnu potporu male vrijednosti u iznosu do 750.000 kuna u ukupnom roku do tri godine. Bespovratne se potpore dodjeljuju projektima financiranim vlastitim sredstvima poduzetnika, i to 25% od iznosa vlastitih ulaganja za proizvodne projekte i projekte u poljoprivredi i 15% za ostale projekte. Fond sufinancira i gospodarske projekte koji se financiraju iz kreditnih linija poslovnih banaka i drugih financijskih institucija. Stimulativnim se sufinanciranjem potiču proizvodni projekti budući da Fond odobrava bespovratne potpore u visini 25% od iznosa glavnice kredita za proizvodne projekte, 20% od iznosa glavnice kredita za projekte proizvodnih usluga, a 15% od iznosa glavnice kredita za ostale projekte.

Zbog prepoznate potrebe poduzetnika koji prijavljuju EU projekte za podrškom u pripremi i sufinanciranju projekata, Fond je u suradnji s EIZ pripremio novi model sufinanciranja gospodarskih projekata koji omogućuje optimalno financiranje poduzetničkih projekata. Nakon što se detaljno razmotre propisi vezani za pretprijetne fondove (IPA) koji će se još koristiti do 2016. te propisi vezani za korištenje EU strukturne i investicijske fondove koji se koriste kroz natječaje od kraja 2013. godine, model treba predložiti za usvajanje u 2014. godini. Novi model ima za cilj ubranu ekonomsku revitalizaciju i jačanje konkurentnosti gospodarskih subjekata, s naglaskom na posebne ciljeve:

- Ubrzana obnova građevinskih objekata i objekata infrastrukture u funkciji poduzetništva
- Tehničko-tehnološka modernizacija i proširenje postojećih kapaciteta

- Pokretanje novih poduzetničkih aktivnosti i razvoj poduzetništva s ciljem postizanja boljih poslovnih rezultata i mogućnosti izlaska na strana tržišta
- Promicanje zelenog gospodarstva, energetske učinkovitosti i ekoloških standarda u proizvodnim procesima, te povećanje razvojnih potencijala u skladu s eko i drugim međunarodnim standardima
- Zadržavanje postojećih i stvaranje novih radnih mjesta

Od posebnog značaja i dodatno bi se vrednovali gospodarski projekti koji dokazuju osjetljivost socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, zapošljavaju mlade, promiču jednake mogućnosti i zaštitu okoliša.

Uprava Grada Vukovara ima važnu ulogu promotora gospodarskog razvoja Vukovara. Uloga gradske uprave je strateško promišljanje smjernica gospodarskog razvoja grada i sukladno tome proračunsko financiranje programa i projekata razvoja grada. Radi se o horizontalnim poticajima stvaranja uvjeta za poduzetničku i gospodarsku aktivnost općenito. Logistička podrška razvoju poduzetništva od strane Grada međutim nije dovoljno zaživjela u praksi. Glavna prepreka su, čini se, postojeći kapaciteti uprave Grada Vukovara, nedostatni za strateško osmišljavanje i provedbu programa i projekata razvoja gospodarstva grada, što bi trebao biti prioritet. Obzirom na potrebe, raspoloživi ljudski resursi su ograničeni, jer u Upravnom odjelu za gospodarstvo uz pročelnika rade još samo dva djelatnika, što je u usporedbi sa zaposlenima u drugim odjelima iznimno malo.

Zaključno, na području grada ne postoji jedinstveni centar odnosno institucija za informiranje, savjetovanje i edukaciju poduzetnika. Niz postojećih institucija bi trebao koordinirano djelovati u cilju zajedničkog stvaranja povoljnih uvjeta za razvoj gospodarstva. Tu se posebice podrazumijeva unapređenje suradnje na realizaciji zajedničkih programa razvoja gospodarstva između Grada Vukovara - Odjela za gospodarstvo i Gradskog Poglavarstva, Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara, agencije VURA, Hrvatske gospodarske komore – Županijske komore Vukovar i drugih.

5.2.5 Ključni podaci i pokazatelji rezultata velikih gospodarskih projekata

Ukupno realizirano u razdoblju 2009.-2013.	Mjerna jed.	Stanje 2013.
PROGRAM SUFINANCIRANJA (FORGV)		
Sufinancirani gospodarski projekti	broj	161
Gospodarstvenici korisnici sredstva	broj	140
Nova radna mjesta otvorena u okviru gospodarskih projekata	broj	525
GOSPODARSKA ZONA		
Ukupna površina izgrađene komunalno i tehnički opremljene gospodarske zone	m ²	230.000
Ukupno izgrađena infrastruktura (navesti vrstu)		
- prometnice	m	2.880
- sanitarna i oborinska kanalizacija	m	3.409
- plinska mreža	m	7.848
- vodovodna mreža	m	768
Gospodarski subjekti registrirani i locirani u gospodarskoj zoni	broj	8
Nova radna mjesta otvorena u gospodarskoj zoni	broj	54
PODUZETNIČKI INKUBATOR		
ukupna površina zahvata	m ²	15.776
- I faza obnove – vanjski dio objekta	m ²	9.700
-izgradnja infrastrukture	m	U tijeku

Ukupno realizirano u razdoblju 2009.-2013.	Mjerna jed.	Stanje 2013.
Aktivni obrtnici/gospodarstvenici registrirani i locirani u inkubatoru	broj	-
Nova radna mjesta otvorena u inkubatoru	broj	-
REALIZACIJA PROJEKATA IZ PIP-a (Cilj 1. Gospodarstvo)		
Ukupna vrijednost realizacije na razini cilja	kn	43.282.685,09
Ukupno projekata:	broj	20
- 100%	broj	6
- Više od 50%	broj	-
- Manje od 50%	broj	2
- Nerealizirani projekti	broj	12

5.2.6 SWOT analiza gospodarstva grada Vukovara

Snage	Slabosti
Slobodna, gospodarska i poduzetnička zona	Nepovoljna struktura gospodarstva (preveliki udio trgovine i primarne poljoprivredne proizvodnje)
Tradicija prerađivačke industrije	Nedovoljno razvijen sektor malog i srednjeg poduzetništva i nedostatak poduzetničke inicijative
Porast broja aktivnih poduzeća	Nedovoljna sposobnost privlačenja domaćih i inozemnih ulaganja
Pozitivan trend pokazatelja gospodarskog razvoja, posebno izvoza	Nedovoljno razvijene upravljačke sposobnosti
Koriste se raspoloživi programi poticaja i pomoći	Nedovoljna suradnja institucija i gospodarstvenika na programima razvoja gospodarstva
Obnovljeni turistički smještajni kapaciteti	Slaba aktivnost i kapaciteti gradske uprave za poticanje razvoja gospodarstva; postojeći poduzetnički servisi nisu aktivni
Raspoloživa obnovljena gospodarska infrastruktura	Nedovoljno privlačenje novih tvrtki
Inicijative za poduzetničkom informacijskom infrastrukturu	Velika predratna proizvodna poduzeća u stečaju i/ili poslovnim teškoćama
Kulturni i povijesni resursi za razvoj gospodarstva, posebno uslužnih djelatnosti i turizma	Deficit vanjskotrgovinske bilance (uvoz znatno veći od izvoza)
	Nedovoljna promidžba grada Vukovara kao turističke destinacije i zadržavanje turista u Vukovaru
	Neravnoteža na tržištu rada i visoka nezaposlenost
	Nedovoljna orijentiranost na djelatnosti više dodane vrijednosti
	Institucije i razvojne agencije nemaju dovoljno razvijene kapacitete za osmišljavanje i provedbu gospodarskih programa

Prilike	Prijetnje
Razvojno poticajno zakonodavstvo	Povoljan geoprometni i strateški položaj ne prati i odgovarajuća infrastruktura u nadležnosti središnje države
Institucionalna potpora gospodarskim projektima i postojanje programa poticanja razvoja gospodarstva i obnove gospodarske infrastrukture	Niska konkurentna sposobnost hrvatskog gospodarstva općenito
Prirodni resursi za razvoj gospodarstva, posebno uslužnih djelatnosti i turizma	Gospodarska kriza
Dostupnost izvora financiranja EU i mogućnost zajedničkog prijavljivanja projekata i prekogranične suradnje	Neravnoteže na hrvatskom tržištu rada i sustav obrazovanja koji ne prati potrebe gospodarstva
Strategijom ruralnog razvoja omogućuje se naseljima kandidiranje projekata – osnivanje lokalnih akcijskih grupa (LAG)	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi koji koče obnovu i gospodarski razvoj
Povoljan geostrateški položaj i prometna povezanost šire mogućnosti za razvoj djelatnosti prometa i transporta (npr. razvoj Luke Vukovar)	

5.3 Analiza društvenih djelatnosti (znanost, obrazovanje, sport i kultura) sa SWOT tablicom

Prema popisu stanovništva 2011. godine Vukovar je imao 27.683 stanovnika, od toga 14.942 žene i 12.741 muškaraca. Radno sposobnih stanovnika (15-64 godine) bilo je 18.367. Prosječna starost bila je 43,8 godina, a indeks starenja je 151,5 (191,7 žene, a 113,2 muškarci). Indeks starenja za Vukovarsko srijemsku županiju iznosio je 98,3.

Tablica 5.3.1 Kretanje ukupnog broja stanovnika Grada Vukovara 1991.-2011.

	1991.	2001.	2011.
Grad Vukovar	46.735	31.670	27.683

Izvor: Demografska studija Grada Vukovara: odrednice, obilježja i perspektive kretanja i razvoja stanovništva - I faza projekta, Institut Ivo Pilar, Vukovar, veljača 2012. str. 44.

Ukupan broj stanovnika između 1991. i 2011. smanjen je za 40,77%; stanovništvo se smanjilo za 19.052 osobe.

Tablica 5.3.2. Radno aktivno stanovništvo (15-64 godine)

	1991.	2001.	2011.
Grad Vukovar	31.264	20.826	18.367

Izvor: Demografska studija Grada Vukovara: odrednice, obilježja i perspektive kretanja i razvoja stanovništva - I faza projekta, Institut Ivo Pilar, Vukovar, veljača 2012.

Pristup obrazovanju, znanstvena djelatnost, kulturna ponuda, raspoloživost športskih i drugih sadržaja u slobodno vrijeme uključivo aktivnosti u udrugama i vjerskim zajednicama,

značajno doprinose kvaliteti života i rada u gradu. Ponuda društvenih djelatnosti snažno utječe na razvoj grada jer je jedan od važnih motiva za povratak ili ostanak u gradu, posebice mladih ljudi i obitelji s djecom.

Društvene djelatnosti u Vukovaru su u nadležnosti različitih institucija, od gradskih, županijskih i državnih, sve do pojedinačnih ustanova koje svaka u svojoj domeni vode brigu o društvenom razvoju grada.

Upravne poslove vezane za društvene djelatnosti na državnoj razini u Vukovaru obavlja Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Grad Vukovar - Upravni odjel za društvene djelatnosti je tijelo lokalne samouprave čije su aktivnosti usmjerene ka razvoju športa u gradu i zadovoljavanju kulturnih potreba građana.

5.3.1 Odgoj i obrazovanje

Na području grada Vukovara provodi se predškolski odgoj djece te osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje. Predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje u nadležnosti su Grada, za srednje školstvo nadležna je Županija, dok je visoko školstvo u nadležnosti središnje države.

Predškolski odgoj provodi se u dječjim vrtićima koji djeluju na pet mjesta u gradu. Dječji vrtić Vukovar 1 ima 554 polaznika, a dječji vrtić Vukovar 2 pohađa 163 predškolske djece za koje je odabran program za srpsku nacionalnu manjinu. *Dječji vrtić Vukovar 1* je ustanova Grada Vukovara za upisno područje korisnika s područja grada Vukovara i prigradskih naselja koja upošljava 84 osobe. Vrtić u pedagoškoj godini 2013/2014 pohađa 554 djece, što je znatno više od kapaciteta vrtića (500 djece). Program vrtića se provodi na šest lokacija: Centralni objekt i Područni objekti Mitnica, Leptirić, Vukovar novi, Sotin i Bogdanovci. Pored redovnih aktivnosti provode se i izvan programske aktivnosti: igraonica engleskog jezika, folklorna radionica, sportska igraonica, škola plivanja i klizanje. *Dječji vrtić Vukovar 2* upošljava 33 osobe. Djeluje na dvije lokacije: dječji vrtić Radost i Borovo.

Zadovoljavajući predškolskog odgoja svoj djeci predškolskog uzrasta u Vukovaru treba osigurati proširenjem kapaciteta vrtića. Ključne potrebe Dječjeg vrtića Vukovar 1 uključuju proširenje objekta na Mitnici, proširenje smještajnih kapaciteta za Sajmište i centar grada, izmjenu dotrajale opreme u Centralnom objektu i edukaciju stručnih djelatnika za nove programe. Što se tiče dogradnje objekta na Mitnici, Upravni odjel za društvene djelatnosti Grada Vukovara svrstava ju među prioritetne potrebe. S tim u svezi osigurana je lokacijska dozvola. Izgradnja i opremanje objekta procijenjeni su na 7 milijuna kuna.

Ponuda sadržaja za djecu predškolskog uzrasta obogaćena je i aktivnostima društva „Naša djeca“ koje u Vukovaru organizira dječje igraonice, kreativne radionice i događanja za djecu.

U Vukovaru djeluje sedam *osnovnih škola* s dvije područne škole u Vukovaru, te po jednom u Lipovači i Sotinu. U Vukovaru djeluje i specijalna OŠ Josipa Matoša za djecu i mladež s teškoćama u razvoju, kao jedina ustanova tog tipa u Vukovarsko – srijemskoj županiji. U OŠ Dragutina Tadijanovića djeluje i Osnovna glazbena škola Vukovar koju pohađa 150 učenika na odjelima za glasovir, gitaru, harmoniku, flautu, tamburu, violinu i suvremeni ples. U školskoj godini 2013./2014. (tablica 5.3.3) u osnovne škole je upisano 2.053 učenika što je 13% manje nego u školskoj godini 2008./2009. kada je u osnovne škole u Vukovaru bilo upisano 2.318 učenika, što je bilo za 73% više učenika u odnosu na razdoblje prije pet godina

(1.343 učenika u šk. godini 2003./2004.). U šk. godini 2013./2014. je u osnovnim školama ukupno zaposleno 263 učitelja, što je 1,5% više nego u šk. godini 2008./09.

Tablica 5.3.3. Osnovne škole u gradu Vukovaru, 2013./2014. godina

Osnovna škola	Učenici	Kapacitet	Popunjenost (%)	Zaposleni	Učitelji
OŠ Antuna Bauera	393	300	131	60	44
OŠ Blage Zadre	317	480	66	46	31
OŠ Dragutina Tadijanovića	362	476	77	87	66
OŠ Mitnica	308	280	110	45	32
OŠ Nikole Andrića	264	264	100	58	48
OŠ Siniše Glavaševića	409	527	78	53	42
Ukupno	2.053	2.327	88,23	349	263
OŠ Josipa Matoša za djecu i mladež s teškoćama u razvoju	60	65	92	30	23
Osnovna glazbena škola Vukovar	205	205	100	26	21

Izvor: Podaci Osnovnih škola, 2013. i sistematizacija autora.

Postojeće osnovne škole imaju čak kapacitete za upis većeg broja učenika od trenutno upisanih, a izgradnjom novih učionica nastava bi se mogla organizirati u jednoj smjeni. Sve su škole osim OŠ Nikole Andrića obnovljene, a za unapređenje rada s učenicima najpotrebnije je oplemeniti sadržaje: opremiti školske knjižnice, laboratorije fizike, kemije i biologije, praktikume i kabinete, urediti športska igrališta oko škole te prateću infrastrukturu. Osnovna glazbena i plesna škola iskazala je potrebu za koncertno-baletnom plesnom dvoranom.

Srednjoškolsko obrazovanje organizirano je u četiri srednjoškolske ustanove. Gimnazija Vukovar provodi redovito srednjoškolsko obrazovanje učenika u programima jezične, prirodoslovno-matematičke i opće gimnazije. U svakom programu postoji po jedan razred na hrvatskom jeziku i dvojezično. U školskoj godini 2008/2009 bilo je upisano 332 učenika, dok je u školskoj godini 2013/2014 upisan 401 učenik što je još uvijek znatno ispod kapaciteta gimnazije. Škola, naime raspolaže kapacitetima za upis 576 učenika. U Gimnaziji Vukovar zaposleno je 63 zaposlenika od čega je 52 profesora u nastavi.

Tehnička škola Nikole Tesle je obrazovna ustanova za srednjoškolsko strukovno obrazovanje mladih i odraslih. U školskoj godini 2013/2014 broj upisanih u redovnom programu je 442 učenika dok ih je u programu obrazovanja odraslih 80. Tehnička škola provodi obrazovanje u četiri područja i to strojarstvo, elektrotehnika, geologija-rudarstvo-nafta i kemijska tehnologija i obrada kože i kemijska tehnologija za odrasle za 18 zanimanja. Zapošljava 99 djelatnika od čega je 87 profesora u nastavi.

Srednjoškolsko obrazovanje mladih i odraslih provodi se i u *Strukovnoj školi* u kojoj se provode programi:

- ugostiteljstva i turizma,
- poljoprivrede, veterine i prehrane,
- ekonomije, trgovine, i poslovne administracije,
- tekstil i kože,
- graditeljstvo i geodezija,
- osobne i usluge zaštite,
- srednje i niže obrazovanje odraslih.

Škola ima kapacitete za upis od 700 do 750 učenika u redovnom programu i u programu obrazovanja odraslih. U školskoj godini 2008./2009. broj upisanih u redovnom programu bio je 637 učenika, dok je program obrazovanja odraslih pohađalo 150 polaznika. U školskoj godini 2013./2014 broj upisanih u redovnom programu je 510 učenika, dok je u programu obrazovanja odraslih 10 polaznika. U Strukovnoj je školi zaposleno 125 zaposlenika. U okviru strukovne škole djeluje školski frizerski salon, kozmetički salon, restoran, krojačka radionica i putnička agencija sve otvorene za javnost.

Ekonomska škola Vukovar u školskoj godini 2013./2014 upisuje 420 polaznika, dok je u školskoj godini 2008./2009 bilo 462 polaznika. Polaznici se obrazuju u području ekonomije, trgovine i poslovne administracije. U Ekonomskoj školi zaposleno je 80 osoba od čega je 67 nastavnika.

U Vukovaru djeluje i jedini *Učenički dom* na području Županije kapaciteta 117 osoba, trenutno je u domu smješteno 54 učenika. Učenički dom otvoren je 1936. godine, a 1991. je devastiran. Sadašnje kapacitete obnovili i opremili su Ministarstvo i FORGV 2011. U Učeničkom domu zaposleno je 18 osoba.

Kapaciteti srednjih škola su dostatni, čak nadmašuju potrebe. Škole, međutim, djeluju u neadekvatnim uvjetima i u većini njih potrebno je urediti prostorije škole, područja oko škole, izgraditi športsku dvoranu i sl. Od ulaganja u infrastrukturu završena je obnova Tehničke škole i Učeničkog doma. Gradskim planovima predviđena je i izgradnja novog objekta Srednje ekonomske škole na Olajnici.

Visokoškolsko obrazovanje u Vukovaru provodi se na Veleučilištu Lavoslav Ružička. Veleučilište je osnovano 2005. godine kao nastavak prijašnjih dislociranih studija Sveučilišta u Osijeku i Splitu. U školskoj godini 2013./2014. Upisano je 1.093 studenta na tri studija: fizioterapeutski, upravni studij i studij trgovine.

Tablica 5.3.4. Broj studenata u visokoškolskom obrazovanju u Vukovaru

Godina	2005./2006.	2006./2007.	2007./2008.	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Broj studenata	230	261	674	899	1.012	1.082	1.158	1.184	1.093

Izvor: Veleučilište Lavoslav Ružička, 2013.

Grad Vukovar stipendijama potiče visokoškolsko obrazovanje svojih građana, pa tako trenutno stipendiju prima 462 studenta. Za potrebe stipendiranja se iz proračuna Grada u 2013. izdvaja oko 500.000 kn.

Poslijediplomsko obrazovanje potiče se programom sufinanciranja poslijediplomskog i doktorskog obrazovanja polaznika s područja grada Vukovara. Program je ustanovio Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara, a u svrhu poticanja poslijediplomskog obrazovanja u razdoblju 2009.-2013. godine izdvojeno je 1.489.920,69 kn za 125 naknada.

U sklopu Učilišta Studium provode se programi za odrasle:

- osposobljavanje, usavršavanje i prekvalifikacije u strukama poljoprivrede, zdravstva, turizma i ugostiteljstva, prometa, graditeljstva i geodezije, ekonomije-trgovine-poslovne administracije, elektrotehnike i računarstva i osobnih usluga;
- škola stranih jezika: engleski, poslovni engleski, njemački, francuski i talijanski.

Godišnje programe u Učilištu Studium završi 100 polaznika.

Na području grada Vukovara djeluju dvije privatne škole stranih jezika. Škola stranih jezika *Troha* ima kapacitet 200 polaznika, a pruža poduku engleskog, njemačkog, francuskog, talijanskog i poslovnog jezika za sve uzraste. Trenutno škola ima 60 polaznika osnovnoškolskog uzrasta te 40 odraslih polaznika, a 90% polaznika pohađa nastavu engleskog jezika. Od 2013. djeluje i druga privatna škola stranih jezika *Linguapax*, koja može primiti 300 polaznika, no trenutno programe pohađa njih 188. Programi se odvijaju za različite dobne skupine engleskog jezika, a u pripremi su za jesen 2014. programi njemačkog, talijanskog jezika i informatičko obrazovanje. Škola je kandidat za akreditaciju EAQUALS koja će biti provedena u 2014.

Ponudu programa cjeloživotnog učenja valja obogatiti kako bi se stručnost lokalne radne snage približila potrebama dinamičnog tržišta rada.

5.3.2 Znanost

U Vukovaru od 2006. godine djeluje područni centar Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar (Zagreb), koji se bavi znanstvenim istraživanjima različitih aspekata uspostave i obrane današnje hrvatske države. Razlozi osnivanja Centra temelje se na značenju Vukovara, no istražuju se i druge društveno-humanističke teme (povijesne, demografske, sociološke, psihologijske, religijske, gospodarske) važne za Grad Vukovar, Vukovarsko-srijemsku županiju i istočnu Hrvatsku. Centar Vukovar će u tom smislu pokušati stvoriti snažniju intelektualnu i akademsku jezgru, koja može postati značajnim pokretačem poslijeratne obnove i revitalizacije te društveno-gospodarskog napretka toga kraja. Zapošljava 5 djelatnika: jednog znanstvenog savjetnika, jednog višeg asistenta i tri doktoranda. U aktivnosti Centra ubrajaju se podupiranje, organiziranje, prikupljanje i čuvanje raznolike povijesne građe, dokumenata i izvora o stvaranju hrvatske države i o Domovinskom ratu, ali i o svim drugim aspektima društvenog, povijesno-političkog, demografskog, ekonomskog i kulturnog razvoja kraja. Cilj mu je i pokretanje ili podupiranje izdavačke djelatnosti, napose pisanja i tiskanja knjiga, monografija i zbornika radova o Domovinskom ratu, Gradu Vukovaru, Vukovarsko-srijemskoj županiji i istočnoj Hrvatskoj.

U Vukovaru je 2. travnja 2008. osnovana ustrojbeno jedinica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti pod nazivom Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU u Vukovaru. Zavod je počeo sa radom 15. prosinca 2011. Zavod sudjeluje uz Ekonomski institut iz Zagreba i Institut Ivo Pilar iz Vukovara u realizaciji projekta „Revitalizacija i reindustrijalizacija industrijskih urbanih središta u Vukovarsko srijemskoj županiji i širem okruženju s posebnim osvrtom na Grad Vukovar“. U Zavodu je trebalo zaposliti tri djelatnika ali je zbog pomanjkanja financijskih sredstava zaposlen samo jedan.

5.3.3 Kultura

Kulturna baština Vukovara je iznimno bogata u arheološkom i povijesnom smislu. Brojna su arheološka nalazišta neolitika, brončanog, starijeg i mlađeg željeznog doba. Najznačajnije nalazište Vučedol uključeno je u projekt nastavka arheoloških istraživanja lokaliteta kojim će biti osigurana sredstva za izgradnju arheološkog parka s replikama vučedolskih kuća. Dva najznačajnija nalaza 4.000 godina stare vučedolske kulture postali su simboli grada: Vučedolska golubica i Vučedolska čizmica.

Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Vukovaru brine o očuvanju kulturnih dobara i baštine u gradu. Ratna razaranja 1991. godine i

neovlašteno rušenje u vrijeme okupacije uzrokovali su veliko uništenje povijesne jezgre. Na području povijesne urbanističke cjeline Vukovara utvrđena je ratna šteta na ukupno 118 spomeničkih i ambijentalnih građevina. Obnovljen je veliki dio povijesnih građevina posebice u baroknoj jezgri grada, u kompleksu Muzeja Eltz, Franjevački samostan i zgrada Gimnazije. U čuvanje i obnovu kulturne baštine putem muzejskih zbirki, izložbi, izdavačke djelatnosti i organizacije srodnih manifestacija uključen je i *Gradski muzej Vukovar*. Gradski muzej član je Muzejske udruge istočne Hrvatske te svojim aktivnostima obogaćuje kulturni i društveni život grada.

Osim materijalnih, u Vukovaru je moguće identificirati i niz nematerijalnih kulturnih dobara koje valja sačuvati, kao npr. priče o Vukovaru i spomen na značajne osobe iz gradske povijesti. Sve navedeno dio je identiteta Grada i kao takvo treba postati i dijelom njegova kulturnog, turističkog i drugih djelovanja. U narednom programskom razdoblju iskazana je potreba za daljnjom obnovom objekata sakralne arhitekture pod zaštitom (16 kapelica i križeva; 5 objekata u centru i 8 obnova pročelja na kulturnim dobrima).

Državni arhiv u Vukovaru je javna ustanova u kulturi koja se bavi čuvanjem, zaštitom, obradom, korištenjem i istraživanjem arhivskog gradiva, uglavnom zapisa ili dokumenata od trajnog značenja za kulturu i povijest Vukovarsko-srijemske županije. Arhiv vrši stručni nadzor nad stvarateljima i imateljima arhivskog i registraturnog gradiva na području Vukovarsko-srijemske županije. Državni arhiv u Vukovaru osnovan je Uredbom Vlade Republike Hrvatske 2007. godine. S radom je počeo 2008. godine, a zapošljava 7 djelatnika. Posluju na dvije lokacije: u Vukovaru, gdje se nalazi Uprava arhiva i u Vinkovcima, gdje se U neadekvatnoj zgradi nalazi većina arhivskog gradiva. Državni će arhiv u Vukovaru u budućnosti, između ostaloga, čuvati i arhivsko gradivo povezano s djelovanjem Gradske i Županijske uprave, kao i gradivo koje se odnosi na poslovanje relevantnih poslovnih subjekata na spomenutom području od osamostaljenja Republike Hrvatske tj. od početka procesa mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja. Zgrada Državnog arhiva u Vukovaru je trenutno u obnovi. Završetak se očekuje 2014. godine, a obnovu financira FORGV.

Gradska knjižnica Vukovar obnovljena je 2001. godine. Posjeduje zavidnu knjižnu građu i razinu opremljenosti odjela za odrasle, dječjeg odjela i studentskog odjela, s pratećim sadržajima. Gradska knjižnica upošljava 15 zaposlenika i djeluje na četiri lokacije: Centralna knjižnica u Vukovaru i Ogranci: Borovo naselje, Sotin i Lovas. Gradska knjižnica posjeduje 108.365 jedinica knjižnične građe, provodi 404 programske aktivnosti (brzo čitanje, Vaše zdravlje u Vašim rukama, Predavanja iz popularne psihologije i pedagogije, Internetski kriminal, Hrana za dugu mladost, i dr.) i organizira brojna događanja (Chill out, Antirecesijski sajam, Jesenji susret s piscima i glumcima, Mjesec hrvatske knjige, S knjigom točno u sridu, Grad to ste vi, Puzalica, Noć knjige, i dr.) U Gradskoj knjižnici upisan je 3.061 član, od čega 1.055 djece i 2.006 odraslih. U tijeku 2012. godine knjižnične usluge i programe koristilo je 196.559 korisnika. Gradska knjižnica provodi projekt „Knjižnica za novo doba“ koja se financira sredstvima pretpripravnog fonda EU – prekogranična suradnja.

U Gradu se redovito odvijaju *kulturna događanja* u organizaciji Odsjeka za kulturu grada Vukovara, Hrvatskog doma Vukovar, Gradskog muzeja Vukovar, i drugih institucija.

Hrvatski dom Vukovar je javna ustanova u kulturi koja zapošljava 5 osoba na aktivnostima organizacije dramskih predstava, glazbeno-scenskih događanja, manifestacija, gostovanja kazališta i slično. Hrvatski dom djeluje od 09. srpnja 1922, nakon ratnih razaranja obnovljen je 2007. godine.

Gradski muzej Vukovara upošljava 15 djelatnika. Nakon obnove objekta od 6.000 m² 2011. godine planira se potpuni završetak stalnog postava u 2014. godini, koji će prezentirati arheološku prošlost vukovarskog kraja, povijesni razvoj Vukovara, etnografsku baštinu i tradicijske kulture, Domovinski rat kroz bitku za Vukovar, život vukovaraca u progonstvu te povratak i obnovu života u Vukovaru. Uz stalni postav u 2014. planira se otvaranje za javnost Zbirke Bauer, Zbirke donacija hrvatskih i europskih umjetnika i ostalih muzejskih zbirki.

Najpoznatija kulturna događanja u Vukovaru su: Festival komorne glazbe, Vukovarske adventske svečanosti, Vukovar Film Festival, Vukovarsko lutkarsko proljeće, Festival Glumca, Bonofest, festival duhovne glazbe, Hip-Hop festival, Vinkovo, Ljeto u Vukovaru-kulturno-zabavna manifestacija, Ružičkini dani, sastanak tehničara i tehnologa Slavonije i Baranje sa dijelom posvećenim promicanju lika i djela Lavoslava Ružičke, i brojne druge pojedinačne izložbe, koncerti, događanja i umjetničke radionice. Od 2010. djeluje VUF ljetni glazbeni festival, Festival tamburaške glazbe, Vukovar street art, Rolling wheels urbani festival, Obilježavanje mira i tolerancija (15.01) i VuFis vukovarski festival igre i smijeha. Vukovarsko kino „Borovo“, koje se nalazi u gradskoj četvrti Borovo naselje, jedino je na području Vukovarsko-srijemske županije. Kino radi povremeno u vrlo teškim uvjetima. U 2013. je završena obnova objekta „Golubica mall“ (bivša Nama) u kojoj je 22.12.2013. otvoreno kino Cinestar.

Lokalni mediji su Hrvatski radio Vukovar, Radio Dunav, Radio Borovo i Vukovarske novine. Suvremeni oblici komunikacije (internet portali i slično) zahtijevaju daljnju modernizaciju lokalnih medija. Kulturni život grada obogaćuju svojim aktivnostima i raznovrsne udruge u kulturi i amaterska kulturno-umjetnička društva (6 KUD-ova).

5.3.4 Sport i tehnička kultura

Prema podacima Zajednice sportskih udruga grada Vukovara i Upravnog odjela za društvene djelatnosti, zdravstvo, socijalnu skrb, branitelje i nacionalne manjine na području Vukovara u 65 sportskih društava (klubovima i udrugama, uključivo športsko-ribolovne) aktivno i rekreativno se športom bavi oko 2.800 Vukovaraca. Ratne štete i nedostatak financijskih sredstava odražavaju se i na sport. Sportski objekti uglavnom su u vrlo lošem stanju i ne odgovaraju suvremenim standardima.

Sportska dvorana u Borovu Naselju je obnovljena. FORGV je u 2011. financirao obnovu i opremanje kuglane, fitnes centra te 2012. izvođenje radova na uvođenju grijanja kako bi se objekt mogao koristiti i zimi. U tijeku je obnova zatvorenog plivališta čija se izgradnja planira završiti u 2014. U pripremi je i nastavak izgradnje vanjskih bazena sa sunčalištem na istoj lokaciji. Još uvijek postoji potreba za većim brojem odgovarajućih sportskih objekata u Vukovaru. Sportske i braniteljske udruge iskazale su potrebe za izgradnjom zatvorenog terena za tenis, dvoranu za borilačke sportove i gimnastiku, streljanu, karting stazu. Sportski klubovi osim prostora u objektima, redom trebaju sportsku opremu i rekvizite za natjecanje, te novčanu pomoć za redovni rad s natjecateljima. Ove se potrebe posebno odnose na rad s djecom od najmlađeg uzrasta radi njihovog uključivanja u sport i stjecanja navike bavljenja sportom. Slične probleme dijele i klubovi tehničke kulture: aeroklub, motoklub, autoklub, fotoklub, filatelističko društvo. U Vukovaru i Sotinu postoji i dobrovoljno vatrogasno društvo.

5.3.5 Vjerske zajednice, manjine i druge civilne udruge

U Vukovaru postoji više *vjerskih zajednica*: rimokatolička, pravoslavna, evanđeosko-pentekostna, kršćansko-adventistička, grkokatolička i islamska. Najzastupljenija je rimokatolička, pa pravoslavna crkva. U Vukovaru djeluju i udruge nacionalnih manjina Mađara, Nijemaca i Austrijanaca, Rusina i Ukrajinaca.

U Vukovaru djeluje 139 udruga koje su dijelom obuhvaćene analizom područja kojemu po svojoj djelatnosti pripadaju (braniteljske udruge, udruge u kulturi, i dr.). U svom se radu ističu međutim i ostale *civilne udruge* koje svojim aktivnostima značajno doprinose kvaliteti života u Vukovaru. Neke od njih opisane su u nastavku.

Europski dom Vukovar udruga je posvećena obnovi i revitalizaciji društvene zajednice u Vukovaru, a aktivnosti su usmjerene ka povećanju tolerancije, zajedništva, komunikacije i pro-europskih načela.

Vukovarski institut za mirovna istraživanja i obrazovanje udruga je angažirana u obrazovanju i davanju psihosocijalne potpore stanovništvu te radu s mladima i osobama s posebnim potrebama. U svom djelovanju povezuju lokalnu i državnu upravu s privatnim sektorom, potiču suradnju na svim razinama i na taj način doprinose lokalnom razvoju. Udruga iskazuje potrebu za financijskom potporom za osnivanje škole zdravog življenja, obiteljskog savjetovališta i provedbu programa za nezaposlene osobe.

Društvo „*Hrvatska žena*“ okuplja 70 članica na predavanjima, radionicama, humanitarnim akcijama, kulturno-umjetničkim programima koja pridonose jačanju uloge i mjesta žena u društvu.

Centar za socijalno podučavanje PRONI također se bavi mladima u Vukovaru nudeći im putem Info centra za mlade obrazovne aktivnosti van sustava redovnog školovanja, savjete, informacije, sudjelovanje na tribinama i radionicama. PRONI u Vukovaru u suradnji s PRONI centrima u drugim gradovima i drugim institucijama sudjeluje u istraživanjima vezanim za mlade, organizira okrugle stolove, parlaonice i slično, a intenzivirana je i međunarodna suradnja.

Među aktivnije civilne udruge svrstavaju se i Mirovna grupa mladih „Dunav“, Udruga za zaštitu životinja „Daj šapu“, PROANIMA kreativka-udruga za kreativno osmišljavanje slobodnog vremena djece i VUKA Vukovarska udruga kulturnog aktivizma. Civilne udruge u Vukovaru bave se raznovrsnim aktivnostima što ukazuje na perspektivan razvoj civilnog društva u gradu.

Značajnije potrebe koje su iskazale udruge civilnog društva i Grad Vukovar su:

1. Centar za mlade
2. Sklonište i savjetovalište za žene
3. Dom manjina
4. Centar za mir i toleranciju
5. Sanacija i izgradnja dvorana za kulturno-umjetnička društva
6. Dom kulture udruge Nijemaca i Austrijanaca
7. Sklonište za pse i mačke

5.3.6 Ključni podaci i pokazatelji rezultata značajnijih projekata u društvenim djelatnostima

Ukupno realizirano u razdoblju 2007.-2013.	Mjerna jed.	Stanje 2013.
REALIZACIJA PROJEKATA IZ PIP-a (Cilj 2. Društvene djelatnosti)		
Ukupna vrijednost realizacije na razini cilja	kn	358.854.198,68
<i>Ukupno projekata:</i>	broj	77
- 100%	broj	12
- Više od 50%	broj	8
- Manje od 50%	broj	7
- Nerealizirani projekti	broj	50

5.3.7 SWOT analiza društvenih djelatnosti

Snage	Slabosti
Dostupnost predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja	Nedostatni kapaciteti vrtića
Obnovljeni vrtići i osnovne škole	Nedostatno opremljeni kabineti za informatiku, biologiju, fiziku, kemiju i sl. u srednjim školama
Pokretanje novih visokoškolskih programa	Smanjen broj školske djece zbog iseljavanja obitelji iz Vukovara (između ostalog i zbog niske kvalitete opremljenosti škola)
Postojeće prilike cjeloživotnog obrazovanja	Nedostaju kapaciteti za odgovarajući studentski standard (npr. studentski smještaj – studentski dom)
Mogućnost stipendiranja visokog obrazovanja, poslijediplomskih studija i cjeloživotnog obrazovanja	Ponuda programa cjeloživotnog obrazovanja nije dovoljno široka
Postojanje ustanova koje se bave znanstveno-istraživačkim radom	Kulturna baština nije u dovoljnoj mjeri iskorištena za promidžbu i stvaranje identiteta grada, kao i razvoj turizma (npr. Vučedol)
Bogata kulturna baština i institucije koje su aktivne na zaštiti i obnovi	Deficit kadrova u obrazovanju, znanosti i istraživanju
Bogatstvo kulturnih događanja	Nedostatak športskih objekata
Raznovrsnost športskih i klubova tehničke kulture omogućuje bavljenje športskim i sličnim aktivnostima velikom dijelu populacije	Nedovoljna zainteresiranost stanovništva za dodatne programe obrazovanja i slobodnih aktivnosti
Prisutnost medija osigurava kvalitetno informiranje i praćenje društvenog života grada	Općenito niska društvena svijest o nužnosti aktivnog rada civilnog sektora
Aktivna prisutnost vjerskih zajednica	

Prilike	Prijetnje
Zainteresiranost privatnog sektora za rastuće potrebe u obrazovanju	Nedostatno financiranje društvenih djelatnosti uslijed krize i smanjenog proračunskog financiranja
Mogućnost javno-privatnog partnerstva u društvenim djelatnostima	Nizak životni standard je prepreka većem korištenju dodatnih programa obrazovanja i aktivnosti u slobodno vrijeme
Dostupnost izvora financiranja EU i mogućnost zajedničkog prijavljivanja projekata i prekogranične suradnje	

5.4 Analiza stanja zdravstva i socijalne skrbi sa SWOT tablicom

5.4.1 Zdravstvo

Stanovnicima grada Vukovara osigurane su zdravstvene usluge i usluge socijalne skrbi. O zdravstvu brine niz ustanova navedenih u tablici 5.4.1. Neke pružaju izravne usluge zdravstvene zaštite, a druge su nadležne za javno zdravstvo, unaprjeđenje zaštite zdravlja građana, provedbu prava zdravstvene zaštite i druge aktivnosti vezane za funkcioniranje sustava zdravstva u Vukovaru.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), ukupno 27.325 osiguranika su korisnici usluga Doma zdravlja Vukovar na užem području grada Vukovara. Zdravstvene ambulante nalaze se u Domu zdravlja koji djeluje na dvije lokacije - na Sajmištu i u Borovu naselju. Stanovništvu su u ambulantomama na raspolaganju liječnici opće prakse, stomatolozi, ginekolozi, pedijatri, te ortodont. Sve ambulante u državnom su vlasništvu i zakupu Doma zdravlja Vukovar.

Tablica 5.4.1. Pregled institucija nadležnih za pružanje zdravstvenih usluga

Institucija	Zaposlenici	Potrebe
Opća bolnica	577	<ul style="list-style-type: none"> • CBR- rehabilitacija u zajednici • PCBR – psihološka rehabilitacija u zajednici • Informatizacija bolnice • 16-slojni CT uređaj • PACS/RIS sustav - digitalizacija uređaja na radiologiji • Edukacija zaposlenika
Dom zdravlja Vukovar	Dom zdravlja zapošljava 130 djelatnika, od čega 92 djelatnika medicinske struke (26 liječnika).	<ul style="list-style-type: none"> • fluktuacija i nedostatak liječničkog kadra (2 stomatologa) • obnova stare zgrade Andrije Štampar u Vukovaru, Sajmište 1/povijesno značenje • rekonstrukcija krova zgrade u Vukovaru, Borovu naselju, Blage Zadre 1 • rekonstrukcija krova zgrade u Vukovaru, Sajmište 1 (novija zgrada) • oprema za ginekološku ambulantu

Institucija	Zaposlenici	Potrebe
Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije, Vinkovci	Rad Zavoda je organiziran u sjedištu u Vinkovcima i u Ispostavama u Vukovaru i Županji. Ispostava u Vukovaru smještena je u unajmljenom, neodgovarajućem prostoru . Zavod ima ukupno 58 zaposlenih od kojih su 44 zdravstvena djelatnika od kojih je 14 dr. med. U Ispostavi u Vukovaru ukupno je zaposleno 10 djelatnika.	Za Ispostavu Zavoda za javno zdravstvo u Vukovaru i Dom zdravlja Vukovar (Štamparova zgrada) osigurati odgovarajući prostor za rad.

Izvor: Opća bolnica Vukovar, Dom zdravlja Vukovar i Zavod za javno zdravstvo VSŽ, 2013., sistematizacija autora.

Središnje ustanove za zdravstvenu skrb u Vukovaru su Opća bolnica Vukovar i Dom zdravlja Vukovar. Dok su zgrade Opće bolnice Vukovar najvećim dijelom obnovljene, nužna je sanacija zgrada Doma zdravlja. Veliki problem s kojim se susreću obje ustanove je deficitarnost i velika fluktuacija medicinskog kadra. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) u 2013. godini, Zavod je u sektoru zdravstva i socijalne skrbi najveću potražnju registrirao za zanimanjima temeljne medicinske znanosti, zatim kliničke medicinske znanosti, te socijalne znanosti. Problem deficitarnosti kadra u zdravstvu uvelike proističe iz nedostatka stambenog prostora u Vukovaru za njihov smještaj.

Opća bolnica Vukovar je središnja bolnička ustanova u vukovarskom području kojoj osim 27 tisuće stanovnika Vukovara, gravitira i okolno stanovništvo, tako da bolnica svojim kapacitetima treba zadovoljiti potrebe oko 65 tisuća stanovnika. Specifičnost Vukovara i okolice jest da se radi o posebnom dijelu ratom razorene Hrvatske gdje se procjenjuje da čak 70% stanovništva ima posebne potrebe u smislu starosti, bolesti ili su žrtve rata. Za usporedbu, u područjima Hrvatske koja nisu imala takve razorne posljedice rata, prosječno 10-12% populacije čine osobe s takvim posebnim potrebama. Procijenjeni broj stanovništva s posebnim potrebama doseže 50 tisuća stanovnika Vukovara i okolice. Dio osoba s posebnim potrebama čine osobe s invaliditetom, kojih je u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2013. godine bilo 1.985 (66% muškaraca), odnosno 11,1% ukupnog stanovništva Županije. Osoba s posebnim potrebama do 18 godina starosti bilo je 8%. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 11.841 (60%), je u radno aktivnoj dobi.⁷ Posebne potrebe imaju žrtve rata, bilo osobno bilo kao članovi obitelji, stradalnici izravno ili oni koji su traumatizirani posljedicama rata. Te osobe zahtijevaju institucionaliziranu i sustavnu medicinsku pomoć koja se može adekvatno pružiti u okviru Centra za rehabilitaciju žrtava rata. Resursi potrebni za Centar su prvenstveno stručnjaci koji su za sada deficitarni u Vukovaru: logoped, defektolog, psihijatar, psiholog te drugi stručni kadar za kojega je nužno osigurati i kontinuiranu edukaciju za rad sa žrtvama rata. Opća bolnica Vukovar raspolaže kapacitetima za fizikalnu terapiju, no nedostaju hidroterapija, okupaciona radna terapija, grupna terapija i psihoterapija.

Pokrivenost potreba za uslugama u zdravstvu prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) je sljedeća:

- obiteljska medicina - 11 timova (23.261 osiguranik),
- pedijatri – 2 tima (3.516 djece)
- zdravstvena zaštita žena (ginekološke ambulante) – 3 tima (18.530 žena)

⁷Izvjешće o osobama s invaliditetom u RH, HZJZ, siječanj 2013.

- stomatološka zdravstvena zaštita – 8 timova (20.733 osiguranika)
- patronažna zdravstvena zaštita – 7 patronažnih sestara
- medicina rada – 1 tim (3.741 osiguranik)
- hitna medicinska pomoć – 5 timova (za područje bivše općine Vukovar)
- Zavod za javno zdravstvo VSŽ – Ispostava Vukovar (1 tim školske medicine, 1 higijensko epidemiološki i 1 mikrobiološki tim)

Na dan 30. lipnja 2013. u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje bilo je prijavljeno 41.509 osiguranika na području Vukovarsko srijemske županije⁸. Od ukupnog broja osiguranika 54,36% (22.564) su muškarci, a 45,64% (18.945) su žene. Područna služba Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) Vukovar ima 85 zaposlena od kojih je 27 s visokom stručnom spremom. Zavod je 2008. godine započeo s radom u obnovljenim prostorima s vrlo kvalitetnim uvjetima za rad.

Tablica 5.4.2. Broj osiguranika prema vrstama osiguranja u VSŽ

Red. br.	Kategorija osiguranika	Broj
1.	Radnici kod privatnih osoba	32.145
2.	Radnici kod fizičkih osoba	4.415
3.	Obrtnici	2.233
4.	Poljoprivrednici	2.157
5.	Samostalna profesionalna djelatnost	415
6.	Osiguranici u inozemnim tvrtkama	3
7.	Produženo osiguranje	141

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Područni ured u Vukovaru, lipanj 2013.

5.4.2 Socijalna skrb

U Gradu Vukovaru osigurana je pomoć najugroženijem stanovništvu. U tu svrhu Upravni odjel za društvene djelatnosti, zdravstvo, socijalnu skrb, branitelje i nacionalne manjine ima zadaću provoditi skrb o socijalno ugroženom stanovništvu. Pravo na pomoć imaju samci, obitelji i samohrani roditelji, a provode se sljedeći oblici socijalne skrbi:

- pomoć za podmirenje troškova stanovanja
- pomoć za novorođenčad
- materijalne pomoći za predškolsku djecu (pomoć za prehranu, subvencioniranje cijene za smještaj u vrtiće i ostalo)
- materijalne pomoći za školsku djecu (školski obrok, produženi boravak, udžbenici, stipendije, ljetovanja, zimovanja i ostali oblici)
- materijalne pomoći za studente (stipendije, trošak studentskog života)
- materijalne pomoći za umirovljenike (novčana mjesečna pomoć, ostali oblici)
- subvencioniranje troškova prijevoza (OŠ, SŠ, studenti, umirovljenici, ostale kategorije)
- pomoć i njega u kući (usluge pomoći u kući, subvencioniranje dostave hrane, ostali oblici)
- subvencioniranje smještaja (prenočišta, ustanove socijalne skrbi)
- zdravstvena zaštita
- pravo na posebnu zaštitu sudionika Domovinskog rata
- ukop nezbrinutih osoba
- ostali oblici jednokratne pomoći (novčane pomoći u prevladavanju posebnih poteškoća,

⁸ Podaci dostupni samo na razini županije.

paketi hrane i higijenskih potrepština osobama na socijalnoj skrbi, pomoć obiteljima sa većim brojem djece, i sl.)

- prehrana u pučkim kuhinjama
- sufinanciranje civilnog društva (za starije i nemoćne, za mlade, za osobe s invaliditetom, za socijalno ugrožene građane)

U gradu Vukovaru postoji Dom za starije i nemoćne osobe, smještajnog kapaciteta 108 osoba. U gradu se od listopada 2004. godine provodi program Dnevni boravak i pomoć u kući starijim osobama, kojim je obuhvaćeno 400 korisnika. Programom se želi poboljšati kvaliteta života starijih osoba na području grada Vukovara putem usluga pomoći u kući i izvan kuće. Usluge koje su obuhvaćene Programom su organizirana prehrana, kućni poslovi i uređenje okućnice, osobna higijena i zdravstvena skrb te posredovanje u ostvarivanju određenih prava, razgovori i druženje. Program se financira od strane Ministarstva socijalne politike i mladih, te Grada Vukovara. Kvaliteti života starijih osoba doprinijele bi povećane mogućnosti njihovog organiziranog druženja i zajedničkih aktivnosti. Brigu o socijalno ugroženim stanovnicima i invalidima u Vukovaru vodi i 13 humanitarnih i udruga socijalne skrbi. Pregled institucija socijalne skrbi na području grada Vukovara nalazi se u tablici 5.4.3.

Tablica 5.4.3. Pregled institucija nadležnih za socijalnu skrb

Institucija	Zaposlenici	Potrebe
Centar za socijalnu skrb Vukovar (CZSS)	Zaposlen 31 radnik; 21 stručni radnik.	Obiteljsko savjetovalište Rekonstrukcija kotlovnice u smislu zamjene energenta lož ulja sa plinom
Hrvatski Crveni križ (HCK), Gradsko društvo Crvenog križa Vukovar	3 djelatnika i 20 volontera	Izgradnja i opremanje objekta Gradskog društva Crvenog križa Vukovar jer je zgrada uništena ratnim razaranjem zajedno s opremom
Dom za starije i nemoćne osobe Vukovar	40 (12 stručnih i 28 pomoćnog osoblja)	Proširenje i povećanje kapaciteta Doma
Društvo za pomoć osobama s posebnim potrebama	Udruga	Centar za osobe sa mentalnom retardacijom

Izvor: CZSS, HCK, Dom za starije i nemoćne osobe Vukovar i Društvo za pomoć osobama s posebnim potrebama, 2013.; sistematizacija autora.

Nedostatak stanova za privlačenje stručnog kadra prijetnja je zdravstvu i socijalnoj skrbi, jer ti sektori nisu u mogućnosti samostalno rješavati problem stambenog zbrinjavanja, pogotovo stoga što je veliki dio stambenog fonda u nadležnosti državnih institucija. Međutim, dio stambenog fonda je u nadležnosti Grada i premda je i u tom slučaju stambeno zbrinjavanje vanjski čimbenik zdravstva i socijalne skrbi, proaktivnom stambenom politikom na lokalnoj moglo bi se pridonijeti rješavanju tog problema.

5.4.3 Ključni podaci i pokazatelji u zdravstvu i socijalnoj skrbi

Ukupno realizirano u razdoblju 2009.-2013.	Mjerna jed.	2013.
REALIZACIJA PROJEKATA IZ PIP-a (Cilj 4. Zdravstvo i socijalna skrb)		
Ukupna vrijednost realizacije na razini cilja	kn	10.212.063,36
<i>Ukupno projekata:</i>	<i>broj</i>	16
- 100%	broj	5
- Više od 50%	broj	-
- Manje od 50%	broj	2
- Nerealizirani projekti	broj	9

5.4.4 SWOT analiza zdravstva i socijalne skrbi

Snage	Slabosti
Relativno zadovoljavajuća dostupnost usluga primarne zdravstvene zaštite stanovnicima grada Vukovara	Nezadovoljavajuće stanje objekata Doma zdravlja
Osigurane usluge Opće bolnice	Nedostajuće određene usluge i oprema specijalističke dijagnostike
Dostupnost usluga specijalističke dijagnostike	Nedostatni specijalistički liječnički kadar i/ili prateće medicinsko osoblje
Objekti Opće bolnice obnovljeni i modernizirani	Neadekvatna medicinska skrb osoba s posebnim potrebama-žrtava rata
Dostupnost pratećih zdravstvenih usluga (sanitetski prijevoz, ljekarne)	Nedovoljna uključenost svih socijalno ugroženih skupina u programe socijalne pomoći
Provode se programi socijalne pomoći socijalno ugroženom dijelu stanovništva	Nedostatna opremljenost institucija socijalne skrbi (objekti i oprema Centra za socijalnu skrb i Crvenog križa)
Povećana izdvajanja za socijalnu zaštitu obitelji i djece iz gradskog proračuna	Nedostatni kapaciteti za smještaj starijih i nemoćnih osoba
Postupno se osvještava potreba za pojačanom skrbi o ciljnim najugroženijim skupinama.	Potrebe socijalno ugroženog stanovništva sve više rastu
Humanitarne i udruge socijalne skrbi pomažu socijalno ugroženom stanovništvu	
Prilike	Prijetnje
Društvena osviještenost o potrebama jačanja sustava zdravstva i socijalne skrbi kao preduvjeta za razvoj ratom razorenih područja u Hrvatskoj	Nedostatak specijalističkog liječničkog kadra u RH
Slaba zapošljivost socijalnih stručnjaka u RH i status područja posebne državne skrbi mogu biti atraktivni za privlačenje kadrova u Vukovar	Nedostatak stambenog prostora za privlačenje stručnog kadra
Moguće financiranje iz međunarodnih izvora	Visoki troškovi života u Vukovaru u odnosu na primanja djelatnika u javnom sektoru
	Smanjuje se proračunsko financiranje zdravstva i socijalne skrbi
	Utjecaj gospodarske krize na porast socijalno ugroženih skupina

5.5 Analiza stanja branitelja i njihovih obitelji sa SWOT tablicom

Vukovarski branitelji i stradalnici i njihove obitelji posebna su skupina kojoj treba posvetiti svu moguću pažnju kako bi im se barem dijelom nadoknadilo sve što su braneci Vukovar i Hrvatsku izgubili ili propustili u pogledu zdravlja, radne sposobnosti, obrazovanja i zaposlenja.

Zakonom zajamčena prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i njihove obitelji u nadležnosti su tijela državne uprave i Ministarstva branitelja. Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji u čijoj Službi za društvene djelatnosti djeluje Odsjek za hrvatske ratne vojne i mirnodopske vojne invalide u Vukovaru nadležan je za provođenje Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i rješava zahtjeve za ostvarivanje njihovih prava. U Odsjeku je zaposleno 10 službenika: voditelj Odsjeka (VSS), samostalni upravni referent za zaštitu HRVI i MVI (VSS), 3 viša upravna referenta za zaštitu HRVI i MVI (VŠS), upravni referent (SSS), upravni referent za zaštitu HRVI i MVI (SSS), računovodstveni referent- likvidator (SSS), viši računovodstveni referent- likvidator (VŠS), samostalni upravni referent za zaštitu HRVI i MVI (vježbenik I vrste), a radi unapređenja svog rada Odsjek je iskazao potrebu za savjetovanjem s resornim Ministarstvom.

Vukovarskim braniteljima i obiteljima branitelja, osim potpore temeljem zakonom zajamčenih prava, nužna je i dodatna potpora. Ona se kvalitetno ne može pružati pojedinačno niti neformalnim skupinama, i stoga se institucionalizirano pomažu udruge proizašle iz Domovinskog rata financiranjem njihovih potreba i aktivnosti. U Vukovaru djeluje 12 udruga branitelja, obitelji branitelja i prognanika koje okupljaju gotovo 18 tisuća članova. No, dio članstva nije aktivan i treba ih uključiti u rad udruga grada Vukovara.

5.5.1 Udruge branitelja, obitelji branitelja i prognanika u Vukovaru

Javna ustanova Memorijalni centar Domovinskog rata Vukovar (službena kratica MCDR Vukovar) registriran je pri Trgovačkom sudu u Osijeku, 04. prosinca 2013. godine, a službeno je započeo s radom 02. siječnja 2014. godine. Ovo je projekt Vlade RH koji će gradu Vukovaru pružiti mogućnost da na vlastitoj povijesnoj i kulturnoj baštini te s vlastitim turističkim i drugim poslovnim potencijalima pokrene zapošljavanje i gospodarski napredak. Vlada RH je za projekt predvidjela sredstva od 39 milijuna kuna godišnje (za prve tri godine, nakon čega će se smanjivati sukladno povećanju vlastitih prihoda MCDR Vukovar), iz kojih će se financirati sljedeće aktivnosti:

1. Obvezni dvodnevni posjet svih učenika osmih razreda osnovnih škola⁹, koji će u Vukovaru obraditi nastavnu jedinicu o stvaranju hrvatske države i o Domovinskom ratu. Vukovar će tako, 175 dana godišnje, organizirano posjećivati oko 300 učenika dnevno. Posjet obuhvaća organizirani prijevoz, smještaj i prehranu učenika, što će donijeti korist lokalnom ugostiteljstvu i drugim poslovnim subjektima s kojima će MCDR Vukovar ostvariti suradnju.
2. Neperspektivni objekt vojarne 204. brigade HV-a privest će se civilnoj namjeni te pretvoriti u turističko-obrazovni objekt sa hostelom, restoranom, izložbenim i

⁹ Odluka o obveznom dolasku osnovnoškolaca u Vukovar usuglašena je između Ministarstva branitelja i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

konferencijskim prostorima, učionicama i drugim. U doba kada ne bude učeničkih posjeta, MCDR Vukovar pružat će turističke usluge drugim posjetiteljima. Njihov dosadašnji broj dosežao je 25.000 – 30.000, pa je za očekivati da će se aktiviranjem marketinga i suradnje s turističkom zajednicom i drugim institucijama taj broj svakako značajno povećati. Poslovi rekonstrukcije i prenamjene objekta aktivirat će i građevinski sektor.

3. MCDR Vukovar će na upravljanje i održavanje preuzeti više od 10 objekata spomeničke baštine iz Domovinskog rata. Tako će usustaviti skrb o toj baštini, iznaći način da se ona kvalitetno i ekonomski isplativo koristi na korist zajednice, dijelom rasteretiti lokalni proračun i angažirati lokalne tvrtke na poslovima sanacije i održavanja.
4. MCDR Vukovar će na sebe preuzeti i organizaciju Dana sjećanja, koji u Vukovar svake godine privuče i do 100 000 ljudi.
5. MCDR Vukovar namjerava sklopiti partnerski odnos s Hrvatskim ferijalnim i hostelskim savezom, te aktivirati dva omladinska hostela (hostel Borovo i hostel u samom MCDR Vukovar) i učlaniti ih u *International Youth Hostel Organization* te u program *International Centers for Peace*. Time će potaknuti omladinski i socijalni hostelski turizam u gradu, donijeti korist i lokalnoj zajednici u Borovu i tamošnjim sportskim objektima i, najvažnije, otvoriti grad za mlade, za nove kontakte i prijateljstva, što bi sve trebalo doprinijeti normalizaciji svakodnevnog života u gradu.
6. Kroz sve planirane aktivnosti, očekuje se da će MCDR Vukovar – što izravno, što neizravno preko ugovora s vanjskim dobavljačima – povećati broj zaposlenih u gradu Vukovaru. Samo u MCDR Vukovar planira se zaposliti između 40 i 50 ljudi.

Hrvatsko društvo logoraša srpskih koncentracijskih logora djeluje u Vukovaru putem ogranka Grada Vukovara, podružnice Vukovarsko-srijemske županije u Vukovaru i Centra za istraživanje ratnih zločina, Vukovar. Hrvatsko društvo logoraša zastupa interese svih logoraša na području Vukovara, pomaže i razvija aktivnosti članstva na očuvanju stečevina Domovinskog rata, a posebice spoznaja i događanja u vezi sa zatočeništvom u srpskim koncentracijskim logorima. Hrvatsko društvo logoraša u Vukovaru u 2013. godini zapošljava ukupno 6 osoba na ugovor o djelu, po dvije u ogranku, podružnici i centru. Ima 3.200 članova od kojih je 600 aktivnih. Udruga za svoje članove organizira razne radionice, sportska natjecanja, obilježavanja Dana logoraša i drugih datuma vezanih uz Domovinski rat, te daje pomoć oboljelim logorašima, obiteljima logoraša i oboljelima od PTSP-a.

Udruga *HVIDR-a* je dragovoljna udruga hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata, koji su se udružili radi zaštite i promicanja zajedničkih nacionalnih, humanitarnih, socijalnih, zdravstvenih, športskih, kulturnih i drugih interesa i ciljeva, te zajedničkih uvjerenja, bez namjere stjecanja dobiti. Cilj Udruge HVIDR-a Vukovar je socijalna i pravna zaštita njenih članova. Na području grada Vukovara prema podacima Ureda državne uprave evidentirano je oko 2.000 hrvatskih ratnih vojnih invalida. U Udruzi HVIDR-a Vukovar djeluje oko 500 članova. Temeljne udruge HVIDR-a grada Vukovara, Vinkovaca, Županje, Iloka i Otoka udružene su u Županijsku zajednicu udruga HVIDR-a na području Vukovarsko – srijemske županije (700 članova), koja je pravna osoba udružena u Zajednicu županijskih zajednica HVIDR-a Republike Hrvatske. Zajednica udruga HVIDR-a Vukovarsko – srijemske županije nema zaposlenih osoba. Čelnici i ostali članovi udruge su volonteri angažirani na organizaciji športskih natjecanja, druženju djece branitelja te obilježavanju obljetnica.

Udruga dragovoljaca veterana Domovinskog rata Grada Vukovara osnovana je radi zbližavanja branitelja i članova njihovih obitelji, obilježavanje obljetnica, pomoći u rješavanju otvorenih pitanja branitelja i članova njihovih obitelji. Okuplja 400 članova od kojih su 85 aktivni članovi.

Udruga nezavisni dragovoljci hrvatski-Ogranak Vukovar okuplja 35 članova na aktivnostima očuvanja stečevina Domovinskog rata.

Udruga maloljetnih dragovoljaca Domovinskog rata RH je nevladina, nestranačka, braniteljska udruga proizašla iz Domovinskog rata. Djeluje na području RH i šire. Članovi su osobe koje su u dobi od 14 do 17 godina početkom agresije na područje RH dragovoljno izravno stupile u borbu u sklopu oružanih formacija RH (HV-a, HOS-a, Policije) i tako provele najmanje 100 dana ukoliko prije toga nisu bile ranjene ili oboljele. Udruga broji preko 800 članova diljem Hrvatske (u Vukovaru je 90 članova) i ima podružnice u Osijeku, Vinkovcima, Zadru, Splitu, Zagrebu i Petrinji. Udruga štiti maloljetne branitelje i njihove obitelji u ostvarivanju zakonskih prava i promiče njihove zajedničke nacionalne, humanitarne, socijalne, zdravstvene, športske, kulturne i druge interese i ciljeve i zajednička uvjerenja, bez namjere stjecanja financijskih dobiti. Udruga nema zaposlenih osoba. Čelnici i ostali članovi udruge su volonteri.

Udruga umirovljenika MUP-a vukovarskih branitelja Domovinskog rata je braniteljska i umirovljenička udruga čiji su članovi od 1990. godine do pada branili grad Vukovar kao pričuvni ili djelatni pripadnici MUP-a. Udruga ima 300 članova, od čega 140 aktivnih. Temeljna zadaća udruge je skrb o vukovarskim braniteljima koji su u sustavu MUP-a branili Vukovar.

Hrvatska udruga vukovarskih branitelja iz Domovinskog rata «Vukovar '91» je dragovoljna, vanstranačka udruga osoba koje su kao hrvatski branitelji aktivno branili Vukovar od 1. rujna, a najkasnije od 18. studenoga 1991. godine, kao i onih hrvatskih branitelja koji su se uključili u obranu grada Vukovara prije 1. rujna 1991. godine, a ostali ga braniti do 18. studenoga 1991. godine. Članovi Udruge, njih 1.493 okupili su se radi zaštite i promicanja zajedničkih nacionalnih, humanitarnih, socijalnih, zdravstvenih, športskih, kulturnih i drugih interesa i ciljeva, te zajedničkih uvjerenja. HUVBDR-a «Vukovar '91» djeluje na području Republike Hrvatske, u ograncima. HUVBDR-a «Vukovar '91» nema zaposlenih osoba. Čelnici i ostali članovi udruge su volonteri. Udruga obilježava značajne datume u spomen na Domovinski rat, te organizira športska natjecanja i predavanja za djecu o opasnostima minskog okruženja.

Udruga djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata Grada Vukovara ima podružnice po cijeloj Hrvatskoj. Sjedište je u Vukovaru. Okuplja 600 članova. Osnovni ciljevi Udruge su očuvanje digniteta Domovinskog rata, spomen na poginule roditelje te pomoć svoj djeci poginulih i nestalih hrvatskih branitelja u ostvarivanju svojih prava koja im pripadaju po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Udruga nema zaposlenih osoba. Čelnici i ostali članovi udruge su volonteri. U Vukovaru provode program radionica za mlade (kompjutorski tečajevi i sl.).

Hrvatska udruga roditelja poginulih branitelja Domovinskog rata Grada Vukovara brine o roditeljima poginulih branitelja i obilježavanju grobova njihove djece, kao i očuvanju spomena na Domovinski rat, posebno značajnih mjesta u okolici Vukovara. Udruga okuplja 151 člana i vodi brigu o roditeljima poginulih branitelja.

Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata RH - Grad Vukovara je vanstranačka udruga žena čiji su muževi poginuli u Domovinskom ratu kao hrvatski branitelji. Udruga okuplja i djecu udovica koja su izgubila očeve tijekom Domovinskog rata. Ima 125 članica, a u djelatnosti Udruge uključeno je i 20 djece. Udruga štiti udovice i njihovu djecu u ostvarivanju zakonskih prava i promiče zajedničke nacionalne, humanitarne, socijalne, zdravstvene, športske, kulturne i druge interese i ciljeve i zajednička uvjerenja, bez namjere stjecanja financijskih dobiti. Udruga udovica nema zaposlenih osoba. Čelnice i ostale članice su volonterke.

«Vukovarske majke» - udruga roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih hrvatskih branitelja je nevladina, nestranačka udruga koja svim pravno dozvoljenim sredstvima traži istinu o nestalim hrvatskim braniteljima i žrtvama Domovinskog rata, pomaže članovima u ostvarivanju statusnih prava i provodi projekte kojima se čuva sjećanje na Domovinski rat. Članovi udruge volonterski djeluju u dva ureda u Vukovaru i Puli, a u sjedištu u Zagrebu je zaposlena jedna osoba. Članstvo u udruzi je dragovoljno, a čine ga članovi obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja kao i oni koji su u međuvremenu riješili sudbine svojih najmilijih, te podupirući članovi. Udruga ima 330 članova, od toga 130 u Vukovaru, 30 u Puli i 170 u Zagrebu. Najviše tijelo udruge je Skupština, a radom rukovodi predsjednik udruge, dva dopredsjednika i osam članova Izvršnog odbora, od kojih je jedan tajnik, svi sa mandatom od dvije godine.

Zajednica povratnika Hrvatske – Županije Vukovarsko-srijemske okuplja oko deset tisuća članova, a svoje aktivnosti usmjerava ka povratku prognanika, obnovi obiteljskih kuća i gospodarstvu.

Vukovarske udruge proizašle iz Domovinskog rata iskazale su svoje ključne potrebe koje je moguće razvrstati po područjima:

1. psihosocijalna pomoć (pomoć oboljelima od PTSP-a, psihosocijalna pomoć i resocijalizacija logoraša i ostalih branitelja, podizanje razine i kvalitete života kroz zajedničko druženje, informiranje javnosti o sudjelovanju maloljetnih dragovoljaca u domovinskom ratu i promicanje istine o domovinskom ratu u RH).
2. športsko-rekreacijski objekti
3. obrazovanje (informatičko osposobljavanje hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji u cilju općeg usavršavanja i prekvalifikacije)
4. osiguranje prostora i financijska potpora redovnom radu
5. osnivanje institucija i centra za stradalnike Domovinskog rata
6. čuvanje sjećanja na Domovinski rat i spomenički objekti

Najviše potreba braniteljske udruge su iskazale i u dijelu svojih aktivnosti vezanih za očuvanje spomena na Domovinski rat, od prikupljanja i očuvanja dokumentacije, postavljanja stalnih obavijesnih ploča s najvažnijim informacijama o gradu Vukovaru u Domovinskom ratu, te obilježavanja spomeničkih objekata na mjestima stradavanja (izgradnja mrtvačnice na memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata; izgradnja više memorijalnih i spomen obilježja za sve smrtno stradale hrvatske branitelje, zatočene i nestale; uređenje «Kukuruznog puta – Puta spasa» Vukovar – Nuštar s postajama križnog puta i drugo).

5.5.2 Ključni podaci i pokazatelji vezani za branitelje i njihove obitelji

Ukupno realizirano u razdoblju 2009.-2013.	Mjerna jed.	Stanje 2013.
REALIZACIJA PROJEKATA IZ PIP-a (Cilj 5. Branitelji i obitelji)		
Ukupna vrijednost realizacije na razini cilja	kn	6.959.665,10
<i>Ukupno projekata:</i>	<i>broj</i>	10
- 100%	broj	4
- Više od 50%	broj	1
- Manje od 50%	broj	1
- Nerealizirani projekti	broj	4

5.5.3 SWOT analiza obitelji i branitelja

Posebne potrebe vukovarskih branitelja zahtijevaju angažman Fonda i ostalih gradskih, županijskih i državnih institucija koje o tome brinu, ali i određene napore samih branitelja. Njihove udruge trebaju dobro omediti svoje djelovanje, detaljno i precizno iskazivati svoje potrebe i biti aktivne u njihovom zadovoljavanju. Stoga je uputno govoriti o snagama i slabostima braniteljskih udruga (ne same braniteljske populacije) te o prilikama i prijetnjama iz njihovog okruženja. Vukovarske obitelji, pogotovo one braniteljske, također zaslužuju svu pažnju šire društvene zajednice. I njima treba pružiti sve što se može kako bi se nadoknadilo sve što je izgubljeno u Domovinskom ratu ili je zbog njega odgođeno.

Snage	Slabosti
Osviještenost položaja branitelja	Nezadovoljavajuća koordinacija velikog broja udruga
Organiziranost branitelja	Preklapanje djelatnosti pojedinih udruga
Riješenost i upornost udruga u čuvanju sjećanja na Domovinski rat i uklanjanju njegovih posljedica	Nezadovoljavajuće iskazivanje i preklapanje iskazanih potreba
Brojnost članstva	Nezadovoljavajuća osposobljenost udruga za formuliranje i prijavu izglednih projekata
Angažiranost udruga u podizanju kvalitete života i integraciji branitelja i obitelji u svakodnevni život i rad; u liječenju posljedica stradanja u Domovinskom ratu, i drugim aktivnostima koje proističu iz njihovih formalnih statuta	Nedovoljno prisutni sveobuhvatni programi pomoći oboljelima od PTSP-a, resocijalizacije i integracije branitelja i njihovih obitelji u društveni i gospodarski život Vukovara
Postojanje programa za okupljanje, športska druženja i obilježavanje spomena na Domovinski rat	Nastojanja provedbe aktivnosti udruga nisu usklađena s projektima i strategijom grada Vukovara
	Nedovoljna aktivnost članova u udrugama
Prilike	Prijetnje
Status branitelja određen posebnim zakonima i propisima	Nezadovoljavajuća percepcija braniteljskog položaja
Sredstva pomoći i podrške na raspolaganju (npr. donacije).	Opadanje društvenog interesa za branitelje
	Gospodarska kriza i smanjeno proračunsko financiranje.

6. STRATEGIJA VU 2020: VIZIJA, MISIJA, CILJEVI, MJERE I POKAZATELJI

6.1 Vizija, misija, ciljevi i mjere

Strategija VU 2020 predstavlja integrirani strateški razvojni dokument koji objedinjuje ciljeve obnove i razvoja lokalne jedinice i nacionalne razvojne ciljeve Vlade RH na osnovi posebnog Zakona za grad Vukovar, kao i općih strateških razvojnih ciljeva RH i EU. Time, Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara (FORGV) kao posebna nacionalna razvojna institucija na lokalnoj razini ima poseban zadatak brinuti o provedbi Strategije VU 2020 u okviru Zakona o obnovi i razvoju grada Vukovara u suglasju s lokalnim stanovništvom i vlastima.

Osnovni elementi svakog strateškog dokumenta, pa tako i Strategije VU 2020, jesu ambiciozno definirana *vizija* kojom se određuje razvojno usmjerenje u daljoj budućnosti, *misija* koja govori o poslanju glavnog proveditelja razvojnog dokumenta, jasno strukturirani *opći i posebni ciljevi* koji se nastoje do 2020. godine postići provedbom odgovarajućih *mjera*, a koje se ostvaruju kroz mnoštvo *aktivnosti u vidu projekata, programa i zadataka*. Vizija, misija i hijerarhija ciljeva s mjerama Strategije VU 2020 predstavljena je u nastavku:

VIZIJA obnove i razvoja grada Vukovara u daljnjoj budućnosti:

„Vukovar – Grad u kojem sve generacije rado i dobro žive“

MISIJA Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara u postizanju vizije i ciljeva:

„Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara priprema i koordinira provedbu Strategije VU 2020, te financijski podržava institucije, organizacije, poduzetnike i građane u provedbi razvojnih projekata na području grada Vukovara.“

OPĆI STRATEŠKI CILJ

„U gradu Vukovaru osigurani su preduvjeti za pametan, održiv i uključiv rast i razvoj.“

POSEBNI CILJEVI

1. Gospodarstvo

„Konkurentno i održivo gospodarstvo i poduzetništvo grada Vukovara“

2. Društvo

„Izgrađenom društvenom infrastrukturom ojačan društveni kapital grada Vukovara“

3. Prostor i okoliš

„Uravnotežen urbani i ruralni razvoj grada Vukovara“

4. Zdravstvo i socijalna skrb

„Sustav zdravstva i socijalne skrbi moderniziran prema potrebama zajednice“

5. Branitelji i obitelji

„Trajno očuvan spomen na Vukovar-Grad heroj i briga o stradalnicima“

MJERE

1. Gospodarstvo

- 1.1. Snažna potpora malom i srednjem poduzetništvu putem poticaja, poduzetničke infrastrukture i programa financiranja*
- 1.2. Smanjen deficit na tržištu rada aktivnim mjerama obrazovanja i privlačenjem stručnih kadrova*
- 1.3. Programi i projekti razvoja gospodarstva usklađeni su i provode se koordinirano u suradnji svih partnerskih institucija*
- 1.4. Stvaranje preduvjeta za reindustrijalizaciju*

2. Društvo

- 2.1. Postignuta viša razina standarda opremljenosti odgojno-obrazovnih ustanova*
- 2.2. Potaknuto cjeloživotno učenje i usklađeni obrazovni programi s potrebama tržišta rada*
- 2.3. Unaprijeđena kvaliteta života mladih u gradu Vukovaru*
- 2.4. Kontinuiran razvoj kulture, sporta i civilnog sektora*
- 2.5. Očuvanje vrijednosti nacionalnih manjina*

3. Prostor i infrastruktura

- 3.1. Postojeći stambeni fond stavljen u funkciju te povećana raspoloživosti stambenog prostora za privlačenje stanovništva sa deficitarnim zanimanjem*
- 3.2. Prometna i komunalna infrastruktura održavana i modernizirana*
- 3.3. Luka Vukovar modernizirana i povećani kapaciteti*
- 3.4. Ojačana svijest o zaštiti okoliša u gradu Vukovaru*

4. Socijalna skrb i zdravstvo

- 4.1. Kvalitetna zdravstvena skrb pružena korisnicima u odgovarajuće opremljenim objektima uz kvalificirane kadrove*
- 4.2. Kvalitetna socijalna skrb pružena korisnicima u odgovarajuće opremljenim objektima uz kvalificirane kadrove*

5. Branitelji i obitelji

- 5.1. Unaprijeđena kvaliteta života branitelja i njihovih obitelji*
- 5.2. Kontinuirano promicanje vrijednosti domovinskog rata u gradu Vukovaru*

6.2 Pokazatelji postignuća

Kako bi se mogla pratiti provedba Strategije, potrebni su pokazatelji i mjerila pomoću kojih se može utvrditi, da li su postavljeni ciljevi postignuti. U tu svrhu potrebno je za svaki cilj i mjeru definirati barem jedna pokazatelj, opisati ga, odrediti mjernu jedinicu, ustanoviti polaznu vrijednosti (vidi analizu stanja), te odrediti što realniju ciljanu vrijednosti. Sustav pokazatelja treba pratiti hijerarhiju ciljeva, što znači da će *pokazatelji učinka* na razini općeg cilja biti općenitiji, obuhvatniji i vjerojatno dostupni tek nakon dužeg vremenskog razdoblja. *Pokazatelji ishoda* potrebni za mjerenje postignuća posebnih ciljeva i mjera biti će konkretniji, više vezani za korištenje rezultata i dobara stvorenih kroz provedene projekte i biti će dostupni ubrzo nakon njihove provedbe. *Pokazatelji rezultata* izravno su vezani za provedbu konkretnih projekata, te ih nije moguće definirati prije nego što projekti budu pripremljeni u cijelosti. Iz tog razloga su ovdje za potrebe praćenja provedbe i evaluacije strategije u srednjem i dugom roku formulirani samo pokazatelji učinka i ishoda, a pokazatelji rezultata pratit će se na razini realizacije pojedinih projekata na godišnjoj razini.

Pokazatelji učinka (na razini ostvarenja Općeg cilja)

Opis pokazatelja	Mjerna jed.	Polazna vrijednost (2008.-2013.)	Ciljana vrijednost (2014.- 2020.)
Opći cilj: <i>U gradu Vukovaru osigurani su preduvjeti za pametan, održiv i uključiv rast i razvoj.</i>			
Udio zaposlenog stanovništva u dobi 15-64 u broju radno sposobnih stanovnika	%	26%	50%
Udio investicija u projekte s naglaskom na inovacije i zelenu tehnologiju u odnosu na ukupan broj sufinanciranih projekata	%	-	50%
Udio stanovništva s posebnim potrebama u ukupnom stanovništvu (Vukovar i okolica)	%	70%	30%
Indeks razvijenosti grada Vukovara (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU)	%	70,63% (skupina II)	80% (skupina III)

Pokazatelji ishoda (na razini ostvarenja Posebnih ciljeva i Mjera)

1. Konkurentno i održivo gospodarstvo i poduzetništvo grada Vukovara

Opis pokazatelja	Mjerna jed.	Polazna vrijednost (2008.-2013., stanje krajem razdoblja)	Ciljana vrijednost (2014.- 2020., stanje krajem razdoblja)
Ukupno sufinancirani projekti i potpore malom i srednjem poduzetništvu	broj	164 (PIP cilj 1.1, realizacija 4- godišnje razdoblje)	350 (realizacija kroz 7- godišnje razdoblje)
Nova radna mjesta stvorena kroz sufinancirane projekte	broj	525 (PIP podcilj 1.1)	1000 (realizacija kroz 7- godišnje razdoblje)
Provedeni kompleksni programi i projekti gospodarskog razvoja s više partnerskih institucija	broj	1	10

2. Izgrađenom društvenom infrastrukturom ojačan društveni kapital grada Vukovara

Opis pokazatelja	Mjerna jed.	Polazna vrijednost (2008.-2013., stanje krajem razdoblja)	Ciljana vrijednost (2014.- 2020., stanje krajem razdoblja)
Sufinancirani projekti opremanja odgojno-obrazovnih ustanova	broj	3	10 projekata
Stipendije i sufinancirani projekti usklađivanja obrazovnih programa s potrebama tržišta rada	broj	125 stipendija 1 projekt	300 stipendija 10 projekata
Udio mladih zaposlenika (15-29) u ukupnom broju zaposlenih	%	32,4%	+15% u odnosu na polaznu vrijednost
Sufinancirani projekti razvoja kulture, sporta i civilnog sektora	broj	21 projekt (PIP, podcilj 2.3 i 2.4)	50 projekata

3. Uravnotežen urbani i ruralni razvoj grada Vukovara

Opis pokazatelja	Mjerna jed.	Polazna vrijednost (2008.-2013., stanje krajem razdoblja)	Ciljana vrijednost (2014.- 2020., stanje krajem razdoblja)
Stanovi iz stambenog fonda za obnoviti	broj	366 stanova iz stambenog fonda	0
Osigurano stanovanje za kadrove koji se zapošljavaju u deficitarnim zanimanjima	%	0	100%
U cijelosti/djelomično provedeni projekti prometne i komunalne infrastrukture	broj	38	70
Realizacija ulaganja u modernizaciju i povećanje kapaciteta luke Vukovar	%	- (100% realizacija projekta rekonstrukcije luke – PIP podcilj 3.4.)	100%
Sufinancirani projekti u području zaštite okoliša	broj	1	10

4. Sustav zdravstva i socijalne skrbi moderniziran prema potrebama zajednice

Opis pokazatelja	Mjerna jed.	Polazna vrijednost (2008.-2013.)	Ciljana vrijednost (2014.- 2020.)
Unaprijeđena kvaliteta zadovoljstva građana uslugama u zdravstvu	Ocjena korisnika	-	4 vrlo dobro
Unaprijeđena kvaliteta zadovoljstva građana uslugama u socijalnoj skrbi	(1 nedovoljno, 2 dovoljno, 3 dobro, 4 vrlo dobro, 5 odlično)	-	4 vrlo dobro

5. Trajno očuvan spomen na Vukovar-Grad heroj i briga o stradalnicima

Opis pokazatelja	Mjerna jed.	Polazna vrijednost (2008.-2013.)	Ciljana vrijednost (2014.- 2020.)
Projekti unapređenja kvalitete života branitelja i njihovih obitelji	broj	0	20
Projekti promicanja vrijednosti domovinskog rata u gradu Vukovaru	broj	6	15

Pokazatelji rezultata (*Output indikatori*)

Mjerenje i praćenje realizacije konkretnih aktivnosti moguće je jedino ako su unaprijed definirani pokazatelji rezultata za svaki projekt koji će se provoditi u kontekstu Strategije VU 2020. Pokazatelji rezultata biti će naznačeni u svakom projektnom prijedlogu i navedeni u ugovoru o (su)financiranju. Za potrebe praćenja realizacije Strategije VU 2020 predlaže se, da se svake godine popišu pokazatelji rezultata sukladno odabranom skupu projekata i aktivnosti (npr. odobrene tehničke pomoći) koji će se provoditi predmetne godine. Pokazatelji rezultata sastavni su dio godišnjeg izvješća o praćenju realizacije Strategije VU 2020.

7. USKLAĐENOST STRATEGIJE VU 2020 SA STRATEGIJAMA RH I EU

7.1 Strateški razvojni dokumenti RH i EU u razdoblju do 2013.

Strateški okvir za razvoj za razdoblje 2006. – 2013. (SOR) i Okvir za usklađenost strategija (OUS) 2007. – 2013. bile su glavne nacionalne strategije koje su se bavile pitanjima konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva u prepristupnom razdoblju. Predmetni dokumenti usklađeni su sa Strategijom održivog razvoja EU-a. Glavni prioriteti utvrđeni u OUS-u i IPA Operativnom programu „Regionalna konkurentnost“ nastavljaju se provoditi i nakon ulaska RH u EU. U svrhu razvoja potencijala hrvatskih regija i jačanja njihove konkurentnosti, podrška regionalnom razvoju usmjerena je na korištenje vlastitih resursa i njihovih komparativnih prednosti. Očekuje se da će to pridonijeti rastu gospodarstva kroz diversifikaciju osnove gospodarske aktivnosti i podršku održivom razvoju, dok se istovremeno smanjuju regionalne razlike i depopulacija pogođenih regija.

Nacionalnom klasifikacijom prostornih jedinica za statistiku (NUTS) iz 2012. uvedena je podjela na dvije prostorne jedinice za statistiku 2. razine - Jadransku Hrvatsku i Kontinentalnu Hrvatsku, te je sukladno tome izrađena nova karta regionalnih potpora (Odluka o karti regionalni potpora (NN19/13 i 155/13)) temeljem koje maksimalni intenzitet regionalnih potpora za velike poduzetnike u obje prostorne jedinice iznosi 40 posto, a za male i srednje poduzetnike može se povećati za 10 odnosno 20 posto. Postojanje regionalne karte uvjet je za dodjelu regionalnih državnih potpora koje se u Hrvatskoj, kao i u EU, dodjeljuju ponajprije za poticanje početnih ulaganja u svrhu gospodarskog napretka područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velikom nezaposlenosti.

Od 1.7.2013. cjelokupni prostor Republike Hrvatske prihvatljiv je za cilj Konvergencije (Cilj 1.) Kohezijske politike EU, jer su obje hrvatske NUTS 2 regije manje razvijene u odnosu na prosjek EU-27. U tom smislu, sve hrvatske županije bit će pozvane sudjelovati u predloženim aktivnostima, uzimajući u obzir da budući razvoj opće konkurentnosti neće biti moguć bez sudjelovanja najrazvijenijih hrvatskih regija.

*Nacionalni strateški referentni okvir 2013. (NSRO)*¹⁰ predstavlja krovni programski dokument kojim se utvrđuju prioritete korištenja sredstava iz strukturnih instrumenata Europske unije (Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond i Kohezijski fond). Dokument pokriva razdoblje od 1. srpnja 2013. do 31. prosinca 2013. godine, kada završava financijska perspektiva EU (2007–2013) te predstavlja okvir za utvrđivanje opsega i sadržaja operativnih programa. Projekti koji će se financirati moraju biti provedeni do kraja 2016. godine (pravilo N+3). NSRO 2013. usmjeren je na 4 ključna sektora za razvoj, koji predstavljaju nastavak III. i IV. komponente pretpristupnog programa IPA, a to su: promet, zaštita okoliša, regionalna konkurentnost i razvoj ljudskih potencijala. Operativni programi koji proizlaze iz NSRO 2013. vezani su za ova četiri sektora, a definiraju prioritete koji će se u okviru spomenutih sektora financirati u referentnom razdoblju. Za cilj konvergencije dostupno je 438,2 milijuna eura, a za cilj Europske teritorijalne suradnje: 11,2 milijuna eura koji se u RH ostvaruje kroz programe prekogranične suradnje s državama koje graniče s RH.

Nacionalno sufinanciranje strukturne pomoći EU-a bit će osigurano iz sredstava državnog proračuna, ostalih nacionalnih javnih sufinanciranja, proračuna gradova i općina i vlastitih sredstava korisnika. Europska komisija će prenijeti sredstva strukturne pomoći EU-a na zaseban bankovni račun otvoren posebno za svaki fond kod Hrvatske narodne banke kojim upravlja Državna riznica Ministarstva financija. Ta će sredstva biti prenijeta na jedinstveni račun riznice koji se nalazi u Hrvatskoj narodnoj banci. Ta će sredstva biti prenijeta korisnicima pomoću financijskog informacijskog sustava Državne riznice (STFIS).

*OP Regionalna konkurentnost 2007-2013*¹¹, između ostalog, opisuje postupke mobilizacije i kruženja financijskih tijekova radi osiguranja njihove transparentnosti za vrijeme provedbe Operativnih programa, a koji je zajednički za sve strukturne pomoći EU-a koje se provode u Hrvatskoj u skladu s Ciljem konvergencije, te će stoga biti jednako tako primijenjen na sve Operativne programe. Mogući korisnici su poslovni subjekti, visokoškolske ustanove, istraživačke ustanove, JLP(R)S, javna tijela ili udruge. Sredstva OP Regionalne konkurentnosti dodjeljivati će se u skladu s propisima koji se odnose na državne potpore i koji su na snazi u vrijeme dodjele sredstava. Usklađenost pojedinih mjera unutar Operativnog programa s pravilima o državnim potporama te njihov odnos prema konkretnom programu državnih potpora definirani su u provedbenim dokumentima. Prilikom provedbe OP-a, uzet će se u obzir pravila koji uređuju unutarnje tržište, a posebice pravila o javnoj nabavi, koja su također određena i u Direktivama 2004/18/EZ i 2004/17/EZ, kao i odgovarajućim odredbama Ugovora o EU.

Strateški plan za razvoj malog i srednjeg poduzetništva 2012. –2014. usklađen je sa Zakonom o poticanju malog gospodarstva za EU, a sadrži ciljeve koji utvrđuju konkurentno, okolišno i socijalno odgovorno gospodarstvo zasnovano na znanju i okrenuto izvozu koje osigurava rast tržišta s dodanom vrijednosti, nova i dobro plaćena radna mjesta i bolje i pravednije društvo.

Program bespovratne pomoći za malo i srednje poduzetništvo predstavlja važno sredstvo za povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva unutar predmetnog tematskog prioriteta Nacionalnog strateškog referentnog okvira (2013.). Malo i srednje poduzetništvo će se financirati kroz bespovratna sredstva za prijenos i uvođenje novih inovativnih tehnologija, razvoj novih proizvoda, višu kvalitetu proizvodnje, proizvodnju s visokom dodanom

¹⁰ Nacionalni strateški referentni okvir 2013., poglavlje 4.3.3. Veća konkurentnost MSP-a i podrška gospodarstvu zasnovanom na znanju; dostupan na: http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/EU%20fondovi/NSRF_HR_.pdf

¹¹ Dokument dostupan na: <http://www.mrrfeu.hr/UserDocsImages/EU%20fondovi/OPRK%202007-2013%20HRV%20NOVI%20-%20izmjena%2020.01.-SPRR.pdf>

vrijednosti i proizvodnju koja je manje zahtjevna za potrošnju energije i sirovina. Neposredna podrška malim i srednjim poduzetnicima bit će provedena s naglaskom na poticanje ulaganja u aktivnosti usmjerene prema izvozu, jačanje poslovnog sektora kroz provedbu poslovnih start-up inicijativa, omogućavanje inovativnih ekoloških rješenja i optimizaciju energije i efikasnosti izvora, povećanje razina produktivnosti, povećanje ulaganja u društva u proizvodnom sektoru i uvođenje rezultata istraživanja i razvoja u proizvodnju kroz povezivanje poduzetničkog, znanstvenog (obrazovnog) i javnog sektora (tzv. trostruki helix) i povezivanje u interesne asocijacije. Potpora obuhvaća sve vidove konkurentnosti: produktivnost, kvalitetu, privlačnost potrošačima i marketinšku podršku radi pomoći u izlasku na nova tržišta (sa stanovišta prostora i potražnje).

Ciljevi Strategije VU 2020 sadržajno su usklađeni s navedenim strateškim dokumentima, a na operativnoj razini će se svaki predlagatelj projekta morati osvrnuti i na relevantne programske dokumente, navedene prioritete i mjere te pomno pratiti pojedine natječajne procedure. Isto se odnosi i na buduće strateške razvojne dokumente koji se donose na razini Republike Hrvatske, kako u okviru provedbe nacionalnih razvojnih ciljeva tako i onih usklađenih na međunarodnoj razini uključujući Europsku Uniju.

7.2 Hrvatska i strateški razvojni dokumenti EU 2014.-2020.

Kao što je navedeno u konzultacijskom dokumentu Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, Republika Hrvatska prvi puta kao ravnopravna država članica Europske unije planira ulaganja iz *europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova* za razdoblje od sedam godina. U razdoblju 2014.-2020. godine Republici Hrvatskoj će biti na raspolaganju 8,029 milijardi eura iz ESI fondova za provedbu Kohezijske politike. Ta sredstva su sukladno *Strategiji Europa 2020* (vidi sliku 7.1) i Zajedničkom strateškom okviru namijenjena za ciljeve zapošljavanja, povećanog ulaganja u istraživanje i razvoj, prilagodbu klimatskim promjenama, povećanje energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora energije, ulaganje u obrazovanje te smanjenje siromaštva i jačanje socijalne uključenosti.

Partnerski sporazum je krovni plansko-programski dokument u kojem Republika Hrvatska kao država članica obrazlaže svoju strategiju i opravdanje za korištenje ESI fondova za postizanje ciljeva Strategije Europa 2020 i nacionalne prioritete s posebnim naglaskom na rješavanje prepreka rastu koji su identificirani u Ekonomskom programu Republike Hrvatske 2013. (preteća *Nacionalnog programa reformi* koji će Hrvatska kao ravnopravna država članica EU prvi puta sastavlja 2014. g. u sklopu Europskog semestra). Partnerski sporazum priprema se u dijalogu s Europskom komisijom, uz sudjelovanje predstavnika regionalne (lokalne) samouprave, gospodarskih i socijalnih partnera te organizacija civilnog društva. Partneri će također sudjelovati u pripremi, provedbi, nadzoru i vrjednovanju programa.

Operativni programi su plansko-programski dokumenti u kojima se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje ESI fondova. Za razdoblje 2014.-2020. godine, Hrvatska priprema tri operativna programa za provedbu Kohezijske politike: *Operativni program za konkurentnost i koheziju*, *Operativni program za učinkovite ljudske resurse* i *Operativni program za tehničku pomoć*.

Slika 7.1 Strategija EU 2020

GLAVNI CILJEVI		
<p>- Povećati stopu zaposlenosti stanovništva u dobi između 20-64 sa sadašnjih 69% na najmanje 75%.</p> <p>- Realizirati cilj za ulaganje 3% BDP-a u istraživanje i razvoj, prvenstveno unaprjeđujući uvjete za ulaganje privatnog sektora u istraživanje i razvoj te razviti nove pokazatelje za praćenje inovacija.</p> <p>- Smanjiti emisiju stakleničkih plinova za najmanje 20% u odnosu na razine iz 1990. godine ili za 30% dopuste li to uvjeti, povećati udio obnovljivih izvora energije u našoj konačnoj potrošnji energije na 20% te postići povećanje od 20% u energetske učinkovitosti.</p> <p>- Smanjiti udio onih koji rano napuštaju školovanje na 10% sa sadašnjih 15% te povećati udio populacije u dobi između 30-34 godine sa završenim tercijarnim stupnjem obrazovanja s 31% na najmanje 40%.</p> <p>- Smanjiti broj Europljana koji žive ispod granice siromaštva za 25%, izvlačeći 20 milijuna ljudi iz siromaštva.</p>		
PAMETAN RAST	ODRŽIV RAST	UKLJUČIV RAST
<p>INOVIACIJE</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Unija inovacija“ s ciljem unaprjeđenja okvirnih uvjeta i pristupa financiranju istraživanja i inovacija za jačanje lanca inovacija i podizanja razine ulaganja širom Unije.</p>	<p>KLIMA, ENERGETIKA I MOBILNOST</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Resursno učinkovita Europa“ s ciljem razdvajanja ekonomskog rasta od korištenja resursa, dekarbonizacije naše ekonomije, povećanja korištenja obnovljivih izvora, modernizacije sektora transporta i promicanja energetske učinkovitosti.</p>	<p>ZAPOŠLJAVANJE I VJEŠTINE</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Program za nove vještine i radna mjesta“ s ciljem modernizacije tržišta rada olakšavanjem mobilnosti radne snage te razvojem vještina tijekom cijeloga života s ciljem povećanja sudjelovanja radne snage te boljeg slaganja ponude i potražnje radne snage.</p>
<p>OBRAZOVANJE</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Mladi u pokretu“ s ciljem povećanja rezultata obrazovnih sustava te jačanja međunarodne privlačnosti visokog obrazovanja u Europi.</p>	<p>KONKURENTNOST</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Industrijska politika za globalizacijsko doba“ s ciljem unaprjeđenja poslovnog okruženja, prvenstveno za male i srednje poduzetnike, te razvoja snažne i održive globalno konkurentne industrijske osnove.</p>	<p>BORBA PROTIV SIROMAŠTVA</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Europska platforma protiv siromaštva“ s ciljem jamčenja društvene i teritorijalne povezanosti na način da svi imaju koristi od prednosti rasta i radnih mjesta te da se ljudima koji pate od siromaštva i socijalne isključenosti omogući dostojanstven život i aktivno sudjelovanje u društvu.</p>
<p>DIGITALNO DRUŠTVO</p> <p>Predvodnička inicijativa EU „Digitalna agenda za Europu“ s ciljem širenja brzog interneta te korištenja prednosti jedinstvenog digitalnog tržišta za kućanstva i tvrtke.</p>		

Izvor: Europska komisija, Strategija EU 2020; hrvatski prijevod dostupan na: http://www.azoo.hr/images/razno/eu_hr.pdf

Okvir za izradu plansko-programskih dokumenata na razini EU jednak je za sve države članice. Unutar zadanog okvira, svaka država članica određuje svoje specifične ciljeve i prioritete ulaganja prema jedanaest tematskih ciljeva:

1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija
2. Poboljšani pristup, korištenje te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija
3. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakulture
4. Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO₂ u svim sektorima
5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima
6. Očuvanje i zaštita okoliša te promicanje učinkovitosti resursa
7. Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u ključnoj infrastrukturi
8. Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja te podrška mobilnosti radne snage
9. Promicanje socijalnog uključivanja, borba protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije
10. Ulaganje u obrazovanje, obuku i strukovno obrazovanje za vještine i cjeloživotno učenje
11. Jačanje institucionalnih kapaciteta javne uprave i dionika te učinkovita javna uprava

Krovni hrvatski nacionalni razvojni ciljevi određeni prema zacrtanim vrijednostima glavnih ciljeva Strategije Europa 2020 jesu:

1. *Povećati konkurentnost gospodarstva i zaposlenost te osigurati rast temeljen na korištenju vlastitog znanja* (doprinosi glavnim ciljevima zaposlenosti, istraživanja i razvoja te obrazovanja)
2. *Smanjiti siromaštvo i jačati socijalnu uključenost* (doprinosi ciljevima smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti te obrazovanja)
3. *Smanjiti regionalne nejednakosti i osigurati kvalitetne uvjete života* (doprinosi ciljevima prilagodbe klimatskim promjenama i energetike, smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti te obrazovanja)

Tijekom procesa programiranja prepoznato je *šest strateških područja* u kojima se očekuju promjene korištenjem sredstava iz ESI fondova, a to su:

- *konkurentnost* - razvoj konkurentnih i inovativnih poduzeća,
- *“zeleno” življenje* - promicanje energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i zaštite prirodnih resursa,
- *povezanost* - održiva i moderna prometna i mrežna infrastruktura,
- *zapošljivost* - povećanje sudjelovanja na tržištu rada i poboljšanje dostupnosti i kvalitete obrazovanja,
- *siromaštvo* - smanjenje siromaštva i jačanje socijalne uključenosti, i
- *javne usluge* - učinkovita javna uprava i pravosuđe.

Kako bi se ostvario što bolji učinak predlaže se tematska koncentracija sredstava Kohezijske politike na ciljane područja s najvećim potencijalima za rast, ispravljanje strukturnih nedostataka i ulaganje u strateške projekte koji će imati transformirajući učinak na hrvatsko gospodarstvo.

Natječaji za dodjelu bespovratnih sredstava iz ESI fondova kojima raspolaže Republika Hrvatska do 2020. godine provodit će se prema procedurama koje će provoditi nadležna tijela u Hrvatskoj (www.strukturnifondovi.hr), a projekti se pišu na hrvatskom jeziku.

Strategija EU za dunavsku regiju - *Dunavskom strategijom* obuhvaćeno je 14 država dunavskog riječnog sliva: Njemačka (savezne pokrajine Baden-Württemberg i Bavarska), Austrija, Slovačka, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Rumunjska, Bugarska, Moldova, Ukrajina, Češka, Slovenija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora. Ukupna populacija regije je preko 110 milijuna stanovnika. Nacrt Dunavske strategije usvojen je na Kolegiju Europske komisije 8. prosinca 2010. godine, a od Europskog vijeća 24. lipnja 2011. godine. Strategiju čine dva dokumenta: *Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću Europske unije, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija o Strategiji EU za dunavsku regiju*, te pripadajući *Akcijski plan*.¹²

Glavni ciljevi Dunavske strategije, odnosno stupa suradnje su:

- I. Povezivanje dunavske regije
- II. Očuvanje okoliša u dunavskoj regiji
- III. Izgradnja prosperiteta u dunavskoj regiji
- IV. Jačanje institucionalnih kapaciteta i sigurnost u dunavskoj regiji

Četiri stupa suradnje razrađena su kroz jedanaest prioritetnih područja:

- Jačanje mobilnosti i inter-modalnosti prometa
- 1a- unutarnji plovni putovi
- 1b- željeznički, cestovni i zračni promet
- Poticanje razvoja održivih izvora energije
- Jačanje kulturne suradnje, turizma i kontakata među ljudima
- Očuvanje kvalitete voda
- Upravljanje rizicima za okoliš
- Očuvanje bio-raznolikosti, krajolika i kvalitete zraka i tla
- Razvoj društva znanja kroz istraživačku djelatnost, obrazovanje i informacijske tehnologije
- Jačanje konkurentnosti poduzetništva i razvoj privrednih klastera
- Ulaganje u ljude i vještine
- Jačanje institucionalnih kapaciteta i suradnje
- Zajedničko razmatranje sigurnosnih pitanja i suzbijanje organiziranog kriminala

Republika Hrvatska je su-koordinator u prioritetnom području 6- *Očuvanje bio-raznolikosti, krajolika i kvalitete zraka i tla* (nadležnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode) s njemačkom saveznom pokrajinom Bavarskom te u prioritetnom području 8 - *Jačanje konkurentnosti poduzetništva i razvoj privrednih klastera* (nadležnost Ministarstva poduzetništva i obrta), zajedno s njemačkom saveznom pokrajinom Baden-Württemberg. U ostalih 9 prioritetnih

¹² Komunikacija EK o Dunavskoj strategiji dostupna je na sljedećoj poveznici: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0715:FIN:EN:HTML> ; te Akcijski plan: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/danube/action_plan_danube.pdf

područja Republika Hrvatska također ima predstavnike imenovane od strane resornih ministarstava, koji zajedno s predstavnicima drugih zemalja sudionica ravnopravno sudjeluju u odlučivanju o pitanjima vezanim uz određeno područje Strategije.

Glavni razvojni prioriteti hrvatske dunavske regije jesu:

- a) *unapređenje inter-modalnog prometa i učinkovito povezivanje dunavske regije s jadranskom obalom*
- b) *povećanje gospodarske konkurentnosti kroz razvoj poduzetništva, modernizaciju poljoprivrede i razvoj posebnih oblika turizma*
- c) *zaštita okoliša, prevencija rizika i razvoj obnovljivih izvora energije*
- d) *jačanje ljudskih potencijala*

Uklanjanje mina s minama zagađenih područja u Podunavlju prepoznato je kao osnovni preduvjet za održivi razvoj hrvatske dunavske regije i označeno je kao ključna horizontalna mjera.

Po dvije države sudionice Dunavske strategije koordiniraju pojedina prioritetna područja Akcijskog plana. Uloga koordinatora prioritetnog područja je osigurati provedbu aktivnosti određenih Akcijskim planom. To podrazumijeva organizaciju redovitih sastanaka na razini Upravljačkih skupina (Steering Groups) za pojedina prioritetna područja, koje čine predstavnici relevantnih resora svih država Dunavske strategije za određeno područje. Instrumenti financiranja projekata Dunavske strategije mogu biti nacionalna, regionalna i lokalna sredstva, EU fondovi, sredstva EIB i EBRD te drugih međunarodnih financijskih institucija i donatora.

Projekti koji nacionalni dionici (regionalna i lokalna samouprava, nevladine organizacije i privatni sektor itd.) prijave predstavnicima Dunavske strategije u nacionalnim resornim ministarstvima ili koordinatorima prioritetnih područja evaluiraju se na sastancima Upravljačke skupine. Projekti koje Upravljačka skupina ocijeni relevantnima za ciljeve određenog prioritetnog područja Strategije dobivaju pismo preporuke ili oznaku (label) Dunavske strategije, ovisno o praksi Upravljačke skupine za određeno prioritetno područje. Pismo preporuke se prilaže projektnoj dokumentaciji kod prijavljivanja projekata za financiranje iz EU fondova kako bi se njihova važnost prepoznala unutar programa.¹³

8. NAČELA I SUSTAV PROVEDBE STRATEGIJE VU 2020

8.1 Načela provedbe Strategije VU 2020

Sustav u kojemu se razvija i provodi svaka strategija, pa tako i Strategija VU 2020 mora se temeljiti na osnovnim načelima dobrog upravljanja odnosno zadovoljiti kriterije kvalitete javnog upravljanja (engl. good governance).

Načela dobrog upravljanja izrade i provedbe Strategije su:

¹³ Više informacija vidi mrežne stranice Dunavske strategije: <http://www.danube-region.eu/> ; Ministarstva vanjskih poslova: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/strategija-europske-unije-za-dunavsku-regiju/>

- *participacija* osigurava da svi sudionici ravnopravno sudjeluju u izradi i provedbi
- *transparentnost* postupaka i kriterija koji su jasni, unaprijed definirani i javno dostupni
- *odlučivanje na temelju konsenzusa*, a svi partneri bez iznimke provode dogovoreno
- *učinkovitost i djelotvornost* javne uprave u izradi i provedbi mjerena kvalitetom javnih usluga, kompetentnošću službenika, političkom neovisnošću u kreiranju primjerenih politika
- *odgovornost* javnog djelovanja nositelja strategije
- *politička stabilnost* jamči da eventualne političke promjene ne dovode u pitanje strateški javni interes
- *funkcioniranje pravne države i kontrola korupcije* u smislu zakonitosti postupanja pri izradi i provedbi strategije.

Unutar tako postavljenog sustava, odabir programa i projekata koji će se financirati u sedmogodišnjem razdoblju temelji se na društveno-ekonomskim kriterijima. Glavni društveno-ekonomski kriterij u odabiru projekata i programa provjerava da li je skup odabranih projekata i programa u funkciji ostvarenja općeg cilja, posebnih ciljeva i mjera. Svaki pojedini projekt i program primarno *mora doprinostiti osiguranju preduvjeta za pametan, održiv i uključiv rast i razvoj*. Nadalje, svaki projekt i program povezuje se s posebnim ciljem (svrstava se u pripadajuće područje obnove i razvoja grada Vukovara) i ocjenjuje njegova relevantnost za ostvarenje zadanog cilja. Projekt je *relevantan* ukoliko postoji jasna veza između realizacije projekta i ostvarenja zadanog posebnog cilja i mjere. Prijedlog projekta ima definiran plan provedbe (akcijski plan) uključujući pokazatelje rezultata i iskazane potrebne resurse (ljudske, financijske). U odabiru projekata ocjenjuje se očekivana *efikasnost* projekta stavljajući u odnos potrebne resurse i očekivane rezultate. Ocjena *efektivnosti* projekta je vjerojatnost da će stvarni rezultat realizacije projekta postići planirane rezultate. Komponenta ocjene projekata je i njihova *korisnost* u zadovoljavanju potreba društva. Prednost u odabiru projekata imaju *održivi* projekti čiji će se učinci produljiti i nakon isteka roka financiranja, odnosno nakon završetka realizacije projekta.

Odobranje financiranja projekata i programa podliježe *postupku evaluacije*, sukladno jasno utvrđenim kriterijima, kojeg provode neovisni procjenitelji. Radi izbjegavanja konflikta interesa, projekte ocjenjuju neovisni procjenitelji koji nisu sudjelovali u pripremi predmetne projektne i programske dokumentacije, niti su u srodstvu s predlagateljem.

8.2 Plan aktivnosti i baza projekata

Sadržaj programskog dijela Strategije (tj. Plana i programa) definiran je u čl. 5 Zakona o obnovi i razvoju grada Vukovara i odnosi se na informacije o nositeljima projekata, načinima financiranja, dinamici i rokovima provedbe projekata. Svi navedeni elementi i informacije sastavni su dijelovi *baze projekata* koja je uspostavljena na osnovi prikupljenih projektnih prijedloga tijekom javnog poziva u studenom 2013. godine te će poslužiti kao osnova za kreiranje godišnjeg *plana aktivnosti*.

Plan aktivnosti u okviru Strategije VU 2020 pripremat će se godišnje i obuhvaćat će sve aktivnosti vezane uz buduću provedbu projekata različitih predlagatelja koji su se odazvali na javni poziv FORGV-a za prikupljanje projektnih prijedloga. U tu svrhu uspostavljena *baza projektnih prijedloga* redovito će se ažurirati do 2020. godine putem javnih poziva za prikupljanje projektnih prijedloga. Baza projektnih prijedloga predstavlja osnovu za provedbu Strategije VU 2020 i objavljivat će se redovito u elektroničkom obliku na mrežnim stranicama

FORGV-a. Sufinancirat će se oni projektni prijedlozi koji će imati pripremljenu tehničku dokumentaciju u cijelosti i koji su pozitivno ocjenjeni i prihvaćeni u postupku evaluacije. Evidentirani predlagatelj projekata koji traže sufinanciranje provedbe biti će pozvani na dostavu cjelovite projektne dokumentacije. Treba napomenuti, da FORGV sufinancira odabrane projekte i programe u okviru svojih nadležnosti i proračunskih mogućnosti. Također, prikupljat će periodično informacije o provedbi projekata obnove i razvoja grada Vukovara financiranih iz drugih izvora u okviru utvrđenog postupka praćenja i izvještavanja o provedbi Strategije VU 2020.

8.3 Model sufinanciranja gospodarskih razvojnih projekata

Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara proveo je tijekom ožujka 2013. godine *Ocjenu modela sufinanciranja gospodarskih projekata* u suradnji s Ekonomskim institutom, Zagreb. U zaključcima Ocjene modela sufinanciranja koji se provodio u proteklom razdoblju istaknuto je da se Program sufinanciranja gospodarskih projekata pokazao uspješnim u razdoblju dok se aktivno provodio. U uvjetima općeg pada gospodarskih aktivnosti preporučuje se nastavak provedbe u narednom programskom razdoblju uz odgovarajuća usklađenja.

Model sufinanciranja gospodarskih projekata u gradu Vukovaru treba doprinositi većem zapošljavanju, otvaranju novih radnih mjesta i razvoju poduzetništva. Uz navedeno, svi prijedlozi gospodarskih projekata koji se bave temama ubrzane obnove i razvoja Grada iz Zakona trebaju biti razmatrani za sufinanciranje. Također je preporučeno izbjegavanje multipliciranja istih programa poticaja razvoja malog gospodarstva u gradu Vukovaru jer FORGV nastoji razviti i provoditi program sufinanciranja gospodarskih projekata u gradu Vukovaru koji je *komplementaran postojećim programima* u Republici Hrvatskoj.

Novi model sufinanciranja gospodarski razvojnih projekata u gradu Vukovaru provodit će se temeljem posebnih smjernica FORGV-a usklađenim s važećim zakonima i propisima vezanim za djelovanje Fonda, državne potpore, javnu nabavu, korištenje proračunskih sredstava, fiskalnu odgovornost te financijsko upravljanje i kontrole, kao i s dobrim praksama provođenja sličnih modela sufinanciranja projekata u Hrvatskoj. Ovaj model obilježja programa bespovratnih potpora, a sredstva se dodjeljuju za one projekte koji doprinose ostvarenju ciljeva obnove i razvoja gospodarstva grada Vukovara. Djelovanje FORGV-a doprinosi obnovi javnih i kulturnih objekata, obnovi i izgradnji infrastrukture, te obnovi i oživljavanju gospodarstva.

Radi nastavka ostvarivanja općeg cilja ubrzane ekonomske revitalizacije u gradu Vukovaru i jačanja konkurentnosti gospodarskih subjekata FORGV nastavlja s aktivnostima koji doprinose ostvarenju posebnih ciljeva koji uključuju sljedeće:

- ubranu obnovu građevinskih objekata i objekata infrastrukture u funkciji poduzetništva
- tehničko-tehnološku modernizaciju i proširenje postojećih kapaciteta
- pokretanje novih poduzetničkih aktivnosti i razvoj poduzetništva s ciljem postizanja boljih poslovnih rezultata i mogućnosti izlaska na strana tržišta
- promicanje zelenog gospodarstva, energetske učinkovitosti i ekoloških standarda u proizvodnim procesima te povećanje razvojnih potencijala u skladu s eko i drugim međunarodnim standardima, te
- zadržavanje postojećih i stvaranje novih radnih mjesta.

Financijska potpora FORGV-a obuhvaća sve vrste gospodarskih aktivnosti koje doprinose ostvarenju gore navedenih posebnih ciljeva. Od posebnog su značaja i dodatno se vrednuju gospodarski projekti koji dokazuju osjetljivost socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, zapošljavanju mladih, promiču jednake mogućnosti i zaštitu okoliša.

8.4 Lokalni jamstveni fond grada Vukovara

Lokalni jamstveni fond grada Vukovara predstavlja potporu financiranju kvalitetnih razvojnih poduzetničkih projekata na području grada Vukovara te dodatnu pogodnost kao instrument osiguranja malim i srednjim poduzetnicima, a osobito poduzetnicima početnicima kao podrška u omogućavanju dobivanja kredita. Razvojna agencija Vukovar d.o.o. (VURA) nositelj je poslovanja Lokalnog jamstvenog fonda, dok su sredstva fonda osigurana kroz program FORGV-a. Osim toga potpisani su ugovori o suradnji s četiri poslovne banke: Raiffeisen Bank d.d., Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagrebačka banka d.d. i Croatia banka d.d. Suradnici projekta su također Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Vukovar i Udruženje obrtnika Vukovar.

Cilj lokalnog jamstvenog fonda je osigurati financijska sredstva koja će se upotrijebiti kao zalog (nepokriveni iznos jamstva) za poduzetničke projekte malih i srednjih poduzetnika s područja grada Vukovara, a koja bi bila u skladu s parametrima definiranim Pravilnikom za upravljanje te aktima onih poslovnih banaka s kojima bi Razvojna agencija sklopila ugovor o poslovnoj suradnji. Stavljanjem u funkciju sredstava Jamstvenog fonda kao oblika financijske potpore poduzetništvu, a vezano uz činjenično stanje podcijenjene vrijednosti nekretnina, stvaraju se preduvjeti za lakše ostvarivanje kreditne linije kod poslovnih banaka, a samim time i za daljnji gospodarski razvoj grada Vukovara.

Korist za poduzetnike ogleda se u fleksibilnom iznosu jamstva, niskom iznosu naknada za korištenje sredstava, posebnoj usmjerenosti na potporu novih poduzetničkih inicijativa, brzini obrade zahtjeva i odobrenja sredstava jamstva, mogućnosti kombiniranja s drugim potporama i jamstvima za isti kreditni posao, široka mreža partnera i suradnika programa, integrirana usluga izrade poslovnog plana i mogućnost pružanja usluge poslovnog savjetovanja i prijava na programe potpora i refinanciranja ulaganja te stalno širenje mreže partnerskih banaka.

Lokalni jamstveni fond grada Vukovara trenutno raspolaže sa 500.000 kn sredstava pologa, a sredstva se koriste uz multiplikacijski faktor 5. Ukupan Lokalni jamstveni fond grada Vukovara može izdati do 2,5 milijuna kuna jamstava. Uvjeti korištenja sredstava Fonda su da je najviši iznos jamstva 200.000 kn, najviše pokriva glavnice: 50%-70%, dok je naknada za korištenje jamstva 0,8% jednokratno.

8.5 Mehanizmi financijske podrške u provedbi Strategije VU 2020

Bespovratnim sredstvima se izravno financiraju neprofitne aktivnosti krajnjeg korisnika. Dodjela bespovratnih sredstava provodi se u skladu sa specifičnim pravilima i procedurama. Shema dodjele bespovratnih sredstava tzv. grant shema, definira područje financiranja, ciljeve i opseg pomoći koja se dodjeljuje u obliku bespovratnih sredstava, a promiče određenu politiku iz pravne stečevine Europske unije i pridonosi općem interesu Europske unije i zemlje korisnice. Koje će područje društvenog interesa biti obuhvaćeno pojedinom shemom dodjele bespovratne pomoći određuje nadležna institucija u fazi programiranja. Potencijalni

korisnici bespovratnih sredstava su tijela lokalne i područne samouprave, organizacije civilnog društva, instituti, fakulteti, komore, mali i srednji poduzetnici itd.

Kako bi osigurali početak kao i nesmetanu provedbu projekta, važno je uskladiti novčani tijek. Također odobreni projekti se u potpunosti ne financiraju niti se sva sredstva dodijeljena za projekt ne isplaćuju unaprijed. Stoga je potrebno osigurati dodatne izvore sredstava kako bi se moglo započeti s provođenjem projektnih aktivnosti, provesti sve aktivnosti te ih financirati u potpunosti. U tom se podrazumijeva potreba osiguravanja sredstva, ovisno o fazi projekta, za *pretfinanciranje* ili **sufinanciranje projekata** bilo iz vlastitih, nacionalnih ili EU izvora kao i putem različitih financijskih instrumenta (npr. putem zajmova ili jamstava itd.)

Primjerice, u *Smjernicama za lakše pretfinanciranje projekata u okviru IPA Operativnog programa prekogranične suradnje Slovenija – Hrvatska 2007. - 2013.* istaknuto je, da bi se izbjeglo nepotrebno produljenje razdoblja za povrat IPA sredstava, izvještajna razdoblja u pravilu traju 6 mjeseci. Za partnere s ograničenom financijskom likvidnošću (npr. udruge) pretfinanciranje troškova može značiti veliko financijsko opterećenje (jer su po prirodi neprofitne) i rizik, ako partneri nisu svjesni te činjenice pri potpisivanju ugovora. No financijska opterećenja i rizike vezane uz povrat troškova moguće je smanjiti odgovarajućim mjerama, kako u fazi planiranja projekta, tako i u razdoblju njegova provođenja. Stoga su propisane smjernice za smanjenje opterećenja i rizika »pretfinanciranja« uz pomoć promišljenog financijskog planiranja. Tako se navodi, da je fazi financijskog planiranja projekta potrebno osobito obratiti pozornost na financijski plan projektnog partnera. Potrebno ga je oblikovati s obzirom na konkretnu i realnu ocjenu njegove sposobnosti pretfinanciranja u trenutku provedbe projekta. To znači da se uzimaju u obzir ne samo opće financijske sposobnosti institucije, već i ostali zahtjevi vezani uz moguće (pret)financiranje, na primjer u slučaju sudjelovanja u drugim projektima.

Ako institucija namjerava troškove sljedećih izvještajnih razdoblja pokrivati s već isplaćenim IPA sredstvima za protekla razdoblja izvještavanja (*“rolling approach”*), pri financijskom planiranju treba biti svjestan da od kraja proteklog izvještajnog razdoblja, pa do povrata IPA sredstava može proći i *do 8 mjeseci*. Za troškove nastale u okviru prva dva izvještajna razdoblja potrebno je *pretfinanciranje*, što znači da partneri moraju osigurati sredstva iz vlastitih izvora. To s jedne strane traži pozornost pri vremenskom raspoređivanju većih izdataka na projektu, a s druge strane i dobar pregled stanja likvidnosti institucije za vrijeme trajanja projekta. Veće izdatke (npr. za vanjske izvođače, investicije u opremu, troškove organizacije većih događanja) preporučljivo je staviti u drugu polovicu izvještajnog razdoblja - s tim se posljedično skraćuje rok do primitka povrata sredstava za prihvatljive troškove za to izvještajno razdoblje, te se također omogućuje plaćanje nastalih troškova s već primljenim povratom IPA sredstava iz prethodnih izvještajnih razdoblja. Dobrom komunikacijom partnera s vodećim partnerom moguće je izbjeći neke financijski manje održive situacije. Usprkos tome, potrebno je pri planiranju većih izdataka obratiti pozornost i na to da ih ne predvidimo previše pri kraju izvještajnog razdoblja, jer se u slučaju nepredviđenih kašnjenja ili zapleta u provođenju postupaka može dogoditi da izvještavanje o tim aktivnostima bude tek u narednom izvještajnom razdoblju, što bi, obrnuto, znatno produžilo razdoblje od nastanka troškova do trenutka njihovog povrata.

Iako bespovratna sredstva EU-a pod određenim uvjetima mogu pokriti 100 posto prihvatljivih troškova programa ili projekta, opće je pravilo da korisnik (bilo da je riječ o tijelu javne uprave, malom ili srednjem poduzetniku ili organizaciji civilnog društva) sufinanciranjem

također treba dati doprinos pokriću troškova projekta. Svaki program ima specifična pravila o traženoj razini sufinanciranja, no:

- zabranjeno je *sufinanciranje temeljem nekog drugog EU-fonda*.¹⁴
- nije dopušteno *dvostruko financiranje* odnosno postupak kod kojeg se ista stavka troška prijavljuje na različite izvore financiranja (bilo da je riječ o EU, nacionalnim ili regionalnim sredstvima) kako bi se za jedan te isti trošak primila sredstva od dva ili više izvora, što bi značilo zlorabu javnih sredstava, *pa je takav postupak strogo zabranjen*.¹⁵

Radi *izbjegavanja dvostrukog financiranja* projekata koji se financiraju iz sredstava Državnog proračuna RH, treba voditi računa o tome da li se isti projekt koji se prijavljuje za sufinanciranje od FORGV-a istovremeno financira iz drugih programa financiranih iz Državnog proračuna (primjerice Ministarstvo poduzetništva i obrtništva, HAMAG Invest, HBOR, Ministarstvo poljoprivrede, ili Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, i sl.)

FORGV može osiguravati sredstva za *sufinanciranje tehničke pomoći za izradu projektne dokumentacije* angažiranjem iskusnih stručnjaka i savjetnika za npr. izradu studije utjecaja na okoliš, projektne i tehničke dokumentacije uključujući idejni projekt, glavni projekt (arhitektonski, građevinski, instalaterski, tehnički itd.), izvedbenu dokumentaciju, predinvesticijske studije, investicijske i studije izvodljivosti. Ugovorom se može uvjetovati obveza *transfera znanja* kroz interaktivnu suradnju i konstruktivnu komunikaciju između pružatelja tehničke pomoći i korisnika, kako bi se potaknuo proces učenja i boljeg razumijevanja tehničkih i administrativnih aspekata projekta od strane budućeg provoditelja. Predlagatelj(i) projekta sufinancira troškove izrade dokumentacije (npr. minimalno 10%).

Mogu se definirati *kreditne linije za izdatke* koji nastaju u okviru projekta, a koje nije moguće pokriti sukladno uvjetima iz određenog natječaja za bespovratna sredstva (porez, kamate, tečajne razlike, određene aktivnosti i sl.).

FORGV može *sufinancirati i pretfinancirati projekte kreditima sa subvencioniranom ili poticajnom kamatnom stopom* u određenom postotku (istu je potrebno dodjeljivati sukladno Zakonu o državnim potporama (NN br. 72/13) i drugim važećim propisima o državnim potporama. Kao što ističe Hrvatska banka za obnovu i razvitak, *odobravanje kredita uz poticajnu kamatnu stopu dopušteno je za projekte koji se sufinanciraju sredstvima strukturnih instrumenata „ukoliko propisima koji utvrđuju opće odredbe o predmetnom strukturnom ili kohezijskom fondu, kao i njihovim provedbenim propisima, odnosno Pozivom za dostavu prijedloga projekata nije zabranjeno zbrajanje državne potpore odobrene strukturnim instrumentom s ostalim instrumentima potpore, uključujući i potpore koje dolaze iz nacionalnih izvora država članica, u vezi s istim opravdanim troškovima. U slučaju da je propisana zabrana zbrajanja potpora odobrenih u vezi s istim opravdanim troškovima, financiranje uz poticajnu kamatnu stopu dopušteno je isključivo za opravdane troškove koji su dio projekta, a koje sukladno uvjetima iz Poziva za dostavu prijedloga projekta nije moguće kandidirati za Strukturne instrumente.“*

¹⁴ COUNCIL REGULATION (EC) No 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1260/1999, 31-07-2006: Article 54.5 “An expenditure co-financed by the Funds shall not receive assistance from another Community financial instrument”.

¹⁵ COUNCIL REGULATION (EC, Euratom) No 1605/2002 states at Article 111 that *in no circumstance shall the same costs be financed twice by the EU budget*; COMMISSION REGULATION (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 setting out rules for the implementation of Regulation (EC) No 1083/2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund: Article 13 “Verifications (...) shall include procedures to avoid double-financing of expenditure with other Community or national schemes and with other programming periods”.

Državna potpora predstavlja razliku između referentne kamatne stope koja se utvrđuje pojedinačno za svakog krajnjeg korisnika kredita ovisno o njegovom kreditnom rangi i kvaliteti instrumenata osiguranja i odobrene poticajne kamatne stope krajnjem korisniku kredita (efektivna kamatna stopa), a koja je u visini manjoj od referentne kamatne stope. Potpora u obliku poticajne kamatne stope koja je niža od referentne kamatne stope za pojedinog krajnjeg korisnika kredita odobrava se sukladno važećim propisima o državnoj potpori i može se odobriti samo onom krajnjem korisniku kredita koji nije iskoristio najviši dopušteni iznos državne potpore za iste opravdane troškove, odnosno dopušteni iznos državne potpore male vrijednosti.

Sukladno članku 3. stavku 1. *Zakona o državnim potporama*, NN 140/2005, državnim potporom se smatraju ona sredstva i mjere koje ispunjavaju sljedeća 4 uvjeta:

1. mora biti riječ o *sredstvima iz državnog proračuna* (uključujući i proračune na lokalnoj i regionalnoj razini, državne fondove ili banke, odnosno svake institucije koju je odredila ili osnovala država), *uključujući i umanjeni prihod državnog proračuna* kao npr. oslobađanje poduzetnika od uplate poreza i doprinosa;
2. sredstvima poduzetnik mora ostvarivati *ekonomsku prednost*, tj. prima sredstva koja ne bi mogao ostvariti svojim redovnim poslovanjem;
3. potpora mora biti *selektivna*, odnosno dodijeljena određenom poduzetniku ili poduzetnicima, regijama ili pojedinim gospodarskim sektorima, ili davatelj potpore koristi svoje diskrecijsko pravo; i
4. mora postojati stvarni ili potencijalni *učinak narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine* između Republike Hrvatske i država članica Europske unije.

Ako pojedina mjera kumulativno ne ispunjava sva četiri gore navedena kriterija, tada se ne radi o državnoj potpori.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) ističe da su *izravne potpore* one koje poduzetniku daju prednost na tržištu. To su primjerice subvencije; oslobođenje od plaćanja poreza ili kamata; zajmovi pod povoljnijim uvjetima (kamatne stope) od tržišnih; državna jamstva i sl. Pravila o državnim potporama primjenjuju se samo na mjere koje se odnose na poduzetnike koji se bave gospodarskom djelatnošću. U načelu, samo su kućanstva i javne ustanove izuzete od tog pravila. Sukladno sudskoj praksi EU, pojam poduzetnika „*obuhvaća svaki poslovni subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status i način na koji se financira*”. Taj pojam dakle odnosi i na fizičke osobe i na neprofitne poslovne subjekte ukoliko se bave gospodarskom djelatnošću.

Potpore male vrijednosti poduzetnicima dodjeljuju tijela državne uprave i jedinice regionalne i lokalne samouprave čija je karakteristika da nemaju učinak narušavanja tržišnog natjecanja. Sukladno Odluci o objavljivanju pravila o potporama male vrijednosti (NN 45/07) ukupan iznos potpore male vrijednosti dodijeljene istom poduzetniku ne smije premašiti gornju granicu od 200.000,00 eura tijekom razdoblja od tri fiskalne godine.

8.6 Primjeri financiranja razvojnih projekata iz različitih izvora

U provedbi Strategije VU 2020, FORGV osim vlastitih programa i provedbenih aktivnosti, može potaknuti i podržati predlagatelje projekata na sudjelovanje u programima financiranja razvojnih projekata koje provode druge domaće i međunarodne institucije. Primjeri takvih programa i aktivnosti opisani su u nastavku.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU (MRRFEU) i Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) u okviru Programa pripreme i provedbe razvojnih projekata prihvatljivih za financiranje iz fondova EU u 2012. daju potporu razvojnim projektima čiji su nositelji organizacije na lokalnoj i regionalnoj razini. Potpora je namijenjena projektima koji se prijavljuju u okviru operativnih programa financiranih iz EU fondova koji se već provode (2007.-2013.), te budućih operativnih programa financiranih iz fondova EU (2014.-2020.). Program ima četiri potprograma:

- priprema regionalnih razvojnih projekata,
- priprema lokalnih razvojnih projekata na potpomognutim područjima,
- sufinanciranje provedbe projekata financiranih iz fondova EU, te
- priprema nacionalnih strateških projekata.

Korisnici kredita su jedinice lokalne i područne samouprave, društva u većinskom državnom vlasništvu ili vlasništvu jedinica lokalne samouprave. Kamatna stopa je 3 posto godišnje za nove investicije u turizmu, poljoprivredi, industriji, zaštiti okoliša, energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije (tijekom ove godine), a za ostale projekte 4 posto. Najniži iznos kredita je 80 tisuća kuna, najviši nije ograničen. Kredit se odobrava u kunama, poček je tri godine, a rok otplate do 15 godina (uključujući poček).

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) – kreditiranje projekata koji se kandidiraju za sufinanciranje sredstvima komponenti Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA), a koji nisu obuhvaćeni postojećim programima kreditiranja HBOR-a (IPARD Mjere) te projekata koji se kandidiraju za sufinanciranje sredstvima iz Strukturnih instrumenata ili Kohezijskog fonda putem bespovratnih sredstava/darovnica i/ili financijskih instrumenata.

Korisnici kredita mogu biti: a) jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (općine, gradovi te županije i Grad Zagreb) te društva u većinskom vlasništvu JLPS-a ili Republike Hrvatske b) svi ostali korisnici koji zadovoljavaju uvjete IPA programa i Strukturne instrumente. HBOR provodi ovaj Program kreditiranjem krajnjih korisnika kredita putem poslovnih banaka koje su ugovorile suradnju na provođenju ovog Programa. Najniži iznos kredita je 80.000,00 kn. Najviši iznos kredita nije ograničen, a ovisi o HBOR-ovim mogućnostima financiranja, namjeni ulaganja, visini darovnice, konkretnom investicijskom projektu, kreditnoj sposobnosti krajnjeg korisnika kredita te vrijednosti i kvaliteti ponuđenih instrumenata osiguranja. HBOR u pravilu kreditira do 75% predračunske vrijednosti investicije bez PDV-a, a u slučaju uklapanja u važeće propise o državnim potporama, moguće je financiranje i do 100% iznosa investicije bez PDV-a. Ukoliko je krajnji korisnik kredita jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave HBOR može razmotriti kreditiranje do 100% predračunske vrijednosti investicije s PDV-om. Krediti se odobravaju u kunama. Poček do 3 godine. Rok otplate do 15 godina uključujući poček.

ERSTE banka – u suradnji s Europskom investicijskom bankom (EIB) nudi kreditnu liniju namijenjenu financiranju malog i srednjeg poduzetništva i lokalne uprave, tj. projekata u vrijednosti do 25 milijuna eura iz javnog i privatnog sektora, u cilju jačanja financijske podrške i ublaživanja utjecaja trenutne krize. Europska investicijska banka razvojna je banka Europske unije. Zadaća joj je doprinijeti integraciji i uravnoteženom razvoju te gospodarskoj i socijalnoj koheziji zemalja članica EU, a slične ciljeve provodi i izvan teritorija EU putem poslovnih banaka, između ostalog i putem Erste banke u Hrvatskoj. Od ukupnog iznosa linije minimalno 70% je namijenjeno segmentu malih i srednjih poduzetnika. Sredstva su namijenjena financiranju investicijskih projekata i obrtnih sredstava u segmentu malog i srednjeg poduzetništva te ostalih investicijskih projekata bez obzira na veličinu i vlasništvo

krajnjeg korisnika. Poseban se naglasak stavlja na projekte u segmentima zaštite okoliša, razvoja infrastrukture, društva temeljenog na znanju, racionalnog raspolaganja energijom, zdravlja i obrazovanja, industrije te usluga uključujući i turizam. Zahtjev za kreditiranje mogu podnijeti privatni poduzetnici, ali i jedinice lokalne uprave i samouprave, a krediti se odobravaju na rok od minimalno 2 godine, ovisno o vrsti projekata.

PBZ - Privredna banka Zagreb kroz svoje programe potiče konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva s EBRD-om te program poticanja hrvatskih izvoznika, poticanje razvoja jedinice lokalne i regionalne samouprave (JLS) i SME sektora s EIB-om. S EIB-om banka ima i program za poticanje energetske učinkovitosti.

HPB – Hrvatska poštanska banka nudi informativno-savjetodavnu podršku za korisnike koji žele prijaviti svoj razvojni projekt na jedan od natječaja za povlačenje sredstava iz EU fondova. Pružaju usluge: logističke podrške u pripremi za apliciranje na natječaje, pripreme projektne dokumentacije (asistencija pri apliciranju), sufinanciranje projekata, asistencije u provedbi (izdavanje pisma namjere, bankarskih garancija itd.).

ZABA – Zagrebačka banka je za potencijalne korisnike sredstava iz fondova Europske unije u svoju je ponudu uvrstila proizvode financiranja za potencijalne korisnike bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije, ali i za ponuditelje usluga i roba te izvođače radova. Ti proizvodi međufinanciranja, odnosno sufinanciranja projekata omogućuju klijentima Zagrebačke banke uspješnije sudjelovanje na javnim natjecajima u okviru projekata sufinanciranih iz pretpripravnih programa Europske unije. Zagrebačka banka u suradnji s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak nudi kreditiranje korisnicima Programa IPARD.

RBA – Raiffeisenbank Austria objedinjuje usluge informiranja klijenata o EU fondovima te im pravovremeno pruža potrebnu potporu pri realizaciji projekata, pri čemu se sastoji se od tri segmenta: informiranje i savjetovanje, financiranje projekata te financiranje javne nabave. RBA putem nekoliko različitih kanala, sukladno preferenciji klijenata, pruža obavijesti tijela nadležnih za EU fondove, obavijesti o natjecajima i fondovima te o mogućnostima korištenja fondova za klijente. Nadalje, RBA svojim klijentima osigurava financiranje koje je u rokovima, cijenom i drugim važnim sastavnicama povoljnije u odnosu na komercijalne uvjete. Financiranje javne nabave javlja se u slučajevima kada klijenti RBA nisu izravni korisnici EU fondova, nego se javljaju kao dobavljači proizvoda, usluga ili radova za izravne korisnike. U tim situacijama, RBA svojim klijentima osigurava jamstva i financiranje kao dobavljaču te je jedan od izvora putem kojih se mogu pratiti objave javnih nabava te ih koristiti kao priliku za plasman proizvoda ili usluga koje nude.

Hypo Alpe-Adria-Banka - za klijente koji sudjeluju na javnim natjecajima za projekte sufinancirane iz programa i fondova EU, ali i za one klijente koji sudjeluju na natjecajima za pružanje usluga, nabavu roba i izvođenje radova u okviru EU fondova, u svoju ponudu uvrstili su sljedeće bankarske proizvode, kredite za: pretfinanciranje projekata, međufinanciranje projekata i sufinanciranje projekata. Korisnici kredita su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te društva u većinskom vlasništvu JLPS-a ili Republike Hrvatske i svi ostali korisnici koji zadovoljavaju uvjete IPA programa i Strukturne instrumente. Krediti su namijenjeni za financiranje troškova provedbe projekta koji obuhvaćaju: dio Projekta koji će se kandidirati za IPA program ili Strukturne instrumente - prihvatljivi izdaci sukladno uvjetima iz Poziva za dostavu prijedloga projekta i izdatke koji su dio Projekta, a koje nije moguće kandidirati za IPA program i Strukturne instrumente prema uvjetima iz Poziva za dostavu prijedloga projekta.

9. ULOGE I ZADACI KLJUČNIH DIONIKA STRATEGIJE VU 2020

Vlada Republike Hrvatske

- Utvrđuje Plan i program obnove i razvoja grada Vukovara (tj. Strategiju obnove i razvoja grada Vukovara 2020) na prijedlog ministarstva zaduženog za regionalni razvoj tj. obnovu i razvoj grada Vukovara
- Imenuje članove Savjeta obnove i razvoja grada Vukovara
- Prati provedbu Strategije VU 2020 (tj. Plan i program) na osnovi izvješća nadležnog ministarstva i godišnje izvještava Hrvatski sabor o provedbi

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU

- Nadležno tijelo za provedbu Zakona o obnovi i razvoju grada Vukovara
- Nadzire rad Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara i provedbu Strategije VU 2020 (tj. Plana i programa) te izvještava Vladu RH o provedenom
- Predlaže i prati provedbu Plana i programa obnove i razvoja grada Vukovara (tj. Strategije obnove i razvoja grada Vukovara 2020)

Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara (FORGV)

- Priprema prijedlog godišnjeg plana aktivnosti Strategije VU 2020
- Provodi aktivnosti prema vlastitom planu rada, uključujući financiranje, ugovaranje i praćenje provedbe projekata iz izvora FORGV-a
- Raspisuje javne pozive/natječaje primjerice za dostavu cjelovitih projektnih prijedloga, sufinanciranje gospodarskih projekata, pružanje tehničke pomoći i savjetovanja u pripremi projektne dokumentacije, edukacije i sl.
- Prati realizaciju projekata koje sufinancira i provedbu Strategije VU 2020 u cijelosti
- Izvještava grad Vukovar i nadležna ministarstva o realizaciji Strategije VU 2020
- Brine o odnosima s javnošću, informira građane o napretku u provedbi Strategije VU 2020 putem interneta i ostalih medija

Grad Vukovar

- Priprema prijedlog godišnjeg plana aktivnosti Strategije VU 2020
- Provodi aktivnosti prema vlastitom planu rada, uključujući (su)financiranje, ugovaranje i praćenje provedbe projekata iz izvora grada Vukovara
- Raspisuje javne pozive/natječaje za provedbu projekata u svojoj nadležnosti sukladno Strategiji VU 2020
- Prati realizaciju projekata čiji je nositelj i koje (su)financira iz svojih izvora
- Redovito surađuje, razmjenjuje relevantne informacije i izvještava Fond o realizaciji projekata sukladno Strategiji VU 2020

Savjet za obnovu i razvoj grada Vukovara

- Predlaže prioritetne projekte nakon provedenog javnog poziva koji će se financirati iz izvora FORGV-a na osnovi popisa pozitivno ocjenjenih projekata prema pravnim kriterijima te kvaliteti, provedivosti i doprinosu ostvarenja ciljeva Strategije VU 2020

- Ima ulogu tijela za praćenje provedbe (monitoring) te sukladno tome redovito prati provedbu projekata sukladno ciljevima i mjerama Strategije VU 2020
- Periodično izvještava tijela Fonda i institucije koje predstavlja o provedbi (npr. kvartalno)

Nositelji projekata uključujući FORGV i grad Vukovar

- Pripremaju cjelovit prijedlog projekta s tehničkom dokumentacijom, dozvolama itd.
- Provode projekt za koji im je odobreno (su)financiranje sukladno ugovornim odredbama
- Redovito izvještavaju o svim fazama provedbe i prema unaprijed definiranim pokazateljima rezultata

10. VREDNOVANJE PROVEDBE I REVIZIJA PLANA I PROGRAMA

Tijekom provedbe projekata treba na osnovi unaprijed definiranih kriterija kvalitete kontinuirano ocjenjivati relevantnost i izvedivost projekata, napredak u postizanju ciljeva i korištenju resursa, kvalitetu upravljanja uključujući upravljanje rizicima, vjerojatnost da će koristiti biti održive i potrebno djelovanje. Faza provedbe je ključna jer se tijekom nje ostvaruju planirane koristi.

Za svaki projekt odabran za realizaciju, korisnik sredstava FORGV-u daje detaljan terminski plan i predlaže pokazatelje pomoću kojih će se pratiti realizacija rezultata. Takva uspostava sustava praćenja završni je korak planiranja koji osigurava kvalitetnu provedbu projekata. Nositelji projekata (korisnici sredstava sufinanciranja FORGV-a) redovito izvještavaju FORGV o napretku projekta uz svu prateću dokumentaciju te ispostavljaju zahtjeve za plaćanje sukladno ugovoru, a koja služe kao osnova za sve isplate ugovorenih tranši provoditeljima projekata. Sredstva će uvijek biti isplaćivana strogo namjenski. FORGV na osnovi redovitog prikupljanja izvješća i informacija, kao i redovitog praćenja napretka na terenu priprema izvješća za godišnje izvještavanje prema svim predviđenim institucijama zaduženima za praćenje rada FORGV-a i provedbe Strategije VU 2020.

Strategija VU 2020 (tj. Plan i program obnove i razvoja grada Vukovara) kao strateški dokument također podliježe vrednovanju i reviziji. Vrednovanje provedbe strategije provest će se sredinom razdoblja provedbe, o čemu odluku donose tijela FORGV-a (primjerice nakon 3 godine), a završno vrednovanje obavlja se po isteku strateškog dokumenta 2020. godine.

Pokazatelji uspješnosti su važni kod sustava praćenja provedbe programa i projekata za redovito polugodišnje i godišnje izvještavanje o postizanju planiranih ciljeva. Praćenje provodi FORGV i nadležne institucije. Vrednovanje radi objektivnosti i neutralnosti trebaju provoditi vanjski stručnjaci ili neovisno povjerenstvo.